

Ma M_w**eni Sulumani ya Meciy**_u **àb**_è**ki ni**
Ere ye ti m_è**d**_è**mki ka Ma M**_w**eni Sulumani ya**
Meciy_u **àb**_è**ki ni**

Masla_ŋ **ya àb**_è**ki wakita ge Meciy**_u **ni àd**_à**fay slimi**
gaya_ŋ **a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay n**_ə**ŋ**_g**u ni,**
kwa ka m_ə**n**_ɔ**j**_ə**ki gani ndam ga Yezu d**_ɛ**k t**_ə**s**_ə**ra àb**_è**ki ti**
Meciy_u **zal asak ga Yezu ni (Meciy**_u **ti t**_ə**zalay na**_ŋ **Levi**
daya). Masla_ŋ **ya àb**_è**ki wakita ni ti zal Z**_u**de, awayay**
a_d**à****faki ma ga ndam mah**_ə**ŋ**_g**aray pakama ge Melefit ya**
t_ə**d**_ə**m**_b**iyu, t**_ə**d**_ə**m amagravu ni ti à**_g**rava ka sarta ga Yezu**
ededi_ŋ **a (je**_ŋ**gey Meciy**_u **1.22-3 ; 2.15 ; 2.17-18 ; 2.23 ; 3.3 ;**
ma ndaha_ŋ **t**_ə**bu akad**_à **hini daya).**

Ka m_ə**n**_ɔ**j**_ə**ki ga wakita ni Meciy**_u **àd**_ə**mki ma ke miwi**
ga Yezu. K_ə**l**_ə**ŋ gani à**_ŋ**g**_ə**had ere ye ti Yezu à**_g**r**_{ay} **akaba**
àd_ə**m ni d**_ɛ**k akad**_à **ga ata Mark nday ata L**_ə**k ya t**_ə**ŋ**_g**ə****had**
ni : Yezu à_n**j**_ə**ki ke t**_ə**wi gaya**_ŋ **ka had Gelili, òru gwar a**
Zer_u**zalem. Yezu na**_ŋ **à**_b**u agray t**_ə**wi gaya**_ŋ **ni ti g**_u**zit**
à_n**a g**_u**zit ndam ya tad**_ə**bay na**_ŋ **ni t**_ə**s**_ə**r na**_ŋ **ti na**_ŋ **way ;**
k_ə**l**_ə**ŋ gani Piyer àd**_ə**m Yezu ti na**_ŋ **Krist bay g**_ə**d**_ə**kani ya**
amara ni (16.16). Piyer à_r**a àd**_ə**ma pakama nana ti k**_ə**l**_ə**ŋ**
gani Yezu òru gwar a Zer_u**zalem, wud**_ə**ka akoru ti à**_h**i ana**
ndam mad_ə**bay na**_ŋ **ni ah**_à**r àd**_ə**m t**_à**kad na**_ŋ **eslini, m**_ə**k**
aman_g**aba e kisim ba (16.21).**

E kid_ɪ**ŋ ga pakama ga Yezu ya àd**_ə**m ni bu ni ti Meciy**_u
àdaba ndaha_ŋ **a, àslamatakabu, àb**_è**ki ka m**_ə**l**_ə**ŋ g**_ə**r**_ə**r**_ə**i**
zlam a wakita gaya_ŋ **ni bu : ma ga Yezu ya àd**_ə**m ka h**_ə**ma**
ni (5.1–7.29), ma ga Yezu ya àd_ə**m ka ya ti asl**_ə**r ndam asak**
gaya_ŋ **ni (10.1–11.1), ma gozogul ga Yezu ya àd**_ə**mki ka**
M_ə**g**_u**r ge Melefit ni (13.1-52), ah**_ə**mamam ndam ga Yezu**

tânjəhadkabu ni (18.1–19.2) akaba ma ga Yezu ya àdəmki ka mandav ga duniya ni (24.1–25.46).

Meciyu adəfiki ana leli zlam ya ti tàgrakivu ka Yezu ni ti àgravu akada ga zlam ya ti àgrakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu àsləka ka had Ezip a akada ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tàbaray naŋ akada ga ndam Izireyel ya tàsləkaba a dəluv ba ni (3.13), àcaka daliya a huđ gili ba (4.1) mək àcəliya a həma va ga macahi Divi ge Melefit ana mis akada ge Məwiz ya àgray na (5.1). Yezu ti naŋ bay məgri təwi ana Melefit ya àcakay daliya a kəla geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyu 8.17) ; naŋ Wur ge Mis, ya Deniyel èpi Melefit aməfiyu naŋ a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyu 9.6). Yezu èndeveriŋaba təwi gayəŋ na dek : kani ti naŋ « Melefit ya anjəhad akaba leli ni » (Emenəwel) ya Izayi àdəmki ma ni (Izayi 7.14 ; Meciyu 1.23 ; 28.20).

Slimi ga ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu

(Luk 3.23-38)

¹ Yezu *Krist ti naŋ wur huđ ge Devit, wur huđ ga Abraham daya. Slimi ga ata bəŋ ga bəŋani ti nday hi :
² Abraham èwi Izak, Izak èwi Zekəp, Zekəp èwi Zuda akaba bəza ga məŋani ndahaŋ, ³ Zuda èwifija ata Ferez nday ata Zara kà Tamar a, Ferez èwi Esroŋ, Esroŋ èwi Aram, ⁴ Aram èwi Aminadap, Aminadap èwi Nason, Nason èwi Salmoŋ, ⁵ Salmoŋ èwifija Boz kà Rahap a, Boz èwifija Zobet kà Rut a, Zobet èwi Zese, ⁶ Zese èwi Devit. Devit ti àzum bay.

Bay Devit èwifija Salomoŋ kà wal ge Yəri a, ⁷ Salomoŋ èwi Robowam, Robowam èwi Abiya, Abiya èwi Asaf, ⁸ Asaf èwi Zusafat, Zusafat èwi Zoram, Zoram èwi Ozijas, ⁹ Ozijas èwi Zowatam, Zowatam èwi Asaz, Asaz èwi Ezesiyas, ¹⁰ Ezesiyas èwi Manase, Manase èwi Amoŋ, Amoŋ èwi Zuziyas, ¹¹ Zuziyas èwi Zesəniyas akaba bəza

ga mənani. Ka sarta gani nani ti təhəloru ndam *Zude ka had Babilonj.

¹² Təra təhəloya ndam Zude ka had Babilonj a ti Zesuniyas əwi Salatiyel, Salatiyel əwi Zorobabel, ¹³ Zorobabel əwi Abiyut, Abiyut əwi Eliyakim, Eliyakim əwi Azor, ¹⁴ Azor əwi Sadok, Sadok əwi Akim, Akim əwi Eliyut, ¹⁵ Eliyut əwi Eleyazar, Eleyazar əwi Matañ, Matañ əwi Zekup, ¹⁶ Zekup əwi Zuzef. Zuzef ti zal ga Mari ya əwi Yezu ni. Yezu ti təzalay nañ Krist.

¹⁷ Nahkay e kidinj ga sarta ga Abraham akaba sarta ge Devit bu ni ti bəza hud bəza hud ga Abraham kru mahar fad ; e kidinj ga sarta ge Devit akaba sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka had Babilonj ni bu ni ti bəza hud bəza hud ga Abraham kru mahar fad ; e kidinj ga sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka had Babilonj ni akaba sarta ge Krist bu ni ti bəza hud bəza hud ga Abraham kru mahar fad.

Məslər ge Melefit ahi ana Zuzef etiweya wur a, slimi gani Yezu

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Tivi Yezu *Krist ti àgravu nahkay hi : mənani Mari məva ge Zuzef. Zuzef àzay nañ fañ ndo, ay tìpi ti nañ a hud. Nañ a hud ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁹ Zal gani Zuzef ti nañ mis jireni, nahkay àra èpia nañ a, nañ a hud ti àwayay madafani do. Àdəm ambrəñ nañ akal-akal. ²⁰ Nañ àbu ajalay ahàr nahkay ti *məslər ge Melefit àngazlivu e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Zuzef wur hud ge Devit, kàgray aŋgwaz ga mazay Mari ga wal ba, adaba wur ya a hud gayanj bu ni ti àzay hud gani àna njəda ga Məsuf Njəlatani. ²¹ Ara ewi wur zalani. Emiweya ti akədi slimi Yezu, adaba nañ ti amahəngay ndam gayanj, aməhəlaba tay a magudar zlam gatay ba. »

²² Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahəngaray *pakama gayanj ni m àgravu.

Pakama gani nani ti nihi : ²³ « Wur dahalay ya àsər zal fañ ndo ni ara azay huɗ, emiwi wur zalani, atəzalay nañ Emenuwel. » * Emenuwel ti awayay adəmvaba « Melefit nañ àbu akaba leli. » ²⁴ Zuzef nakəñ àra èpidékva ti àgray ere ye ti məslər ga Bay Melefit àhi gray ni. Àzay Mari nakəñ ga wal, ²⁵ ay tändəhadkabu ndo, duk àbivoru ana sarta ya Mari èweya wur na ni. Nahkay Mari nakəñ èwi wur zalani, mək Zuzef àdi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara tamənjaya Yezu a

¹ Tìwi Yezu ti e Betlehem ka haɗ *Zude. Ka sarta gani nani ti Erot nañ bay ga ndam *Zude. Tàra tiwìya Yezu a ti ndam ndahañ tàra a Zeruzalem a ; nday ndam məsər zlam, tàsləkabiya gwar egezi a. ² Tàra tìnjia ti tìhindi, tàɗɗam : « Bay ga ndam Zude ya tiwi ni ti nañ eley ? Màra ti adaba boŋgur àcəlaya, adafaki tiweya bay gəɗakana. Mìpia boŋgur na ti màra ga mabəhadì mirdim a. » ³ Bay *Erot àra ècia ma gana ti ma gani àhəlia ahàr a dal-dal ; ma gani àhəlia ahàr ana ndam Zeruzalem a dek daya. ⁴ Eslini Erot nakəñ àzalakabu gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Zude ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni. Àzalakabu gəɗákani ga ndam Zude ni nahkay ti ge mihindifiña kà tay a : « *Krist Bay gəɗakani ya amara ni ti, etiwi nañ ti eley ? » ⁵ Nañ nakəñ àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəñ təhəŋgrifəñ, təhi : « Etiwi nañ ti e Betlehem ka haɗ Zude, adaba bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahañ àbəki a wakita gayañ bu nahkay hi :

⁶ « Bay Melefit àɗəm :

Lekulum ndam Betlehem ka haɗ Zude ni ti kəsa gekuli gəɗákani àtam kəsa ndahañ ga haɗ Zude ni,

* 1:23 Izayi 7.14.

adaba etiwɪ bay a kɛsa gekɛli bu.

Bay gani nani ti amɛdi kama ana ndam goro ndam
*Izireyel.” *»

⁷ Bay Erot àra ècia ma na nahkay ti àzalakabu ndam mɛsɛr zlam ni akal-akal, èhindifiɲa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Boɲgur ni ti àcɛlaya ananaw ? » ⁸ Tàra tɛhia sarta gana ti àslɛroru tay e Betlehem, àhi ana tay : « Dɛgum, kɛdɛbum mɛlaɲ ga wur ya tìwi ni lala. Akɛsɛruma mɛlaɲ gana ti, ɲguma ti kâhɛɲgrumu ma gani. Adaba nu day nara nakoru ga mabɛhadɪ mirdim. »

⁹ Nday nakɛɲ tàra tìcia ma ga bay na ti tàslɛka. Nday tɛbu takoru e divi bu ni ti tìpi boɲgur ya àcɛlaya gwar egezi a ni, naɲ àbu akoru kama gatay. Boɲgur ni naɲ àbu akoru nahkay ti òru ècikki ka mɛlaɲ ga wur ya naɲ àvu ni. ¹⁰ Tàra tìpia boɲgur na ti tɛmɛrva dal-dal, ¹¹ tɛhuriyu a ahay ya ti boɲgur ècikki ni vu, tɛdi ahàr ana wur ni nday ata mɛɲani Mari. Tàra tìpia wur na ti tɛbɛhadɪ mirdim grik meleher ndiɓa ndiɓa ana hadɪ, mɛk tɛzlɛkaba sahar gatay a, tɛhɛlaya zlam a, tɛbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazɛbay ezi ti àɓɛlay ni, akaba haf nahaɲ tɛzalay mir, ezi akada ge tersel ni. ¹² Kɛlaɲ gani Melefit àhi ma ana tay e kisim mizidɛni bu, àhi ana tay ahkado : « Kɛɲgumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakɛɲ tàslɛka, tɛɲgoru a magam gatay àna divi nahaɲ zlam gatay.

Ata bɛɲ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka hadɪ Ezip

¹³ Ndam mɛsɛr zlam ni tàra tàslɛka ti *mɛslɛr ge Melefit àɲgazlivu ana Zɛzef e kisim mizidɛni bu, àhi ahkado : « Slɛka, za wur na nday ata mɛɲana, cuhworu àna tay gwar ka hadɪ Ezip. Ekinjɛmiya ti nɲɛhadɛma eslina. Anɛhuk “Slɛka” day kwa ti akɛslɛkumbiya. Adaba *Erot

* 2:6 Mise 5.1.

nañ àbu adəbay divi ge mijin wur ni. » ¹⁴ Zuzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga məlavaf gani nani ècikaba, àzay wur ni nday ata məñ ga wur ni, òru ka haf Ezip. ¹⁵ Tòru tinjua eslina ti tanjəhadıyu duk àbiviyu ana kisim ga bay Erot. Ata bəñ ga Yezu tòru àna Yezu ka haf Ezip ti, ti pakama ga bay mahəngaray *pakama ga Bay Melefit mǎgravu. Pakama ya àdəm ni ti nahkay hi : « Nəzalabiyu wur goro ti kwa ka haf Ezip. † »

Tabazl bəza

¹⁶ Erot àra ècia ndam məsər zlam ni tǎgosa nañ a ti àzuma bəruv a dal-dal. Nahkay àsləroru mis, àhi ana tay tòru tǎbazl bəza ga kəsa Betlehem akaba bəza ge mis ya tanjəhad kà gəvay gani ni. Àhi ana tay tǎbazl bəza ya ti tǎzuma vi a cə cəena akaba ya tislı vi cə cəeni ndo ni dek. Àdəm tǎbazl bəza ge vi cə cəeni ni ti adaba ndam məsər zlam ni tǎhi « Mipi bonjur enjenjeni ti àgray vi cə nihi. » ¹⁷ Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni àgravu. Pakama gani nahkay hi :

¹⁸ « Tici zlahay a Rama : tuway ahənday dal-dal, tagray delulu.

Nani Resel, etəwi bəza gayan,
àwayay ti mis tədabakay nañ do, adaba bəza gayan tǎbi va bi. ‡ »

Ata bəñ ga Yezu tasləkabiya ka haf Ezip a

¹⁹ Kələñ gani bay *Erot nakəñ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àngazlivu ana Zuzef ka haf Ezip e kisim mizidəni bu keti, ²⁰ àhi ahkado : « Cıkaba, za wur na nday ata məñana, kəngoru àna tay ka haf Izireyel. Adaba ndam ya ti tawayay makaf wur ni ti tǎməta. » ²¹ Zuzef nakəñ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata məñ ga wur ni, tǎsləka tǎngoru ka haf Izireyel. ²² Ay Erseleyus

† 2:15 Oze 11.1. ‡ 2:18 Zeremi 31.15.

wur ga Erot àhuriya a bay ga bənjana va ka haɗ *Zude a. Zəzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋgwaz awər naŋ, àwayay məhuriyani ka haɗ Zude do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim mizidəni bu, nahkay Zuzef nakəŋ òru ka haɗ *Gelili. ²³ Òru ènjua eslina ti ànjəhad a kəsa nahaŋ bu ; təzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gəɗakani ya amara ni ti atəzalay naŋ zal Nazaret. »

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni
(*Mark 1.1-8 ; Lük 3.1-9 ; Zeŋ 1.19-28*)

¹ A vad nahaŋ àbu nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni àhərkiaya ke mis a huɗ gili ba ka haɗ *Zude ga məhi ma ana mis. ² Àhi ana mis ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ènjia wudak. * » ³ Zeŋ ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àdəmkibiya ma, àdəm :
« Maslaŋa azlah a huɗ gili bu, dəŋgu gayaŋ ahəndabiyu.

Àdəm :

“Slamatumikabu divi ana Bay gəɗakani,
ahàr àdəm divi gayaŋ mâla ndəlaɓa.” † »

⁴ Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna eŋguc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayaŋ ti eyew akaba amu. ⁵ Eslini ti ndam Zeruzalem, ndam ga haɗ Zude dek akaba ndam ya ti tanjəhad kà gəvay ga zalaka *Zurdeŋ ni dek tərəkia ke Zeŋ nakəŋ a, ⁶ tədəfaya zlam gatay ya tàgudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka Zurdeŋ ni bu huya.

* 3:2 A wakita ge Meciyu bu, tədəm « Məgur ga huɗ melefit, » awayay adəmvaba « Məgur ge Melefit. » † 3:3 Izayi 40.3.

⁷ Ndam *Feriziyer akaba ndam *Seduseyer kay tərəkia ke Zeñ a ti mēbaray tay. Zeñ nakəñ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti medékw ! Way àhi ana kuli dæguma afa goro a ti kâtamumfəña kà məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ededifə ededifəna ti, grum tawi ya ti adafaki lekuləm kàmbatumva ni. ⁹ ŋgay bəñ ga bəñ gekuli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kuli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huđ ga Abraham day, agravu. ¹⁰ Si kəgrum tawi sulumani kwa. Do ni ti Melefit nañ ànjəkia ka matrađ kuli a àndava, agri ana kuli akada ge mis ya məñ ga zlam gayəñ tìwi bəza sulumani do ni ti azay zlaba gayəñ ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. ¹¹ Nu ti nabaray kuli àna yam ti mis təsər lekuləm kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a, ay maslaña nahañ nañ àbu ara e divi ba kələñ goro a : nañ ti aməbaray kuli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. Nañ gani nani ti njədə gayəñ àtama goro a ; nu ti way ga məziaba kimaka gayəñ a di way ? ¹² Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayəñ a ahar va, ahar hay àna nañ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

Tabaray Yezu

(Mark 1.9-11 ; Lük 3.21-22)

¹³ Eslini Yezu àsləka ka hađ *Gelili a, àrəkioru ke Zeñ kà gəvay ga zalaka *Zərdeñ ti Zeñ *mēbaray nañ. ¹⁴ Ay ti Zeñ àwayay məbaray nañ do, àhi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti kàbaray nu. Nihi ti nak kərəkua ti nàbaray kur sawañ aw ? » ¹⁵ Ay Yezu àhəñgrifəñ, àhi : « Nihi ti gəskabá, gray nahkay hayañ. Tamal mągra nahkay ti mągra ere ye ti Melefit awayay na dek. Àgəski ti magray

nahkay. » Zeñ àra ècia ma ga Yezu na ti àgəskabu, àbaray nañ. ¹⁶ Zeñ àra àbara Yezu a ti Yezu àcəlaya a yam ni ba. Eslini huf melefít àzləkvaba, mək Yezu nakəñ èpi *Məsuf ge Melefít àhərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na. ¹⁷ Eslini dəngu àhəndabiyu a huf melefít bu akada dəngu ge mis, àdəm : « Maslaña hini ti wur goro, nawaway nañ dal-dal ; aməru məbəruf dal-dal. »

4

Seteni ahəlfəña eyu kà Yezu a
(*Mark 1.12-13 ; Luk 4.1-13*)

¹ Kələñ gani *Məsuf ge Melefít àzoru Yezu a huf gili vu ti *Seteni məhəlfəña eyu a. ² Eslini Yezu nakəñ àgəs ndəra, àzum zlam ndo vad kru kru fad məlafat akaba məlavaf gani do dek. Kələñ gani ləwir àwərkaba nañ a. ³ Nahkay bay məhəlfəña eyu kə mis a ni àrəkioru, àhi ; « Tamal ti nak Wur ge Melefít edəfɨñ ti hi ana akur nday hini təmbukvu *dipeñ zla aw. » ⁴ Ay Yezu àhəngriɨfəñ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu, Melefít àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliñ do ; anjəhad ti àna pakama ya Melefít àdəm ni dek.” * »

⁵ Eslini Seteni àzoru nañ a kəsa *njəlatani ni vu, àfəkad nañ jik ka ahər ga *ahay gəɨakani ge Melefít ni, † ⁶ mək àhi : « Tamal nak Wur ge Melefít edəfɨñ ti diyu a had, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ni bu nahkay hi : “Melefít aməhi ma ana məslər gayəñ, atakəcaw kur, ti asak gayak ènjifiñ kà akur ba.” ‡ » ⁷ Ay Yezu àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ni bu keti : “Kəhəlfəña eyu kà Bay Melefít gayak a ba.” § » ⁸ Eslini Seteni nakəñ àzoru Yezu ka ahər ga həma zəbalani, àdəfiki had

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:5 Kəsa njəlatani ni ti Zeruzalem. ‡ 4:6 Limis 91.11-12. § 4:7 Mimbiki 6.16.

ga duniya gərgərani dek, àdəfiki njəda akaba elimeni gatay, ⁹ mək àhi : « Kəbu kipioru zlam ni dek do waw ? Tamal ti kàbəhadua mirdim a meleher ndiḅ ana had ti anəbuk tay dek. » ¹⁰ Eslini Yezu àhi : « Hədakfua, Seteni. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay naḅ naḅ bəlaḅ ciliḅ.” * » ¹¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti Seteni nakəḅ àsləkafəḅa. Àra àsləkafəḅa ti *məslər ge Melefit tərəkia ka Yezu a, təfi ahər.

*Yezu anjəki ke təwi gayaḅ ka had Gelili
(Mark 1.14-15 ; Luk 4.14-15)*

¹² Kələḅ gani mis təhi ana Yezu təfiya Zeḅ a daḅgay va. Yezu àra ècia ma gana ti àsləka òru ka had *Gelili. ¹³ Òru ènjəa eslina ti ànjəhad a Nazaret ndo, òru ànjəhad a Kafarnahum. Kafarnahum ti kà gəvay ga *dəluv gədakani ga had Gelili, ka had ga Zabuloḅ akaba ga Naftali. ¹⁴ Àgray nahkay ti pakama ge Izayi bay mahəḅgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni ti mığravu. Àdəm nahkay hi :

¹⁵ « Lekuləm ndam ga had ga Zabuloḅ akaba ga Naftali, gwar ka dəluv, ke ledi ga zalaka *Zərdeḅ ni !

Ka had Gelili gekəli ti ndam ya nday ndam *Zəde do ni təbu kay,

¹⁶ ay mis ya ti tanjəhad a mələḅ ziḅ-zıḅeni bu ni tıpia mələḅ masladana dal-dal ;

mis ya ti tanjəhad akadā nday mis məmətani ni, mələḅ àsladıa ana tay a.† »

¹⁷ Ka sarta gani nani Yezu anjəki ka məhi ma ana mis, àdəm : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ènjia. »

* 4:10 Mimbiki 6.13. † 4:16 Izayi 8.23–9.1.

Yezu azalay ndam mægəs kilif fad
(*Mark 1.16-20 ; Luk 5.1-11*)

¹⁸ A vad nahaŋ Yezu naŋ àbu asawaɗay kà gəvay ga dəluy Gelili ti èpi mis ndahaŋ cə nday kà məŋ gatay. Bəlaŋ gani slimi gayaŋ Simu naŋ ya təzalay Piyer ni, nahaŋ ni ti ni slimi gayaŋ Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluy vu, aɗaba nday ndam mægəs kilif. ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagraŋ ti kîgum ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsuy kilif ni. » ²⁰ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbak, tàɗəbay naŋ huya. ²¹ Nday təbu takoru ti Yezu èpi mis ndahaŋ cə, nday kà məŋ gatay keti ; nday bəza ge Zebede, bəlaŋ gani slimi gayaŋ Zek, nahaŋ ni ti ni slimi gayaŋ Zeŋ. Nday a *slalah ga yam bu akaba bəŋ gatay Zebede, təbu təslamalay zəva gatay. Yezu àra èpia tay a ti àzalay tay. ²² Nday nakəŋ tàra ticia zalay ga Yezu na ti təmbərbu slalah ga yam gatay ni akaba bəŋ gatay ni, tàɗəbay naŋ.

Yezu acahi zlam ana mis akaba ahəŋgaraba mis a
(*Luk 6.17-19*)

²³ Kələŋ gani Yezu àsawaɗay ka kəsa ka kəsa ga haɗ *Gelili ni dək, àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu. Àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, àhəŋgaraba ndam gatay dərani akaba ndam gatay ya arməwər gərgərani awər tay na dək. ²⁴ Nahkay ndam ga haɗ Siri dək ticia zlam ga Yezu ya àgray na. Eslini təhəlibiyu ndam gatay ya tēbesey do ni dək : ndam ga arməwər, ndam ya ti təcakay daliya ni, ndam ya ti seteni təniviyyu ana tay ni, ndam ya ti araŋa agəs tay bərək bərək ni, akaba ndam dəra. Təhəlibiya tay ana Yezu a ti Yezu àhəŋgaraba tay a. ²⁵ Mis dal-dal təsləkabiya e Gelili a,

ka had ga *Kesa Kru a, a Zeruzalem a, ka had *Zude akaba ke ledi ga zalaka *Zurdeŋ a, tàdɔbay Yezu.

5

Yezu acahi zlam ana mis a hɔma bu

¹ Yezu àra èpia mis dal-dalani na ti àcɛloru a hɔma vu, ànjɔhad digɔs. Nahkay ndam maɔɔbay naŋ ni tərəkioru,
² mək Yezu ànjɔki ka macahi zlam ana tay.

Məmərani ga ndam ga Yezu

(Luk 6.20-23)

Àhi ana tay ahkado :

- ³ « Ndam ya ti tèsɛra nday ndam talaga kè eri ge Melefit ni ti tàmərvu, adaba *Məgur ge Melefit ti gatay.
- ⁴ Ndam ya ti titəwi ni ti tàmərvu, adaba Melefit aməhəŋgrivu bəruv ana tay. *
- ⁵ Ndam ya ti nday kuɔufani ni ti tàmərvu, adaba Melefit aməvi had ya ti àɔəm aməvi ana ndam gayaŋ ni ana tay.
- ⁶ Ndam ya ti tawayay jiri ge Melefit akada ya tawayay zlam məzumani akaba zlam miseni ni ti tàmərvu, adaba etipi jiri gani nani, atərəh àna naŋ akada ya tərəh àna zlam məzumani ni.
- ⁷ Ndam ya ti mis təsi cicihi ana tay ni ti tàmərvu, adaba nday day atəsi cicihi ana Melefit.
- ⁸ Ndam ya ti məbərɔv gatay *njəlātani ni ti tàmərvu, adaba etipi Melefit.
- ⁹ Ndam ya ti taŋgalabakabu mis ni ti tàmərvu, adaba Melefit amazalay tay bəza gayaŋ.
- ¹⁰ Ndam ya ti mis təgri daliya ana tay adaba nday ndam jireni ni ti tàmərvu, adaba Məgur ge Melefit ti gatay.

* 5:4 A wakita ndahaŋ bu tàmbatkaba lemeru 4 ata 5 a.

¹¹ « Lekuləm ti ka ya ti mis tindivi kuli, tægri daliya ana kuli ahkay do ni tædəmki ma magədavani gərgəri àki ke kuli adaba lekuləm ndam goro ni ti, mərümvu. ¹² Yüm, mərümvu dal-dal, adaba Melefit aməvi zlam sulumani ana kuli kay a kəla gani vu a hud melefit bu. Daliya ya tægri ana kuli nihi ni ti, ku ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ahaslani day tægri ana tay nahkay. »

Ma àki ka estena akaba ka mələj masladani

(Mark 9.50 ; Lük 14.34-35)

¹³ « Lekuləm e kidin ga ndam ga *duniya ni bu ni ti akada estena ya tabafəj kə zlam məzumani ni. Ay tamal estena ni àcər va do ni ti, tægri ahəmamam ti məcər keti ni mam ? Àbi ! Ègia zlam masakana, tizligoru mis təcəlki cilin.

¹⁴ « Asladay mələj a duniya bu ni ti lekuləm gani. Kəsa gədakani ka ahər ga həma ti anğahvu waw ? Aha ! ¹⁵ Maslaja ya ti ebeftəy cəngel mək ahəmbaki dagəla ni ti àbi ; afəkad ka mələj zañani sawəj, nahkay ti asladı mələj ana mis ya ti a hud ahay bu ni dek. ¹⁶ Nahkay zla nahəma grum ti mis dek tıpi masladani gekuli àna təwi gekuli sulumani ya kəgrum ni. Etipia ti atazləbay Bəj gekuli ya a hud melefit bu ni. »

Pakama àki ke Divi ge Melefit

¹⁷ « İğay nu nàra ga məmbatkaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na akaba pakama ga ndam ndahañ ya təhəngaray *pakama ge Melefit na ti kədəmum ba. Nàra ga məmbatkaba tay a do, nàra ti ge mendeveřin təwi gani sawəj. ¹⁸ Nəhi ana kuli nahəma, ku asak ma gəzit ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni emiji do. Tamal hud melefit akaba had ni dek tıjiji ndo ni ti asak ma ga wakita ni day emiji do. Si ere ye ti Melefit awayay magray ni dek amagrava day kwa. ¹⁹ Nahkay zla nahəma, tamal mis

àgèskabu ku Divi bəlaŋ e kidinŋ ge Divi ge Melefit bu ndo, akaba acahi ana mis ndahaŋ ti tâgray akada gayaŋ ni ti, àbəlay do. Ku tamal àgèskabá Divi ndahaŋ a dek, Divi ya àgèskabu ndo ni ti gúziteni àtam nday ndahaŋ dek nəŋgu ni, Melefit aməďəm maslaŋa nani gúziteni àtam mis ndahaŋ dek a Məgur gayaŋ ni bu. Ay maslaŋa ya ti àgèskabá Divi ge Melefit a dek, acahi ana mis ndahaŋ ni ti, Melefit aməďəm naŋ gəďakani a Məgur gayaŋ ni bu. ²⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àďəm kátamum ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit àna jiri. Tamal kátamum tay ndo ni ti akəhurumiyu a *Məgur ge Melefit ni vu koksah. »

Məzum bəruv akaba ləgayvu

²¹ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Kəkəď mis ba. Maslaŋa ya ti àkada mis a ni ti tagrafəŋa seriya.”
† ²² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal àzumkia bəruv ka wur ga məŋana ti tagrafəŋa seriya ; ku way way do tamal èndivia wur ga məŋana cəď ti ndam ge seriya təwəl naŋ ; tamal àhi ana wur ga məŋani “Nak muru” ti tizligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu. ²³ Nahkay tamal kìnjəa àna sədaga gayak ka məlaŋ ya tabəhad na, mək kəsərkia kəgudaria zlam ana wur ga muk a ti, ²⁴ mbərbu sədaga gayak ni eslini, ru kəŋgalumbabiya. Akəŋgalumbabiya ti ŋga ti kəfəkədi sədaga gayak ni ana Melefit dəma mba.

²⁵ « Tamal maslaŋa akoru abəhadkuk mirdim nahəma, ŋgalumbu ka ahàr divi ; do ni ti bi maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya, mək bay ni aməvi kur ana zal slewja ga məfiyu kur a daŋgay vu. ²⁶ Nəhuk nahəma, məŋjəď məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlaŋ nəŋgu ni, si kəpələba kwa. »

† ^{25:21} Məhərana 20.13 ; Mimbiki 5.17.

Magray hala

²⁷ « Kəsəruma təhi ana ata bəy gekəli ahkado : “Kəgray hala ba.” ‡ ²⁸ Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal àmənjaləŋa ana wal a àna eri ciliŋ, awayay ti tândəhadkəbu ti, àgra hala àndava.

²⁹ « Nahkay tamal eri ga ahar ga dəf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, zaba zligoru ; àgəski hojo zlam ga vu gayak bəlaŋ ejji ere gani tizligiyu vu gayak dək a dəluv ga aku vu ni. ³⁰ Tamal ahar ga dəf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, kelkaba zligoru ; àgəski hojo zlam ga vu gayak bəlaŋ ejji ere gani vu gayak dək ahuriyu a dəluv ga aku vu ni. »

Magaray wal

(Meciyu 19.9 ; Mark 10.11-12 ; Lək 16.18)

³¹ « Təhi ana ata bəy gekəli : “Tamal maslaŋa agray wal gayan ti ahər àdəm abəki wakita gani, avi.” § ³² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do àgara wal gayan a, wal ni day àgray mesəwehvu ndo ni ti, wal ni àda zal nahaŋ a ti maslaŋa ya àgara wal na ti àfiyu wal ni a magray hala vu. Nahkay maslaŋa ya ti àza wal ya ti zal gani àgara na day àgra hala. »

Mbaday

³³ « Kəsəruma təhi ana ata bəy gekəli ahkado : “Tamal kàmbada, kədəm akəgri zlam ana Melefit ti ahər àdəm kəmbərəŋ ba, gray ere gani nani.” * ³⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : kàmbadum dəy-dəy ba. Ku àna huđ melefit kàmbadum ba, adaba huđ melefit ti kərsi ga Bay Melefit. ³⁵ Ku àna had dəy kàmbadum ba, adaba had ti mələŋ məbəki asak ge Melefit. Ku àna Zeruzalem day kàmbadum

‡ 5:27 Mahərana 20.14 ; Mimbiki 5.18. § 5:31 Mimbiki 24.1.

* 5:33 Mənjay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki 23.22-24.

ba, adaba nani kesa ga Bay gadakani. ³⁶ Ku ana ahàr gayak day kamba da ba, adaba ku mahaer ga ahàr gayak bala day kambatka ba ti mi gi ba d-badani ahkay do ni didilijeni koksah. ³⁷ Ere ye ti kadamum ni ti “Iy!” ahkay do ni “Aha!” Tamal kadamumkiva ma nahaer a ti nani tawi ge *Seteni. »

Mahaeraru zlam magadavani

(Luk 6.29-30)

³⁸ « Kesaruma, tahi ana ata baer gekeli : “Tamal maslara azukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslara adavukaba aslar a ti daviaba aslar a bilegeni.” † ³⁹ Ay nu ti nahi ana keli : tamal mis cudayani agruka arara ti kahaeraru ba. Tamal maslara aduka barva ka tuwer ga ahar ga daf a nahama, mbatikabiyu ga ahar ga gajar ni ti madukkivu keti. ⁴⁰ Tamal mis abahadkuka mirdim a, awayay azafuka endawi gayak a nahama, mbaer nar maazafuka, maazafuka mugudi gayak a daya. ⁴¹ Tamal mis afakuka ngasa ga mazioru zlam ezewed kru nahama, zioru ezewed kru kru cu. ⁴² Tamal mis ehindiluka zlam a ti vi. Tamal mis ara ga makalay duwa ti kekali ba. »

Mawayay ndam ezir geli

(Luk 6.27-28, 32-36)

⁴³ « Kesaruma tahi ana ata baer gekeli : “Ahar adam wayay ndam ya ti nak kabu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” ‡ ⁴⁴ Ay nu ti nahi ana keli : wayum ndam ezir gekeli ; haeraru Melefit ana ndam ya taeri daliya ana keli ni. ⁴⁵ Tamal kaerum nahkay ti ekigum baza ga Baer gekeli ya e melefit bu ni edefin edefinjeni, adaba nar ti agray ti fat masladi malar ana ndam cuday akaba ana ndam sulumani, agray ti aver metadiaya ana ndam jireni

† 5:38 Mahaeraru 21.24 ; Levi 24.20 ; Mimbiki 19.21. ‡ 5:43 Levi 19.18.

akaba ana ndam jireni do na daya. ⁴⁶ Tamal lekulum kawayum ndam ya ti tawayay kuli ni cilij ti, kèhumi ana ahàr Melefit aməvi zlam ana kuli ka duwa gani aw ? Aha ! Adaba ku ndam *məhəl hadam day təbu tagray nahkay. ⁴⁷ Tamal kəgrumi sa ana bəza ga məŋ gekuli cilij ti, kèhumi ana ahàr kəgrum zlam sulumani aw ? Aha ! Ku nday ya ti təkəki ahàr ke Melefit do ni day təbu tagray nahkay. ⁴⁸ Ahàr àdəm kəgudarum zlam do simiteni, akada ga Bəŋ gekuli ya e melefit bu àgudar zlam do simiteni ni. »

6

Məvi zlam ana ndam talaga

¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kəgrum kè meleher ge mis ndahaŋ ti tīpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kè meleher ge mis ti, Bəŋ gekuli ya e melefit bu ni aməvi zlam ana kuli azuhva təwi gekuli ni do. ² Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kəzlahum àna naŋ ti mis tīci ba. Ndam ya ti tawayay ti mis təkəm nday ndam jireni ni təbu tagray nahkay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təkəbay tay. Nəhi ana kuli nahəma, nday ti təkəgəta zlam ka duwa gana àndava, atəkəgət nahaŋ va do. ³ Ay nak ti ka ya ti kəvi zlam ana zal talaga nahəma, gray ti ku ahar ga gəjar gayak day àsər ere ye ti ahar ga daf gayak agray ni ba. ⁴ Ahàr àdəm kəvi zlam ana mis ti maslaŋa nahaŋ èci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tīpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. »

Mahəŋgalay Melefit

(Luk 11.2-4)

⁵ « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit nahəma, kəgrum akada ga ndam ya tawayay ti mis ndahaŋ təkəm nday ndam

jireni ni ba. Nday ti tahəŋgalay Melefit tawayay micikeni jik a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu ahkay do ni kà gəvay ge divi, ti mis tîpi tay. Nəhi ana kuli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahaŋ va do. ⁶ Ay nak ti ka ya ti kahəŋgalay Melefit nahəma, huriyu a ahay gayak vu, zləkkabu mahay ti mis tîpi kur ka ya ti kahəŋgalay Melefit ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tîpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. ⁷ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti kəhəŋgrumi zuh ana zlam bəlaŋani sak kay akada nday ya ti təfəki ahàr ke Melefit do tagray ni ba. Nday ti təhi ana ahàr tamal tahəŋgalay dal-dal ti Melefit aməgri ere ye ti tawayay ni ana tay. ⁸ Ay lekulum ti kəgrum akada gatay ni ba. Adaba wudaka kahəŋgalum ti Bəŋ gekuli àsəra ere ye ti àhəcikivu ana kuli na àndava. ⁹ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit nahəma, dəmum nahkay hi :

“Bəŋ geli nak a huđ melefit bu, mis dek təgəskabu nak njələta ti ;

¹⁰ kàra kəzum bay gayak e kidiŋ geli bu ti ;
ere ye ti kawayay ni məgravu ka hađ akada ya agravu a huđ melefit bu ni ti.

¹¹ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kani daya ti.

¹² Mbərfəŋa zlam ya məgudaruk ni kè leli a, akada geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya təgudari ana leli na kà tay a ni ti.

¹³ Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba, həŋgafəŋa leli kà naŋ a sawaŋ ti.

[Adaba Bay ya ti agur zlam dek akaba esliki ka magray zlam dek ni ti nak. Bay ya ti mis dek atazləbay ni ti nak, ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.]”

¹⁴ « Nədəm nahəma, tamal kəmbərəŋumfəŋa zlam ge mis ya təgudari ana kuli na kà tay a ti, Bəŋ gekuli ya e

melefit bu ni aməmbərfəña zlam gekəli ya kagudarum ni kè kəli a bilegeni. ¹⁵ Ay tamal lekəlum kəmbərənumfəña zlam ya mis tagudari ana kəli ni kà tay a do ni ti, Bəñ gekəli day aməmbərfəña zlam gekəli ya kagudarum ni kè kəli a do bilegeni. »

Məgəs ndəra

¹⁶ « Ka ya ti kəgəsum ndəra nahəma, kəgrum akada ge mis ya tawayay ti mis ndahañ tədfəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti ka ya ti təgəs ndəra ni ti tamənjavu akada təbu təcakay daliya, akada təmətaɔkaba ; tawayay ti mis təsər nday təbu təgəs ndəra. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti tənğəta zlam ka duwa gana àndava, atənğət nahañ va do. ¹⁷ Ay nak ti ka ya ti kəgəs ndəra nahəma, baray eri gayak, bakabu tersel ka ahər. ¹⁸ Nahkay ti ŋgay kəgəsa ndəra ti mis təsər do, si Buk ya ti nañ əbu akaba kur ni. Nahkay Buk aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni ; nañ ti epi zlam ya mis tıpi do ni. »

Elimeni ya a hud melefit bu ni

(Luk 12.33-34)

¹⁹ « Kəñgumkabu elimeni a duniya bu ba. A duniya bu ni ti ganju akaba vi təzumaba, ndam akal day tindef ahay təhələba elimeni na. ²⁰ ŋgumkabu elimeni gekəli ti a hud melefit bu sawañ, adəba eslini ti ganju akaba vi təzum do, ndam akal day tindef ahay koksah, təhəl elimeni ni koksah. ²¹ Adəba mələñ ya ti elimeni gayak əvu ni ti, kajalaki ahər ti ka mələñ gani nani. »

Mələñ masladani akaba mələñ ziñ-ziñeni

(Luk 11.34-36)

²² « Eri ge mis ti asladay vu gayan akada ge cəngel ya asladay mələñ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek əbu a masladani bu. ²³ Ay tamal eri gayak lala do ni ti, vu gayak dek emigi e ziñ-ziñeni bu. Nahkay tamal ti

masladani gayak ni əsladəy va do əgia ziŋ-zijena ti, nak e ziŋ-zijeni bu dal-dal timey ! »

Elimeni akaba tūwi ge Melefit ti mawayay tay cəeni koksah

(Lük 16.13)

²⁴ « Maslaŋa əbi esliki məgri tūwi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlaŋ gani, amawayay naŋ nahaŋ ni ; ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahaŋ ni do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekuləm day tamal kəfəbum siŋgu hi hi ti kişləmki məgri tūwi ana Melefit koksah. »

Kəjalumki ahər ka zlam ga duniya ba

(Lük 12.22-31)

²⁵ « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti ŋgay akəzumum mam, [ekisəm mam] akaba akəbumkabu mam ti kəjalum ba, əhəli ahər ana kəli ba daya. Sifa ti ətam zlam məzumani do waw ? Vu ti ətam zlam məbakabani do waw ? ²⁶ Kipəm edidŋ do waw ; tizligi zlam do, təbaz zlam do, təŋgakabu zlam a guvur bu do. Ay ti Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni naŋ əbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekuləm ti kətamum tay ferek-ferek do waw ? ²⁷ Way e kidŋ gekəli bu esliki mədəkiviyyu vad əkivu ke vi gayan ku gəzit əna majalay ahər gayan way ? Əbi !

²⁸ « Kəjalumki ahər ka zlam məbakabani ti kamam ? ŋga pəm vay-vay ga zlam ya təfət a vədaŋ bu ni ; təgray tūwi do, tələmkabu azana do daya. ²⁹ Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Saloməŋ əna elimeni gayan ni dek tekefi əbakabu azana ya ti əbəlay akada vay-vay bəlaŋ ni ndo. ³⁰ Zlam ya təfət a vədaŋ bu kani, həjəŋ təbiyyu tay a aku vu ni tekefi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ əbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekuləm ti kəfəmki ahər ke Melefit lala do ni

ti kamam ? ³¹ Nahkay ti ŋgay aməzumum mam, emisum mam akaba aməbumkabu mam ti kàjalum ba. ³² Ndam ya tadəbay zlam nday nani dek kəlavaf ni ti nday ya ti təfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekulum ti Bəŋ gekuli ya e melefit bu ni àsəra ere ya àhəcikivu ana kuli na. ³³ Enjenjeni ti dəbum *Məgur ge Melefit akaba jiri gayan ; nahkay zlam ndahan ni dek day Melefit aməvikivu ana kuli. ³⁴ Kàjalumki ahàr ka vaf ya hajəŋ ba, adaba vaf ya hajəŋ day naŋ àbu àna majalay ahàr gayan zlam gayan. Ku vaf weley weley do dek zlam zləzladani gayan àbu. »

7

Ŋgay mis ndahan tagudara zlam a ti kədəmum ba
(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ « Ŋgay mis ndahan tagudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekulum day ŋgay kəgudaruma zlam a ti Melefit amədəm do. ² Adaba mam, gekuli ya kədəmum təwəl mis ndahan àna seriya, tātəraf tay ni ti Melefit day aməwəl kuli àna seriya, amatraf kuli. Darama ya lekulum kəgurumi zlam ana mis ndahan àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam ana kuli àna naŋ. ³ Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴ Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti, kəzikia ahəmamam ? ⁵ Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayan ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ana wur ga muk na. ⁶ Kəvumi zlam *ŋjəlatani ge Melefit ana kərə ba, do ni ti tambatkibiyu ma ke kuli tahəpədkaba kuli a. Kàfəkadumivu ebirsli gekuli e divi bu ana mədrəs ba, do ni ti təcəlki, tagudar masakani. »

Mihindiliy zlam kè Melefit

(Luk 11.9-13)

⁷ « Hindum zlam. Kihinduma ti Melefit aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəngətum. Zalum Melefit. Kəzaluma naŋ a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiaba mahay ana kəli a. ⁸ Adəba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ⁹ Bi wur ara afa gayak, nak bəŋana, əhindiləka *dipeŋ a ti, kəvi akur aw ? Aha ! ¹⁰ Ahkay do ni bi ehindiləka kilif a ti kəvi gavaŋ aw ? Aha ! ¹¹ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nəŋgu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəŋ gekəli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gavaŋ ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa əhindiliŋa zlam a nahəma, aməvi zlam sulumani efdəŋ. ¹² Nahkay ere ye ti kawayum mis təgri ana kəli ni ti grumi ere gani nani ana tay bilegeni. Melefit àna Divi gavaŋ ya Məwiz əbəki ni adəm nahkay ; ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni day tədəm nahkay. »

Mahay misliceni

(Luk 13.24)

¹³ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Adəba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu əwərvu do. Nahkay mis kay təbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. ¹⁴ Ay azoru mis ka məlaŋ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kəsədeni. Ndam ya takoru àna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərüm mis àna təwi gavaŋ ya agray ni

(Luk 6.43-44)

¹⁵ « Bumvu slimi àna ndam ya tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekəli

a ti tafəkaf ahàr gatay akada nday tãmbãmbak, ambatakani do a mæbãruv gatay bu ni ti nday akada tãmbãmbak edediŋ do, nday akada kãrã gili cudayani sawaŋ. ¹⁶ Akæsãrum tay ti àna tãwi gatay ya tagray ni. Way àdifiŋ ahàr ana bæza ga enderendera kà mængãhaf ya akaba adak ni way ? Nahkay day tãdifiŋ ahàr ana bæza ga *wãruv kè mezlirgendu do. ¹⁷ Mængãhaf sulumani lu ti ewi bæza sulumani, mængãhaf magãdavani ti ni ewi bæza magãdavani. ¹⁸ Mængãhaf sulumani, ewi bæza magãdavani ti àbi. Mængãhaf magãdavani ewi bæza sulumani ti àbi daya. ¹⁹ Mængãhaf ya èwi bæza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. ²⁰ Nahkay akæsãrum ndam ya ti tãdãm nday ndam mahãngaray pakama ge Melefit ni ti àna tãwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amãdãm nãsar kãli do
(Luk 13.25-27)

²¹ « Sãruma lala : Ndam ya tãzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atãhuriyu a Mægur ge Melefit vu ti nday dẽk do. Atãhuriyu ti si ndam ya ti tagray ere ye ti Bãŋ goro naŋ a huɗ melefit bu àwayay ni kwa. ²² Ka fat gani nani ti mis kay atãhu : “Bay geli, bay geli ! Mãhãngria pakama ge Melefit ana mis àna slimi gayak a, mægariaba seteni ana mis àna slimi gayak a akaba mægria zlam ya ti agri ejep ana mis na gãrgãri kay àna slimi gayak a.” ²³ Anãhi ana tay vay-vay : “Day-day nãsar kãli ndo. Slẽkumfua, lekũlum dẽk ndam ya ti kãgrum zlam ge jiri do ni !” »

Ahay mælãmani tãbu gãrgãri cã
(Luk 6.47-49)

²⁴ « Tamal mis àra afa goro a ècia ma goro a mæk agray ere ye ti nãhi ni ti, àzavu ata mis mãnãhãni ya àlãm ahay gayaŋ ni. Wudaka àlãm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mæk àfãkadkibiyu asak ga ahay ni ka akur. ²⁵ A vad nahaŋ avãr

àtəda dal-dal, aməf àkəzlay ga njəda dal-dal, yam àtamkia ka zalaka ; tawayay tembed ahay ni. Ay ti təgri arəna ana ahay ni ndo, adaba asak ga ahay ni mafəkadkibiyani ka akur palam. ²⁶ Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis murani ya àləm ahay gayəŋ ka wiyəŋ ni. ²⁷ Ka ya ti avər àtəda dal-dal, aməf àkəzlay ga njəda dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembed ahay ni ti ahay ni àmbəda huya. Àmbədkaba besək-besək. »

²⁸ Yezu èndeveriŋa macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayəŋ ya àcahi ana tay ni, àgria ejep ana tay a dek, ²⁹ adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni do.

8

*Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a
(Mark 1.40-45 ; Luk 5.12-16)*

¹ Yezu àra àndaya ahàr a həma ni ba nahəma, mis dal-dal tàdəbay naŋ. ² Eslini zal ambələk nahəŋ àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadì mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nìgia mis njəlatana. » ³ Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifiŋ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk nakəŋ àŋgaba, ègia mis njəlatana huya. ⁴ Mək Yezu àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayək ni ana bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit sawəŋ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àdəm a wakita gayəŋ bu ni, adaba kìgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kìgia mis njəlatana. »

*Bay ga ndam slewja ga ndam Rom afəki ahàr ka Yezu
(Luk 7.1-10 ; mənjacki ke Zeŋ 4.48-54 daya)*

⁵ Ka ya ti Yezu naŋ àbu ahuriyu a Kafarnahum nahəma, zal nahaŋ àrəkia, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, àhəŋgalay naŋ ga məjənaki naŋ, ⁶ àhi : « Bay goro, bay məgru təwi àbiyu a magam mandəhadani èbesey do, ègia dərana, naŋ àbu acakay daliya dal-dal. » ⁷ Eslini Yezu àhi : « Nakoru nahəŋgaraba naŋ a. » ⁸ Bay ga ndam slewja nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti dəm ma bəlaŋ ciliŋ ; nahkay ti bay məgru təwi ni aŋgaba. ⁹ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlaŋ gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahaŋ “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru təwi “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ¹⁰ Yezu àra ècia ma gayaŋ na ti, àgria ejep a dal-dal, mək àhi ana ndam ya tadəbay naŋ ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ku e kidiŋ ga ndam *Izireyel bu day, day-dəy nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada naŋ hini ni ndo. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, mis dal-dal atasləkabiya kwa kè sliri ga məlaŋ a dək, atəzumkabu zlam ka ahar bəlaŋ akaba Abraham, Izak, Zekup a *Məgur ge Melefit bu. ¹² Ay ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gatay ni ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit ni vu do, atabəhad tay e mite bu a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu. Eslini ti etitəwi, atəcakay daliya dal-dal. » ¹³ Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Ru a magam, Melefit aməgruk ere ye ti kihindi ni adaba kəfukua ahàr a. » Ka sarta gani nani bay məgri təwi ana bay ga ndam slewja ni àŋgaba huya.

*Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər ndahaŋ a kay
(Mark 1.29-34 ; Luk 4.38-41)*

¹⁴ Yezu òru a magam afa ge Piyer. Òru ènjəa ti àdi ahàr ana mireŋ ge Piyer ni mandəhadani, aku àbəkia. ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ ènjifiŋ kà ahar gani ; àra ènjifiŋa ti aku ni àhəlkia huya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ahàr.

¹⁶ Məlakarawa àra ègia ti təhəlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakəŋ àhi ma ana seteni ni cilin, mək seteni ni təsləkiaba ana mis na. Àhəŋgaraba ndam ga arməwər na dek daya. ¹⁷ Àgray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Naŋ ti àhəlkabá gedebi geli na akaba arməwər geli na dek. * »

Ndam ya ti tawayay maɗəbay Yezu ni

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yezu àra èpia mis a dal-dal tèveŋija ahàr a ti àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni : « Mədəgum gwar ke ledi ga dəluy ni. » ¹⁹ Eslini zal nahaŋ naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ka mələŋ ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » ²⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki† təbu àna evid gatay, evidin day təbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nəbi àna mələŋ mandəhadani bi. » ²¹ Maslaŋa nahaŋ e kidin ga ndam maɗəbay naŋ ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ²² Eslini Yezu àhi : « Dəbabiyyu nu. Ndam ya tawayay maɗəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. »

Yezu azlacaki ka aməd

(Mark 4.35-41 ; Luk 8.22-25)

²³ Yezu àhuriyu a *slalah ga yam vu akaba ndam maɗəbay naŋ ni. ²⁴ Nday təbu takoru ti aməd gəɗakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvù slalah ga yam ni wudak. Ay ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àvu e dəwir bu. ²⁵ Eslini ndam maɗəbay naŋ ni təhəɗəkfəŋiyu, təpidək naŋ təhi : « Bay geli, həŋgay leli, məbu miji timey ! » ²⁶ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Aŋgwaz

* 8:17 Izayi 53.4. † 8:20 Mbiki : mis ndahaŋ təɗəm « mbiti. »

awər kuli ti kamam ? Lekuləm ti kəfumku ahər lala faŋ ndo ! » Eslini ècikaba, àzlacaki ka aməf nday ata yam ni. Àra àzlaca nahkay ti yam ni ègia degika. ²⁷ Ere ye ti Yezu àgray ni àgria ejeɸ ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidin̄ gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməf akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

Yezu aqariaba seteni ana mis a cɥ
(Mark 5.1-20 ; Luk 8.26-39)

²⁸ Nday nakəŋ tinjua ke ledi ga dəluv na. Ledi nani ti ka haɸ ga ndam Gadara. Eslini mis cɥ seteni agray tay, tàhəraya e kidin̄ ge mindiviŋ ba, təŋgwivabiyu a ma vu huya. Nday gani tagray cuɸay dal-dal, mis tekeɸi tisliki moroni gwar eslini do. ²⁹ Tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kadəbafəŋa mam kə leli a mam ? Sarta ga məgri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? »

³⁰ Eslini ti mədrəs ndahaŋ kay təbu cak təzum zlam ka ahar bəlaŋ. ³¹ Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru məhuriviyu ana mədrəs teguni ti. » ³² Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum ! » Eslini seteni nakəŋ təsləkiaba ana mis cɥeni na, tòru təhuriviyu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dek təndaya ahər a kirim-kirim, tàra tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³³ Ndam majəgay mədrəs ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, tàcuhworu a kəsa vu. Tàra tìjua eslina ti təŋgəhadioru ere ti àgravu ni akaba ere ye ti àgrakivu ke mis cɥeni ya seteni təniviyu ana tay ni ana ndam ga kəsa ni. ³⁴ Nahkay ndam ga kəsa ni dek təŋgwivoru ana Yezu a ma vu. Tàra tìpia naŋ a ti təhəŋgalay naŋ, təhi məsləka ka haɸ gatay a.

9

Yezu ahəŋgaraba zal dərə

(Mark 2.1-12 ; Luk 5.17-26)

¹ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu òru ke ledi ga dəluy ni, mək àŋgoru a kəsa gayaŋ vu. * ² Naŋ àbu eslini ti mis ndahaŋ təzibiyu zal dərə nahaŋ àki ka slalah, tawayay ti Yezu mähəŋgaraba naŋ a. Yezu nakəŋ àra àsəra məfəki ahàr gatay na ti àhi ana zal dərə ni ahkado : « Wur goro ni, zay njəda, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » ³ Ndam ndahaŋ ya *təsər Wakita ge Melefit ni təbu eslini ; tàra ticia ma ga Yezu na ti təjalay a ahàr gatay bu tədəm : « Maslaŋa hini ti azay ahàr gayaŋ akada naŋ Melefit timey ! » ⁴ Nday təbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Majalay ahàr gekuli ti àbəlay do ! Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ⁵ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawadaŋ” ni aw ? ⁶ Ay nawayay ti kəsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka had a. »

Mək àhi ana zal dərə nakəŋ : « Nəhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ⁷ Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, òru a magam gayaŋ. ⁸ Nahkay mis macakalavani ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tàgra aŋgwaz a. Eslini təzləbay Melefit adaba àvia njəda gayaŋ ana mis ga mahəŋgaraba mis a.

Yezu azalay Meciyu

(Mark 2.13-17 ; Luk 5.27-32)

⁹ Yezu àra àsləka eslina, naŋ àbu akoru zlam gayaŋ ti èpi zal nahaŋ, təzalay naŋ Meciyu, naŋ àbu manjəhadani digusa ka mələŋ məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » Nahkay naŋ nakəŋ ècikaba

* 9:1 kəsa ga Yezu ti Kafarnahum.

àdëboru naŋ. ¹⁰ Këləŋ gani Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tòru afa ge Meciyu nakəŋ. Tòru tinjua eslina ti təzum zlam. Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam kay təzum zlam akaba tay daya. ¹¹ Eslini ndam *Feriziyəŋ tàra tìpia tay a nahkay ti təhi ana ndam *maɗəbay Yezu ni ahkado : « Məsi gekuli ni azum zlam ka ahar bəlaŋ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àdəm : « Ndam ya ti nday təbu njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ¹³ Melefit àdəm a Wakita gayaŋ bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, təgri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tìsliŋu ni do.” † Dəgum sərumba ma gani nana lala. Adaba nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

Pakama ga ndəra : ma gozogul àki ka zlam məwəni akaba midigweni

(*Mark 2.18-22 ; Luk 5.33-39*)

¹⁴ A vad nahaŋ ndam maɗəbay Zeŋ bay məbaray mis ni tərəkia ka Yezu a, təhi : « Leli məbu məgəs *ndəra, ndam *Feriziyəŋ ni day təbu təgəs, ay ti ndam maɗəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayaŋ ni ti, araja ahəli ahàr ana zləbəba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra.

¹⁶ « Yaw mis àbi azay azana məwəni asiviyu ana azana gayaŋ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana məwəni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlaŋ meguzlehvani ni ara asagakivu. ¹⁷ Nahkay day mis

† 9:13 Oze 6.6.

abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaña nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene mūweni vu. Nahkay nday cəeni tàgədavu do. »

Wal nahañ akaba wur ge mis gəđakani nahañ dahalayani (Mark 5.21-43 ; Luk 8.40-56)

¹⁸ Ka ya ti Yezu nañ àbu azlapay nahkay ni ti gəđakani ga ndam *Zude nahañ àrəkia, àbəhadfi mirdim, àhi : « Wur goro dahalayani àməta, àmət nihi hūya, ay ti ra, kàra kəbəki *ahar ti aṅgaba. » ¹⁹ Nahkay Yezu nakəñ ècikaba, tàđəboru nañ akaba ndam madəbay nañ ni.

²⁰ Eslini wal nahañ àbu, mimiz asləkafəña agray vi kru mahar cə. Nañ nakəñ àhəđakfəñbiyu kà Yezu gwar kələñ mək ènjifiñ kà ma ga azana ga Yezu ni. ²¹ Adaba àhi ana ahàr : « Ku tamal ti nìnjifiña kà azana gayañ na nəṅgu ni, naṅgaba. » ²² Yezu àmbatvu, àra èpia nañ a ti àhi : « Wur goro ni, zay njəda ; Melefit àhəṅga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » Àra àhia ma na ti mimiz ya asləkafəña ni àmbrəñ nañ, àṅgaba hūya.

²³ Yezu òru ènjəa afa ga gəđakani nakəñ a ti àdi ahàr ana mis dal-dal təbu tabah, təbu tivi cicek. Eslini àhi ana tay : ²⁴ « Sləkumaba ahalay a, adaba wur ni àmət ndo ; nañ àbu enji dūwir timey. » Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tàyefiñ. ²⁵ Yezu nakəñ àra àgaraba mis na ti àhuriyu a ahay vu, àzay ahar ga wur ni, mək wur ni ècikaba. ²⁶ Nahkay tàđəmoru ma gani a kəsa vu, ka had nani đek.

Yezu ahəṅgaraba ndam wuluf a cə

²⁷ Yezu ara asləka eslina ti ndam wuluf cə tàđəboru nañ, təzlah, tədəm : « *Wur ge Devit, məsuk cicihì ti ! »

²⁸ Ka ya ti Yezu òru ènjəa a magam a ti ndam wuluf cəeni

ni tãhãdãkfõnyiyu mæk Yezu nakõj àhi ana tay ahkado : « Kãfũmkua ahàr a, nìsliki magray ere ye ti kihindũmfua ni aw ? » Nday nakõj tãhõngrifõj, tãhi : « Iy Bay geli, kisliki. » ²⁹ Nahkay Yezu nakõj õnjifõj kè eri gatay ni, àdãm : « Kãfũmku ahàr : nahkay Melefit mægri ere gani ana kũli akadã ya kawayum ni. » ³⁰ Eslini nday nakõj tĩpi divi hũya. Yezu àlõgi ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi, maslaña èci ma gani ba. » ³¹ Ay nday nakõj tãra tãhãraya a dala va ti tãnjãki mãdãmõru ma gani ka had nani dẽk.

Yezu ahõngaraba zal nahañ a seteni àniviyu àzlapay koksah

³² Ka ya ti ndam wuluf ni taslõka ni ti mis ndahañ tãzibiyu zal nahañ ana Yezu. Zal nani ti seteni àniviyu, acafõña nañ ga mazlapana. ³³ Eslini Yezu àgariaba seteni na ana zal nakõj a, mæk nañ nakõj àzlapay hũya. Mis dal-dalani ye eslini ni dẽk tãgra ejep gana dal-dal, tãdãm : « Day-day mis tĩpi zlam akadã hini àgravu e Izireyel ndo. » ³⁴ Ay ti ndam *Feriziyen tãdãm : « Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njõda ga bay ge seteni. »

Mis ti nday akadã tãmbãmbak ya bay majõgay tay àbi ni

³⁵ Yezu àsawadã ya kãsa gãdãkani bu akaba a kãsa cĩb-cĩbeni bu. A kãsa ya ti õnjũa ni va lu ti àcãhi zlam ana mis a ahay ga *mahõngalavũ Melefit gatay ni bu. Àhi *Ma Mũweni Sulumani àki ka *Mõgur ge Melefit ana tay, ahõngaraba ndam ya tãbesey do na dẽk akaba ndam dãra gãrgãrana dẽk. ³⁶ Nañ nakõj àra èpia mis dal-dalani na ti tãsia cicihi a. Adãba nday akadã ga tãmbãmbak ya ti bay majõgay tay àbi ; tãmõtãkãba, njõda àfõj ka tay va bi ni. ³⁷ Nahkay àhi ana ndam madãbay nañ ni ahkado : « Mis ya ti tĩci pakama goro fañ ndo ni ti nday kay, nday akadã ga

zlam ya ti tabaz a vedaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni tãbi kay bi. ³⁸ Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vedaŋ ni ti mäslerbiyu ndam mabaz zlam a vedaŋ gayaŋ bu. »

10

Ndam maɗəbay Yezu kru mahar cœeni ni
(*Mark 3.13-19 ; Luk 6.12-16*)

¹ Yezu àzalakabu ndam maɗəbay naŋ kru mahar cœeni ni. Àra àzalakabá tay a ti àvi njəɗa ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahəŋgaraba mis a arməwər gərgərani ba dek akaba ga mahəŋgaraba ndam dərə gərgərana dek. ² Slimi ga ndam *asak gayaŋ kru mahar cœeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga məŋani Andre, bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga məŋani Zeŋ, ³ Filip, Bartelemi, Tumas, Meciyu bay ya àhəl hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, ⁴ Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takadvakivu ka haɗ gatay ni, nahaŋ ni ti ni Zudas Iskariyot naŋ ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu aslər ndam maɗəbay naŋ kru mahar cœeni ni
(*Mark 6.7-13 ; Luk 9.1-6*)

⁵ Nday kru mahar cœeni hini ti Yezu àsləroru tay, àhi ana tay ahkado : « Kədəgum afa ga ndam jiba ndahaŋ ba, kədəgum a kəsa ga haɗ *Samari vu ba daya. ⁶ Ay dəgum ti afa ga ndam *Izireyel nday ya ti akada təmbəmbak mijeni ni. ⁷ Ka ahər divi nahəma, humi ana mis ahkado : “*Məgur ge Melefit ènjia wudak.” ⁸ Həŋgarumaba ndam ya tēbesey do na, həŋgarumaba mis e kisim ba, həŋgarumaba ndam ambələk a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kuli ga sulum, lekulum day vumi ana mis ga sulum bilegeni. » ⁹ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku siŋgu day kəhəlum e zlembi vu ba. ¹⁰ Ku mbolu, ku

enduwu cu cu, ku kimaka, ku aday day kàhælum ba. Adaba bay magray tawi ti agæski tævi zlam mæzumani.

¹¹ « Ka ya ti ekinjumiya a kæsa gæðakani va ahkay do ni a kæsa gæziteni va nahæma, dæbum maslaŋa ya ti agæskabu kuli di ni. Tamal kædumia ahàr a ti njæhaduma eslina ; kàmbatum ahay nahar ba duk abivoru ana vad gekuli ya akæslækuma ni. ¹² Ka sarta ya akæhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahæma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mælæbu akaba kuli.” ¹³ Tamal ti ndam ga huð ahay nani tægæskabá kuli a, tislia mængæt sulum a ti sulum gekuli ni amælæbu akaba tay. Ay tamal ndam ga huð ahay nani tislia mængæt sulum do ni ti sulum gekuli ni amængækia ke kuli zlam gekuli a. ¹⁴ Tamal ndam ga huð ahay ni ahkay do ni ga kæsa ni tægæskabu kuli do, tàwayay miciki pakama gekuli ni ana kuli do nahæma, slækuma eslina. Ka ya ti kæslækuma ni ti tækumkaba had ga kæsa gatay na kà asak gekuli a. * ¹⁵ Næhi ana kuli nahæma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nængu ni seriya ge Melefit ya amagrafæŋa kà tay a ni ti ŋgulum emisli ga ndam ga kæsa gani nani ya tægæskabu kuli do ni do. »

Daliya ya ti amara kama ni

(Mark 13.9-13 ; Luk 21.12-17)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Dægum. Nihi ti næslæroru kuli e kidiŋ ge mis vu akada ga bæza tæmbak e kidiŋ ga kærá gili bu ni. Nahkay njæhuma akada ga gavaŋ na, njæhaduma kuðufa akada ga kurkoduk na. ¹⁷ Bumvu slimi, adaba mis atægæs kuli, atoru àna kuli ka mælæŋ ge seriya. Atæzlæb kuli àna kurupu a ahay gatay ya *tahæŋgalavù Melefit ni bu. ¹⁸ Atagrafæŋa seriya kè kuli kè meleher ga gæðakani

* ^{10:14} Mætukkaba had ga kæsa kà asak a ti adafaki tæmbærbu ndam ga kæsa ni, tàwayay tay va do.

ga ngumna akaba babay a, adaba lekulum ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekuli ya akazlapumku ni, mis ndahan ya ti nday ndam *Zude do ni etici daya. ¹⁹ Ka ya ti ategəs kuli, atoru ana kuli ka melaŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni akaba slala ga ma ya akədəmum ni ahəli ahər ana kuli ba. Ka sarta nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana kuli. ²⁰ Akədəmum ma nani ti lekulum lekulumeni do ; amazlapay ti Məsuf ga Bəŋ gekuli ya e kuli bu ni. ²¹ Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga məŋ gatay ti tãbazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata məŋ gatayani, atəsəkumoru tay ti tãbazl tay. ²² Mis dek etizirey kuli adaba lekulum ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməbrəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. ²³ Ka ya ti atəgri daliya ana kuli a kəsa bu nahəma, cuhwumoru a kəsa nahan vu. Nəhi ana kuli nahəma, wudaka kendeveŋəm masawadabana kəsa ga had Izireyel a ti nu *Wur ge Mis niŋjia àndava.

²⁴ « Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Evidi day àtam bay ya ti agur naŋ ni do. ²⁵ Maslaŋa ya ti acahay zlam ni, tamal àsəra zlam akada ga maslaŋa ya ti acahi na ti tiŋia kala-kala. Evidi day tamal ègia kala-kala ata bay ya ti agur naŋ na ti èslia gayan a. Tamal Bay ahay ni tekedi təhi “Nak *Belzebul” ti, ndam gayan ni ti atəhi mam ana tay do mam ? »

Tâgrafəŋa aŋgwaz a ti kà way ?

(Luk 12.2-7)

²⁶ Yezu àdəm keti : « Kəgrumfəŋa aŋgwaz kè mis nday nana ba. Adaba zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ²⁷ Nahkay ma ya ti nəhi ana kuli a melaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni dek, dəmumaya vay-vay a melaŋ masladani ba. Ma ya ti təhiviyu ana kuli

e slimi vu ni ti zlahum àna naŋ kay-kay ka ahàr ga hëma. ²⁸ Kègrumfëŋa aŋgwaz kà ndam ya takad mis na ba, adaba sifa ge mis ya àndav day-day do ni ti tijiŋ koksah. Grumfëŋa aŋgwaz a ti kà Bay ya ti esliki mizligiyu mis a *dëluv ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejiŋ sifa gayaŋ ga kaŋgay-kaŋgayani daya. ²⁹ Tëbu tësəkum edidiŋ ciŋ-ciŋeni cù àna siŋgu bëlaŋ bi aw ? Ay sëruma, edidiŋ nday nani ti, tamal Bëŋ gekuli àvay divi gani ndo ni ti ku bëlaŋ day àmät do. ³⁰ Lekulum day ku mëhër ga ahàr gekuli nëŋgu ni Melefit àcalaba dek. ³¹ Nahkay kègrum aŋgwaz ba, ku edidiŋ kay day kàtamuma tay kè eri ge Melefit a.

³² « Nëhi ana kuli nahëma, ku way way do tamal adëm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anädëm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ga Baba, naŋ ya a hud melefit bu ni. ³³ Ay maslaŋa ya ti adëm naŋ mis goro do nahëma, nu day anädëm naŋ mis goro do kè meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. »

Yezu àra ga medekaba mis a

(Luk 12.51-53 ; 14.26-27)

³⁴ Yezu adëm keti : « Lekulum kèdëmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tãnjëhad e kidiŋ gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nu nàra ti, ti mis tîzirevu sawaŋ. ³⁵ Nu nàra ti ga medekaba wur ata bëŋana, wur dahalay ata mëjana, wal ga wur day nday ata mëŋ ga zal gana. ³⁶ Ku way way do ndam ga hud ahay gayaŋ etigi ndam ezir gayaŋ. † ³⁷ Maslaŋa ya ti awayay bëŋani ahkay do ni mëjani àtam nu nahëma, èsliki migi mis goro do. Maslaŋa ya ti awayay wur gayaŋ zalani ahkay do ni wur gayaŋ walani àtam nu nahëma, èsliki migi mis goro do. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgëskabu daliya do ni ti èsliki migi mis goro do. Ku tamal

† 10:36 Mëŋjay Mise 7.6.

tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àdəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki migi mis goro koksah. ³⁹ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayəŋ ti àmət ba ni ti emiŋiŋ. Ay maslaŋa ya ti emiŋiŋ sifa gayəŋ azuhva nu ti aməjəgur sawəŋ, àmət day-day do. »

Zlam ya ti Melefit aməvi ana mis ga sulum ni
(Mark 9.41)

⁴⁰ « Maslaŋa ya ti àgəskabá kəli a ni ti àgəskabá nu a daya ; maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabu nu ciliŋ do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. ⁴¹ Maslaŋa ya ti àgəskabá bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit a adaba àsəra maslaŋa nani bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti, naŋ day Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Maslaŋa ya ti àgəskabá mis ge Melefit jirena adaba àsəra maslaŋa nani mis jireni ti, Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam jireni ge Melefit ni. ⁴² Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam liŋ-liŋena e hijiyem va ana bay madəbay nu gəzitenə ku bəlaŋ na adaba àsəra maslaŋa nani bay madəbay nu ti, Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayəŋ ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

11

¹ Yezu àra èndeveriŋa məhi ma ana ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni na ti àsləka òru ga macahi zlam ana mis ka had nani akaba ga məhi ma ge Melefit ana tay.

Zəŋ bay məbaray mis ni aslərkioru mis ka Yezu
(Lük 7.18-35)

² Zəŋ bay məbaray mis ni naŋ àvu a daŋgay bu. Àra ècia təwi ge *Krist ya agray na ti àsləroru ndam madəbay naŋ ndahaŋ, ³ awayay ti təhi : « Nak ti *Bay gədakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahəŋ aw ? »

⁴Nday nakəŋ tòru tìnjua afa ga Yezu a ti tahi ma gani, mək Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kàŋgahadumi ana Zeŋ zlam ya ti kicəm akaba ya kipəm ni.

⁵Humi : “Ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dəra təsawaday lala, ndam ambələk tigia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis ya təmət ni təŋgaba, ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana.” ⁶Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

⁷Ndam ya ti Zeŋ àslərkibiyu tay ka Yezu ni tàra tàsləka ti Yezu àzlapaki ke Zeŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huɗ gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kipumbiyu ti mavram ya aməɗ adaday ni tək ? ⁸Do ni ti kədəgum kipumbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ⁹Ay ti kədəgum kipumbiyu ti mam ? Kipumbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana kəli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. ¹⁰Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gəɗakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahaŋ kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zeŋ. ¹¹Nəhi ana kəli nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni ti àtama mis ya tiwi tay na dək àna gəɗakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gəziteni ge mis dək a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama naŋ a. ¹²Kwa ka sarta ya ti Zeŋ bay məbaray mis ni àdəmki ma ka Məgur ge Melefit àbivaya ana kana, Məgur ge Melefit gani akoru kama kama àna njəɗa ; ndam njəɗa-njəɗani təhuriyu. ¹³E *Divi ge Melefit ya Məwiz

* 11:10 Malasi 3.1.

àbèki ni bu akaba a wakita ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray *pakama ge Melefit ni bu dek ti təbu tədəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. ¹⁴ Ahàr àdəm gəsumkabu ma goro ni : Zeŋ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefit àdəm amaŋga ni. ¹⁵ Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ nahəma, mîci lala ! »

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kà way ? Nday akada way ? Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado : ¹⁷ “Mivia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; mîdia limis ge kisim ana kəli a, day kitəwəm ndo.” ¹⁸ Nədəm nahkay ti adaba Zeŋ àra ti àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay tədəm seteni àniviyu. ¹⁹ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipəŋ, nəbu nisi zum. Nahkay mis tədəm nu zal hud, nəvi vu goro ana zum. Tədəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. Ay ti Melefit adafaki məsər zlam gayaŋ ni jireni ti àna təwi gayaŋ ya agray ni. »

Ndam ga kəsa gərgərani ndahaŋ atasay cicihi

(Luk 10.13-15)

²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam ga kəsa gərgərani ya ti àgray zlam magray ejep ahar gədakani eslini ni ; àləgi ana tay ti adaba tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo. ²¹ Àdəm : « Akəsum cicihi, ndam Koraziŋ ! Akəsum cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nàgra zlam a kay ya mis tìpi dáy-dáy ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidoŋ nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tàbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tàbakabiyu

viti ka ahàr a. † ²² Ay nàhi ana kùli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagra y seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidon a ni ti ŋgulum, emisli gekùli ni do. ‡ ²³ Lekulum ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka mələŋ ge *kisim sawaŋ. Adaba mam, nàgra zlam kay ya mis tìpi dáy-dáy ndo na a kəsa gekùli ba. Tamal nàgray zlam nday nani a *Sodom nahəma, ku kani day amal kəsa nani naŋ àbu kekileŋa zlam gayaŋ. ²⁴ Nəhi ana kùli ka fat ya ti Melefit agray seriya zla nahəma, seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekùli ni do. »

Maslaŋa ya ara afa ga Yezu a ti aŋgət məpəsabana

(Luk 10.21-22)

²⁵ Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur mələŋ ya e melefit bu akaba mələŋ ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam a akaba ka ndam ya tijeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza cib-cibeni na sawaŋ. ²⁶ Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna naŋ a palam. »

²⁷ Àdəm keti : « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefit naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəŋani ciliŋ. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nədəfiki naŋ ana tay ni ciliŋ.

²⁸ « Lekulum ya ti kàmətabuma ga mazay zlam mədəsani ni ti dəguma dek afa goro a. Nahkay ti nu

† 11:21 Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

‡ 11:22 Ndam Tir ti ndam ge elimeni, təsər Melefit do. Ndam Sidon day nahkay.

anəvi məpəsabana ana kuli a. ²⁹ Gəsumkabá ma goro ya nəhi ana kuli grum na akada slasla ya təgəskabu təbəki zük ka tay ni ; cahum zlam afa goro. Adaba nu kudufa, nəgri daliya ana kuli do ; akəpəsumaba afa goro zlam gekuli a. ³⁰ Adaba zlam ya ti nəfəki ke kuli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzəkiyu ke kuli ni day ədəski ke kuli do. »

12

Yezu agur vad məpəsabana

(Mark 2.23-28 ; Luk 6.1-5)

¹ A vad *məpəsabana nahañ ba ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu tasləkaba a vədañ ga *alkama ba. Ay ti ləwir əbu awər ndam madəbay nañ ni. Eslini tənəkəki ka meheboru alkama ni, tahəpədorü bəza gani. ² Ndam *Feriziyen ni təra tīpia tay a nahkay ti təhi ana Yezu ahkado : « Bay Melefit ədəm e *Divi gayañ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray timey ! » ³ Yezu əra əcia ma gatay na ti əhi ana tay : « Kəjeñgum ere ye ti Devit əgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayañ ləwir əwəra tay a, ⁴ nahkay əhuriyu a ahay ge Melefit vu, əzay *dipeñ ya təfəkadi ana Melefit ni. Devit nakəñ əzum, mək əvi ana ndam gayañ ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit ədəm e Divi gayañ ni bu, mis ndahañ təzum dipen nani do ; si ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. ⁵ Magray təwi a vad məpəsabana ba ti Melefit əcafəña mis e Divi gayañ ya Məwiz əbəki ni ba. Ay ti əbu məbəkiyani a wakita nani bu ku a vad məpəsabana ba ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni təgray təwi a *ahay gədakani ge Melefit ni bu, təcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kəjeñgum ma gani ndo waw ? ⁶ Nəhi ana kuli nahəma, maslaña ya ti ətam ahay ge Melefit ni, nañ əbu ahalay. ⁷ Pakama əbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu

nahkay hi : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, t̄agri sulum ana ndam ya t̄cakay daliya ni ; do ni ti n̄awayay zlam ya ti t̄isliɣu ni do.” * Tamal k̄s̄erumaba huɔ ga ma hina ti, ɣgay ndam ya t̄agudar arañ ndo ni t̄agudara zlam a ti akal k̄d̄mum do. ⁸ Adaba Bay ya ti ad̄m t̄agray zlam hini a vad m̄p̄sabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ah̄ngaraba zal nahaɣ ahar b̄laɣ mik̄lfiɣana
(*Mark 3.1-6 ; Luk 6.6-11*)

⁹ Yezu àsl̄ka eslina ti àra àhuriyu a ahay gatay ya *tah̄ngalav̄u Melefit ni vu. ¹⁰ Eslini zal nahaɣ naɣ àvu ahar mik̄lfiɣana. Mis ya t̄bu eslini ni tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani, nahkay t̄hi : « E *Divi ge Melefit ya M̄wiz àb̄ki ni bu ni ti Melefit àva divi a ti t̄ah̄ngaraba mis a vad *m̄p̄sabana ba waw ? » ¹¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Way e kid̄ɣ gek̄li bu naɣ àbu àna t̄mbak gayañ b̄laɣ m̄k t̄mbak ni àdiya e evid va a vad m̄p̄sabana ba ti àzaya do ni way ? ¹² Ay ti mis hihiriken ti àtam t̄mbak do waw ? Nahkay ti e Divi ge Melefit ya M̄wiz àb̄ki ni bu ni ti Melefit àvia divi ana mis ga magray sulum a vad m̄p̄sabana ba. » ¹³ M̄k Yezu nak̄ɣ àhi ana zal ya ti ahar mik̄lfiɣana ni ahkado : « T̄lbiyu ahar gayak ni. » Àra àt̄elikabiya ti ahar gayañ ni àslamalava ègia s̄nduɔ-s̄nduɔbana akada nahaɣ na. ¹⁴ Nahkay ndam *Feriziyen ni t̄h̄raya a ahay ni ba ni ti t̄aɣasvu, t̄agray sawari ah̄mamam ti tijin Yezu ni.

Yezu ti naɣ bay m̄agri t̄wi ana Melefit

¹⁵ Yezu àra ècia sawari gatay na ti àsl̄ka eslina, òru ka m̄laɣ nahaɣ. Nahkay mis dal-dal t̄d̄boru naɣ m̄k naɣ nak̄ɣ ah̄ngaraba ndam ga arm̄w̄er na ðek. ¹⁶ Ay ti àl̄gi ana tay ad̄m : « K̄d̄fum nu ba. » ¹⁷ Zlam gani nani àgravu ðek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay

* 12:7 Oze 6.6.

mahəngaray *pakama gayaŋ Izayi ni mâgravu. Pakama gani nani ti nihi :

¹⁸ « Bay məgru tawi ya nədəkiba ni ti naŋ hi, nawayay naŋ dal-dal ;

məbəruv goro amərvu àna naŋ dal-dal.

Anəvi Məsuf goro mək aməhi ma ge jiri goro ana mis ga hađ ni đek ;

¹⁹ amaləgavu akaba mis do, aməvalahay do,

maslaŋa emici ma gayaŋ kwaŋa kwaŋa a dala bu do.

²⁰ Emehebkaba mavram ya awayay ahuđ wuđak na do.

Emimetin aku ge ceŋgel ya awayay amət wuđak ni do.

Amagray nahkay, duk abivoru ana vađ ya ti mis ga duniya đek təgəskabá jiri ge Melefit a ni.

²¹ Mək mis ga hađ ni đek atəfəki ahàr ka naŋ, atəđəm amahəngay tay. † »

Yezu ti agray tawi àna njəda ge Melefit tək, àna njəda ge Seteni aw ?

(Mark 3.20-30 ; Luk 11.14-23)

²² Eslini təzibiyu zal seteni nahaŋ ana Yezu. Maslaŋa gani nani ti seteni ni àwulufa naŋ a, acafəŋa naŋ ga mazlapana daya. Yezu nakəŋ àhəngaraba maslaŋa nana ; maslaŋa nani àzlapay, èpi divi. ²³ Mis dal-dalani ye eslini ni đek tàra tipia ti àgria ejep ana tay a dal-dal, təđəm : « Maslaŋa hini ya àhəngaraba mis a ni ti wur ge Devit do waw ? » ²⁴ Ndam *Feriziyen ni tàra ticia ma na ti təđəm : « Maslaŋa hini agariaba seteni ana mis a ti si àna njəda ge *Belzebül bay ge seteni ni kwa. » ²⁵ Yezu àra àsəra ere ye ti təjalaki ahàr na ti àhi ana tay ahkado : « Tamal ndam ga hađ nahaŋ nday ndayani takadvu e kidin gatay bu ni ti mis akaba zlam ga hađ gani etigi ahàr. Nahkay day tamal ndam ga kəsa ahkay do ni ga huđ ahay takadvu e kidin

† 12:21 Izayi 42.1-4.

gatay bu ni ti kəsa gani ahkay do ni huf ahay gani angoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal *Seteni agariaba seteni ana mis a ti njəda gayan ɛdeva ; ɛgia nahkay ti angoru kama ti ahəmamam ? ²⁷ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis ʔna njəda ge Belzebul a ti ndam gekuli ni tagariaba seteni ana mis a ti ʔna njəda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekuli gekuleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədamum ni ti ma ga malfada. ²⁸ Nagariaba seteni ana mis a ti ʔna njəda ga *Məsuf ge Melefit a sawan. Goro ya nagraj nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit enjikia ke kuli a ʔndava. »

²⁹ Yezu adəm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njəda-njədafani vu ti mək ahəlfəna zlam gayan a mənjad məwəl nanj ti agravu koksah. Si tamal ʔwəla nanj a day kwa ti ahəlfəna zlam gayan a. ³⁰ Maslanja ya ti nanj ʔbi akaba nu bi nahəma, nanj zal ezir goro. Nahkay maslanja ya ti ʔjanaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawan.

³¹ « Nəhi ana kuli nahəma, zlam magudarani ge mis ya ti tagudar ni dek akaba ndivey ya ti tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəna kə tay a. Ay maslanja ya ti endivi Məsuf gayan ni ti magudar zlam gayan nani ti Melefit aməmbərfəna do simiteni. ³² Maslanja ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu *Wur ge Mis ni ti Melefit aməmbərfəna zlam magudarani gayan nana. Ay maslanja ya ti adəmki ma magədavani ka *Məsuf Njəlatani ni ti ku ka sarta hini Melefit ambərfəna do, ku ka məlanj məwəni ya Melefit amagraja ni day aməmbərfəna do. »

Məngəhaf ti təsərkaba ʔna bəza gana

(Luk 6.43-45)

³³ Yezu adəm keti : « Nədam nahəma, tamal məngəhaf sulumani ti bəza gani day sulumani. Ay tamal məngəhaf magədavani ti bəza gani day magədavani. Nahkay məngəhaf ti təsərkaba tay ʔna bəza gatayana. ³⁴ Lekulum

ti medékw ! Lekulúm ndam magədavani, kədámum ma sulumani tata waw ? Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti əsabikia ka məbərux a palam. ³⁵ Nahkay mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam maŋgahani sulumani ya əniviyu a məbərux bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam maŋgahani magədavani gayan̄ ba. ³⁶ Nəhi ana kuli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a ni ti ku way way do amahəŋgarfəŋ kə pakama gayan̄ magədavani ya ədəm ni dək. ³⁷ Adaba ka fat ge seriya nani emizli kur ti pakama gayak ya kədəm ni ; aməwəl kur ti pakama gayak ya kədəm ni daya. »

*Ere ye ti Melefit ədəfaki əna Zonas ni
(Mark 8.11-12 ; Luk 11.29-32)*

³⁸ Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen̄ ndahan̄ təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mawayay ti griaya ere ye ti mipi dəy-dəy ndo na ana leli a. » ³⁹ Yezu əhi ana tay ahkado : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tipi dəy-dəy ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ere ye ti ədəfaki əna Zonas bay mahəŋgaray *pakama gayan̄ ni ana tay ciliŋ. ⁴⁰ Akada ga Zonas ya ənjəhadviyu a huđ ge kilif vu vad mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day anagraviyu vad mahkər a had vu. † ⁴¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a dək nahəma, ndam Niniv eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni “Lekulúm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv təra ticia pakama ga Zonas ya əhi ana tay na ti təmbatkaba majalay ahər gatay na. Ay ahalay ti mis əbu ətama Zonas əna gədəkana ti kəsərux do aw ?

† 12:40 Mənjay Zonas 2.1.

§ 42 Ka fat ge seriya nani ti bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekulum ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ecikbiyu kwa kè sliri ga melaŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomon bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gəɖakana ti kəsər um do aw ? »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti aŋgwiviyu tata

(Luk 11.24-26)

43 Yezu àdəm keti : « Tamal ti seteni àsləkiaba ana mis a ti, akoru a huɖ gili vu ka melaŋ ya ti yam àbi ni, adəbay melaŋ manjəhadani. Ay aŋgət melaŋ manjəhadani do ; 44 nahkay ti adəm : “Ŋgulum nəŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahər ana arəŋ ni məslədabana, maslamalabana lala. 45 Eslini naŋ nakəŋ asləka akoru azalakivabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani dek tətam naŋ àna cuɖay. Mək nday nakəŋ dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayaŋ ni egi ŋgulum gayaŋ ya ahaslani ni keti. Mis magədavani ye e hini vu ni day atəgri ana tay ti nahkay. »

Ndamam ndam ga huɖ ahay ga Yezu ededifŋ ededifŋeni ni mam ?

(Mark 3.31-35 ; Luk 8.19-21)

46 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapi ana mis dal-dalani ni ti məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tàra, nday təbu e mite bu tawayay təhi ma. [47 Nahkay maslaŋa nahaŋ àhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. »] 48 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məŋ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » 49 Mək Yezu nakəŋ èɖuki ahar ka ndam madəbay naŋ ni, àdəm : « Məŋ

§ 12:41 Niniv ti kəsa gəɖakani ya Melefīt àsləruru Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ⁵⁰ Adaba maslaŋa ya ti agray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a huđ melefít bu awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

13

Bay mabəhad hilfi ga zlam

(*Mark 4.1-9; Lük 8.4-8*)

¹ Ka fat nani Yezu àhəraya a ahay ba, òru ànjəhad kà gəvay ga dəluy ni. ² Eslini mis kay tòru kà gəvay gayaŋ. Nahkay naŋ nakəŋ káy àcəliyu a *slalah ga yam vu ànjəhadviyu digəs. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka dəŋ-dəŋ. ³ Yezu nakəŋ àhi ma ana tay gərgəri kay àna ma *gozogul, àdəm : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naŋ àbu abəhadòru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay edidŋ tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni. Àfətaya həya, adaba had àki ka pələd ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədia ti èhiriŋaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya təbu tədəkkabu nahəma, adak ni təngecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Bəlaŋ gani àbi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni kru kru mahkər. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ni ti mici lala. »

Yezu adəm ma àna ma gozogul kwa ti kamam

(*Mark 4.10-12; Lük 8.9-10*)

¹⁰ Ndam madəbay Yezu ni tàhədakfəŋbiyu kà Yezu, təhi ahkado : « Kəhi ma ana tay àna ma *gozogul kwa ti kamam ? » ¹¹ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti Melefít àdəfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayaŋ na ana kəli a, ti kəsərum. Ay nday ti

àdèfikiba ana tay a vay-vay ndo. ¹² Adaba maslaɲa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu, amələbu àna zlam dal-dal àsabay. Ay maslaɲa ya ti zlam gayan àbi nahəma, ku ere ye ti àfəɲ ni day atəzafəɲa. ¹³ Nəhi ma ana tay àna ma gozogul nahkay ti adaba ku tamal taməɲjaləɲ ka zlam lala nəɲgu ni ti pi do ; ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəɲgu ni ti ci do.

¹⁴ « Gatay ya təbu tagray nahkay ni ti pakama ge Izayi bay mahəɲgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni àgravu. Adəm :

“Ku tamal kəbumi slimi ana zlam lala nəɲgu ni ekicəm do. Ku tamal kəməɲjumləɲ ana zlam lala nəɲgu ni ekipəm do.

¹⁵ Adaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni ètiri ana tay do simiteni,

adaba tirika slimi gatay a, tàbakabá eri gatay a.

Tàgray nahkay ti, ti tici zlam ba, ti pi divi ba, təsər zlam ba ;

tawayay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ba daya.

Tamal tàmbatkaba ti akal nəhəɲga tay a.” *

¹⁶ « Ay lekələm ti mərəmvu adaba eri àfəɲ kè kuli, kipəm divi ; slimi day təfəɲ kè kuli, kicəm zlam. ¹⁷ Nəhi ana kuli nahəma, ndam mahəɲgaray *pakama ge Melefit kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti ti pi ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti ti ci ndo. »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

¹⁸ « Ay lekələm ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul àki ka bay mabəhad hilfi ga zlam ni awayay adəmki ni.

¹⁹ Tamal mis təbi slimi ana pakama ya tədəmki ka *Məgur ge Melefit ni, tici do ni ti, nday akada divi ya hilfi ga zlam

* 13:15 Izayi 6.9-10.

àdægaki ni. *Seteni ara ahəliaba pakama ya ti tægəskabu na ana tay a. ²⁰ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pəlad ya hilfi ga zlam àdægaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti tægəskabu àna məmərani huya. ²¹ Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni ; tægəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana tay a, ahkay do ni mis tægri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəŋ huya, tægəskabu va do. ²² Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huf ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti tægəskabu. Ay majalay ahàr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay ; zlam nday nani teŋgecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya araŋa do. ²³ Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit. Tici ti tægəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdægaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni bəza kru kru mahkər ni. »

Ma gozogul àki ka ayum

²⁴ Yezu nakəŋ àŋgəhadı ma *gozogul nahaŋ ana tay keti, àdəm : « *Məgur ge Melefit ti təzavu ata mis ya ti əzligi hay gayaŋ sulumani a vədaŋ gayaŋ bu ni. ²⁵ Ay məlavad àra əgia, mis tınjikaba dıwir a ti zal ezir gayaŋ òru əzligikiviyu ayum mək àsləka zlam gayaŋ a. ²⁶ Ka ya ti tàra təfətaya, təbu tabay ahàr nahəma, ayum ni day àsərvu. ²⁷ Ndam məgri tıwi ana bay ga vədaŋ ni tàra tıpia ti tərəkia ka bay ga vədaŋ na. Təhi : “Bay geli, kizligi a vədaŋ bu ni ti hay sulumani timey ! Ay ti ayum ni àhəraya ti eley ?” ²⁸ Àhi ana tay : “Àgray ere nani ti zal ezir goro.” Eslini ndam məgri tıwi ni təhi : “Kawayay ti mōru mîjeba waw ?” ²⁹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay : “Aha ! Kijumaba ba, adaba tamal kijumaba ti bi ekijumaba akaba

hay na. ³⁰ Brønjum tay nahkay hayaŋ. Eminjua ka sarta ga mabazana day kwa ti anəhi ana ndam mabazani ni ahkado : Bazumaba ayum na, wəlumaba ti kâjumiaba aku a, hay ni ti ni kâhəlumubiya kâbumiyu a guvur goro vu.” »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni akaba ke miwisiŋ (Mark 4.30-32 ; Luk 13.18-21)

³¹ Yezu àhi ma *gozogul nahaŋ ana tay keti, àdəm : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni. Mis àzay, èzligi a vədaŋ gayaŋ bu. ³² Hilfi gani ti gəziteni e kidiŋ ga bəza ge hilfi ndahaŋ ya a duniya bu ni dek. Ay ka ya ti àfətaya ni ti àdəka àtam zlam ndahaŋ ya e dini bu ni dek, ègi mənğəhaf. Abal ahar, edidiŋ tara tagraviyu lala gatay a huđ gani vu. »

³³ Yezu nakəŋ àhi ma gozogul nahaŋ ana tay keti, àdəm : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba *miwisiŋ. Wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna naŋ. Nahkay miwisiŋ ni ewisiŋaba humbu na dek. »

Yezu azlapay àna ma gozogul kwa ti kamam (Mark 4.33-34)

³⁴ Yezu àhi ma ana mis dal-dalani ni ti dek ana ma *gozogul. Ma gayaŋ ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi. ³⁵ Àhi ana tay nahkay ti, ti ma ga bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni mâgravu. Ma gani nihi : « Anəhi ma ana tay ti àna ma *gozogul ; ma goro ya anəhi ana tay ni ti ma mənğahani kwa ka mənğəki ga məlaŋ.† »

Yezu adafaba ma gozogul ya àdəmki ka ayum na

³⁶ Eslini Yezu àmbərbu mis dal-dalani ni, òru a magam. Eslini ti ndam madəbay naŋ ni tàhədakfəŋiyu təhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəmki ka ayum ya àfət a

† 13:35 Limis 78.2.

vədaŋ bu na ana leli a zla aw. » ³⁷ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti ezligi hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis. ³⁸ Vədaŋ ni ti duniya ; hilfi sulumani ni ti ni ndam ya nday a *Məgur ge Melefit bu ni. Ayum ni ti ndam ya taɖəbay *Seteni ni, ³⁹ zal ezir ya ezligi ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz zlam ni ti mandav ga duniya. Ndam ya tabaz zlam ni ti ni *məslər ge Melefit. ⁴⁰ Yaw akada ya tijeba ayum a, təjiaba aku a ni ti, ka mandav ga duniya day atagraŋ ti nahkay : ⁴¹ nu Wur ge Mis anəslərbiyu məslər goro, atəhəlabə ndam magudar zlam na ɖək akaba ndam ya ti tijiŋkia mis ke divi a na ɖək a Məgur goro ba. ⁴² Mək atəbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini ti etitəwi, atahəpəɖkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. ⁴³ Ay ti ndam jireni ni atəsladaŋ akada ga fat ni a Məgur ga Bəŋ gatay bu. Maslaŋa ya ti slimi əfəŋ nahəma, mîci lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni manğahani a vədaŋ bu akaba àki ke ebirsli

⁴⁴ « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba elimeni manğahani a vədaŋ bu ni. Maslaŋa nahaŋ əbu, ɔru àdi ahàr, əzaba àmbati məlaŋ əŋgəhkivu, àməva dal-dal. Nahkay əsləka əsəkumoru zlam gayaŋ ɖək mək əsəkum vədaŋ nani.

⁴⁵ « Nahkay day Məgur ge Melefit ni àzavu ata bay ga cakala ya ti adəbay ebirsli sulumani ni. ⁴⁶ ɔru àdia ahàr ana sulumana bəlaŋ atam ndahaŋ ni ti ɔru əsəkumoru zlam gayaŋ ɖək mək əsəkum ebirsli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

⁴⁷ « Nahkay keti, *Məgur ge Melefit ti àzavu ata zəva ya ti tətəliya a dəluv va, təgəsaya kilif gərgərana kay àna naŋ a ni. ⁴⁸ Tamal kilif ni təhurviya a zəva ni va, zəva ni àrəha ti tagəjahaya ka dəŋ-dəŋ a, tanjəhaɖ, tapalakaba kilif na. Kilif sulumani ni təbiyu a hətək vu, ya ti àbəlay do ni ti ni,

taboru tay. ⁴⁹ Ka mandav ga duniya day amagravu nahkay. Məslər ge Melefit atara təhəlkiba ndam cuday àkiba ka ndam jirena ⁵⁰ ga məbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini etitəwi, atahəpədkabu aslər adəba daliya ya atəcakay ni. »
⁵¹ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kicəma ma goro ya nəhi ana kuli na dek aw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Iy, micia. »
⁵² Mək naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nahkay ti bay *məsər Wakita ge Melefit lu, tamal àsəra zlam a àki ka Məgur ge Melefit a lala ti təzavu ata bay ahay ya ti aŋgazlaya zlam məwena akaba midigwena e elimeni gayanj ya aŋgah ni ba ni. »

Ndam Nazaret təfəki ahər ka Yezu do
 (Mark 6.1-6 ; Lük 4.16-30)

⁵³ Yezu àra èndeveriŋa ma *gozogul nday nana ti àsləka eslina, ⁵⁴ òru a kəsa gayanj vu ka mələŋ ya adək ni. Òru ènjəa ti àcahi ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu. Tàra ticia ma gayanj ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm ahkado : « Məsər zlam hini ti àcahay eley ? Àŋgət njəda ga magray ere ye ti dəy-dəy mis tìpi ndo ni ti eley ? ⁵⁵ Naŋ wur ga bay madar zlam ni do waw ? Məŋani ti Mari do waw ? Bəza ga məŋani ata Zek, Zəzef, Zud, Simu do waw ? ⁵⁶ Bəza ga məŋani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? Àŋgət njəda ga magray zlam nani dek ti eley ? »
⁵⁷ Azuhva nani ti mis nday nani təwayay məfəki ahər ka Yezu ndo. Ay Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, təwayay naŋ a kəsa gayanj bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga huđ ahay gayanj day təwayay naŋ do, si a kəsa ndahaŋ bu kwa ti mis təwayay naŋ. »
⁵⁸ Eslini Yezu àgray zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi dəy-dəy ndo ni kay ndo həya adəba təwayay məfəki ahər do.

14

Takaɗ Zeŋ bay məbaray mis ni
(*Mark 6.14-29*; *Luk 9.7-9*)

¹ Ka sarta gani nani ti mis tǎbu tǎzlapaki ka Yezu. Tǎbu tǎzlapaki nahǎma, *Erot bay Gelili ni ɛcia pakama gatay ya ti tǎdǎm na. ² Naŋ nakǎŋ àhi ana ndam ya tǎgri tǎwi ni ahkado : « Naŋ nani ti Zeŋ bay məbaray mis ni, àmǎta mǎk àŋgaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adaba àŋgaba e kisim ba palam. » ³⁻⁴ Bay Erot àdǎm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafǎŋa Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mǎŋ ga Erot. Àra àza wal na ti Zeŋ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kǎzay Erodiyat ti àwǎsl. » Zeŋ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakǎŋ àhi ana ndam gayarŋ tǎgǎs naŋ, tǎwǎl, tǎfiyu a daŋgay vu, mǎk tǎgray nahkay. ⁵ Erot àwaya makada Zeŋ a, ay ti aŋgwaz àwǎrfǎŋa naŋ kà ndam *Zude a, adaba nday dǎk tǎdǎm Zeŋ ti naŋ bay mahǎŋgaray *pakama ge Melefit.

⁶ Ay a vad nahaŋ, Erot àgra wumǎri ge miwivu gayarŋ a, àzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mǎk àhǎbay kǎ meleher gatay. Àra àhǎba nahkay ti hǎbay gayarŋ ni ɛgia eri ana bay Erot a dal-dal. ⁷ Nahkay Erot nakǎŋ àmbadi ana wur ni dǎk, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dǎk nǎvuk. » ⁸ Wur ni mǎŋani àra àbikia ma ti àhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kǎvu ahàr ge Zeŋ bay məbaray mis ni ahalay, tǎfukibiya ka paranti a ! » ⁹ Bay ni àra ɛcia pakama ga wur na ti àhǎlia ahàr a. Adaba àmbadia ana wur na kǎ meleher ge mis na ti ɛkeli ere ye ɛhindi ni koksah. Nahkay àhi ana ndam gayarŋ tǎgri ana wur ni akada ya àwayay ni, ¹⁰ àslǎroru mis a ahay ga daŋgay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zeŋ a. ¹¹ Tǎra tǎzibiya ahàr ge Zeŋ nakǎŋ a ana wur dahalay na ka paranti a ti naŋ nakǎŋ àzikaboru ana mǎŋani. ¹² Ndam

madəbay Zeṇ ni tàra tìcia ti tòru tàzay kisim gani, tìli. Tàra tìlia ti tòru tèhi ma gani ana Yezu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Mark 6.30-44 ; Lük 9.10-17 ; Zeṇ 6.1-14)*

¹³ Yezu àra ècia tàkadà Zeṇ a ti àcəliyu a *slalah ga yam vu, àsləka eslina, òru gwar ka mələṇ nahəṇ. Mələṇ gani nani ti driṇ a huđ gili bu. Ay mis dal-dalani ni tàra tìcifiṇa dadəy a ti tàdəboru naṇ àna asak. ¹⁴ Yezu àra àhəraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tèsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhəṇgaraba ndam ya tèbesey do na e kidiṇ gatay ba.

¹⁵ Mələkarawa àra ègia ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia, tèhi ahkado : « Leli nihi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni tàsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu tàdəboru zlam məzumani. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəṇgrifəṇ ana tay, àdəm : « Tàsləka day ti kamam ? Lekuləm lekuləmeni vumi zlam məzumani ana tay. » ¹⁷ Nday nakəṇ təhəṇgrifəṇ, tèhi : « Araṇa àfəṇ kè leli ahalay bi ; si *dipeṇ zlam, tàkivu kilif cə cilij. » ¹⁸ Naṇ nakəṇ àhi ana tay : « Həlumubiya ahalay a. » ¹⁹ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjàhadà a ga hađ ke kəzir a, mək naṇ nakəṇ àhəl dipəṇ zlamani ni tàkivu kilif cəni ni, àmənjoru e melefít vu, àgri səsı ana Melefít. Àra àgria səsı a ti èsekaba dipəṇ na, mək àbi ana ndam madəbay naṇ ni ge midieni ana mis dal-dalani ni. ²⁰ Mis nakəṇ dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələṇ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvù hətək kru mahar cə àna naṇ. ²¹ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wál akaba bəza ti tàcalkivu tay ndo.

*Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
(Mark 6.45-52 ; Zeṇ 6.15-21)*

²² Ka gani nani ti Yezu nakəṇ àhi ana ndam madəbay naṇ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru kama gayaṇ

hayaŋ ke ledi ga dɛluv ni, day kwa ti naŋ naŋani aməhi ana mis ni ti tɛdevu, tɛslɛka. ²³ Tàra tɛdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu driŋ driŋ akaba mis ga mahəŋgalay Melefit. Məlakarawa àra ègikia, naŋ ka ahàr gayaŋ eslini. ²⁴ Ndam madəbay naŋ ni ti ni tɛslɛka àna slalah ga yam gatay na, tìgia driŋ driŋ akaba dəŋ-dəŋ a. Aməd naŋ àbu adadɛy slalah ga yam gatay ni agrioru daliya ana tay, ahəŋgarbiyu tay kələŋ. ²⁵ Də gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəŋ àrəkioru ka tay, asawadəkioru ka ahàr ga yam ni njuwaŋ-njuwaŋ. ²⁶ Ndam madəbay naŋ ni tàra tìpia naŋ a, naŋ àbu asawadəki ka ahàr ga yam nahkay ti bəruv àtikaba ana tay a, tɛdəm : « Maslaŋa àmbavakiva ke leli a ! » Nahkay nday nakəŋ tàgra aŋgwaz a, tɛzlah. ²⁷ Ay Yezu nakəŋ àhi ma ana tay huya, àdəm : « Zum njɛda, nu timey. Aŋgwaz àwər kɛli ba. »

²⁸ Eslini Piyer àhi : « Bay goro, tamal nak ededɛŋ ti vu divi nəsawadəkioru ka ahàr ga yam ni bilegeni ti nòru afa gayak. » ²⁹ Yezu àhi : « Ra. » Nahkay naŋ nakəŋ àhəraya a slalah ga yam ni ba, àsawadəkioru ka ahàr ga yam ni àrəkioru ka Yezu nakəŋ. ³⁰ Ay àra èpia aməd na àbu akəzlay dal-dal ti àgra aŋgwaz a ; nahkay yam ni awayay anday naŋ. Naŋ nakəŋ àzlah, àdəm : « Bay goro, həŋgay nu ti ! » ³¹ Eslini Yezu àtəloru ahar huya, àgəs naŋ, mək àhi : « Məfəku ahàr gayak àhəca ; kajalay ahàr cɛ cɛ ti kamam ? » ³² Nday nakəŋ tàra tɛcəliya a slalah ga yam ni va ti aməd ni day àmbrəŋ makəzlani huya. ³³ Eslini nday ya tɛvu a slalah ga yam bu ni dɛk tɛbəhadɛ mirdim ana Yezu nakəŋ, təhi : « Nak ti Wur ge Melefit ededɛŋ. »

*Yezu ahəŋgaraba mis ka had Zenizaret a
(Mark 6.53-56)*

³⁴ Ka ya ti tɛslɛka, təhəra dɛluv na àndava ni ti nday ka dəŋ-dəŋ ka had Zenizaret. ³⁵ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàra təhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga had

nani tæsæra Yezu a huya. Tæra tæsæra naŋ a ti tòru tæhi ma gani ana mis ga kæsa ga haɗ nani, nahkay tæhælibiyu ndam ya tæbesey do ni deŋ. ³⁶Tægri kam-kam ti mis nday nani ya tæbesey do ni tɪnjifiŋ kà ma ga azana gayan ni ciliŋ. Nday ya ti tɪnjifiŋa ni deŋ taŋgaba.

15

Gejewi àki ka zlam ga ndam ya ahaslani ya tæcahi ana mis ni

(Mark 7.1-13)

¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya *tæsæra Wakita ge Melefit a ni tæsækabiya a Zeruzalem a, tærækia ka Yezu a, tæhi ahkado : ² « Ndam maɗabay kur ni tægæskabu magray zlam akada ga ata bæŋ geli ya ahaslani tæɗfiki ana leli ni do ni ti kamam ? Tæzum zlam day tåbarakaba ahar àna divi gana do ni. » ³ Yezu àhængrifæn ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekulùm day kagudarum *Divi ge Melefit àna manjehaɗ ga ndam gekuli ya ahaslani ni ti kamam ? ⁴ Melefit àɗəm ahkado : “Ŋgwioru a haɗ ana ata buk ata muk.” * Àɗəm keti : “Bay ya ti endivi bæŋani ahkay do ni mænani nahæma, tækada naŋ a.” † ⁵ Ay lekulùm zla ti kæɗəmum ahkado : “Maslaŋa nahæn esliki mæhiani ana bæŋani ahkay do ni ana mænani : Ere ye ti akal nu næjænaki kur àna naŋ ni, sædaga ge Melefit.” ⁶ Maslaŋa nani àɗæma ma nahkay nahæma, kæɗəmum tamal àjænaki ata bæŋani ata mænani va do ni ti àgray araŋa do. Lekulùm kægum nahkay ti, kæmbrænuma pakama ge Melefit nana pæsak. Kæmbrænuma ti kæfumviyu pakama gekuli ya kacadum ni a mælaŋ gani vu huk. ⁷ Lekulùm kawayum ti mis tæɗəm lekulùm ndam jireni, ay ti lekulùm ndam jireni do !

* ^{15:4} Mahærana 20.12 ; Mimbiki 5.16. † ^{15:4} Mahærana 21.17.

Melefit àdëma ma sulumana a wakita ga bay mahəngaray *pakama gayəŋ Izayi ni ba. Pakama gayəŋ ya ti àdëm ni, àdëmki ti ke küli. ⁸ Àdëm ahkado :

“Mis hini tazləbay nu àna ma ciliŋ, təjalaku ahàr do simiteni.

⁹ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcəhay ni ti

ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka mawayay goro do.”
‡ »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

(Mark 7.14-23)

¹⁰ Yezu àzalakabu mis kayani ni, àhi ana tay : « Lekuləm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədëm ni, ti kícəm lala. ¹¹ Ere ye ti a dala bu, mis azum àna ma gayəŋ, agray naŋ “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa gani adëm àna ma gayəŋ ni day kwa ti agray naŋ “njəlatani do.” » ¹² Eslini ndam madəbay naŋ ni tərəkia, təhi ahkado : « Ma gayak ya kədëm ni àzumia bəruv ana ndam *Feriziyeŋ na ti kəsərkia waw ? » ¹³ Yezu nakəŋ àhəngriyəŋ ana tay, àdëm ahkado : « Məŋgəhaf ya ti Baba naŋ ya e melefit bu àjav ndo ni lu ataradaba. ¹⁴ Nədëm nahəma, brəŋum tay ; nday ti ndam wuluf ya tədafəŋa ahar kà ndam wuluf ndahaŋ a ni. Tamal zal wuluf adafəŋa ahar kà zal wuluf nahaŋ a ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu. »

¹⁵ Eslini Piyer àhəngarfəŋ, àhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədëm ni ana leli a zla aw. » ¹⁶ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekuləm day kekileŋa kəsərurum zlam do waw ? ¹⁷ Adaba ere ye ti mis afiyu a ma vu ni dek ti ahuriyu a hud vu ciliŋ, mək atəhiyu azay gani e dəgzey vu ti kəsərurum do waw ? ¹⁸ Ay ere ye ti mis azlapay ni ahəraya ti a məbərur gayəŋ ba, ma gani nani day kwa ti agudar naŋ, agray naŋ “njəlatani do.” ¹⁹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya

‡ 15:9 Izayi 29.13.

ti a məbərüv ge mis ba. Nahkay ti ajalaki ahàr ka zlam magudarani gərgəri dek : ka makad ahàr, ka magray hala, ka magray mesüwehvu, ke migi akal, ka masəkad malfada akaba ka məsivani ana mis. ²⁰ Ere ye ti agray ti mis egi “njəlatani do” ni ti zlam nday nani. Ay ti məzum zlam mənjad məbaray ahar akada ge divi ga ata bəj gekəli ni ti əgray ti mis egi “njəlatani do” do. »

Wal nahanə nəj wur Zude do afəki ahàr ka Yezu
(Mark 7.24-30)

²¹ Yezu əsləkaba eslina, ərə ka had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. ²² Wal Kanəj nahanə nəj əbu eslini. Wal ni əra əpia Yezu a ti ərəkia əna zlahay a, ədəm : « Bay goro, *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! Wur goro dahalayani əbiyu əbesey do, seteni əbu agra daliya dal-dal. » ²³ Ay ti Yezu əhəlkaba ma ndo. Eslini ndam madəbay nəj ni təhi ana Yezu ahkado : « Garay wal hini, adaba nəj əbu azlahləjbiyu kə leli, əmbrəj do ni. » ²⁴ Yezu nakəj əhi ana tay : « Təslərbiyu nu ahalay ndo. Təslərbiyu nu ti ana ndam *Izireyel ciliş, adaba nday akada təmbəmbak ya ti tija ni. »

²⁵ Ay ti wal ni əra əbəhadı mirdim grik ana Yezu meleher ndıf ana had, əhi : « Bay goro, jənaki nu ti ! » ²⁶ Eslini Yezu əhəngrifəj ana wal nakəj, əhi ahkado : « Təzafəja zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərə ti əbəlay do. » ²⁷ Mək wal nakəj ədəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ge mis ya tadəgoru a hud ga mələj məzumki zlam vu ni, ku kərə gatay day tapalaba təzum timey. » ²⁸ Eslini Yezu əhi ana wal nakəj : « Wal ni, kəbu kəfəku ahàr lala ; ere ye ti kihindi ni məgravu akada gayak ya kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur gayanə ni əngaba huya.

Yezu ahəjgaraba ndam ga arməwər gərgərana

²⁹ Yezu àsləka eslina, òru kà gəvay ga dəluv Gelili. Òru ènjəa ti àcəloru a həma vu. Àra àcəloya ti ànjəhad digus. ³⁰ Eslini mis dal-dal tərəkia, təhəlibiyu ndam jəgwer, ndam wuluf, ndam dərə, makwayá akaba ndam ga arməwər ndahaŋ gərgərani, tábəhad tay kà gəvay gayaŋ mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba tay a. ³¹ Mis dal-dalani ni tàra tipia ndam makwaya ya təzlapay koksah ni təbu təzlapay, ndam dərə təŋgaba tigia sənduə-sənduəbana, ndam jəgwer təsawadəy lala akaba ndam wuluf təbu tipi divi nahəma, təmərva dal-dal, nahkay tazləbay Melefit ga ndam *Izireyel ni.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fađ
(Mark 8.1-10)*

³² Yezu àzalay ndam mađəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Mis nday hini təsü cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day əfəŋ kà tay va bi. Ay ti nəwayay məmbrəŋ tay ti tasləka àna ləwir a do. Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjad məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kà tay ka ahər divi ga masləkana bi. » ³³ Ndam mađəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a huđ gili hini bu ni ti məhəlibiyu *dipeŋ ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? » ³⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dipeŋ əfəŋ kə küli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Dipeŋ əfəŋ kə leli adəskəla akaba kilif cib-cibeni bal. »

³⁵ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənəhadə a ga had a. ³⁶ Tàra tənəhadə ti àhəl dipəŋ adəskəlani ni akaba kilif ni, əgri səsü ana Melefit. Àra əgria səsü a ti èsekaba, àvi ana ndam mađəbay naŋ ni, ndam mađəbay naŋ ni ti ni tidi ana mis dal-dalani ni dek. ³⁷ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvü hətək adəskəla àna naŋ. ³⁸ Mis ya təzum zlam eslini ni agray mis dəbu fađ, təcalkivu wál akaba bəza

ndo. ³⁹ Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni « Sləkuma, » mək tàsləka. Eslini Yezu nakəŋ àcəliyu a *slalah ga yam vu àsləka, òru ka hađ Magadaŋ.

16

Zlam ya mis tiپی day-day ndo ni
(*Mark 8.11-13 ; Luk 12.54-56*)

¹ Ndam *Feriziyey ndahaŋ akaba ndam *Seduseyey ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, tawayay tatəkar naŋ ti mágudar zlam ; nahkay ti təhi : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraŋ ni ti kagraŋ àna njəda ge Melefit. » ² Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mələkarawa, fat àbu adiyu, tamal kipurəma huđ melefit a ndize ti kəđəmum : “Hajəŋ ti mələŋ amanja njələta.” ³ Ge miledə tamal kipurəma huđ melefit a diliŋ-diliŋ ti kəđəmum : “Kani ti avər ara atəđ.” Nahkay kəsəruma ere ye ti agravu na àna zlam ya kipum a huđ melefit bu na ti, kəsərum zlam ya ti agravu ka sarta hini do ni ti ahəmamam ! ⁴ Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahàr ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tiپی day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Ere ye ti Melefit aməđəfiki ana tay ni ti ere ye ti àđafaki àna Zonas ni ciliŋ. » Eslini naŋ nakəŋ àsləka, àmbərbu tay.

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyey ya tagray ni ba

⁵ Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni təbu takoru tatuwađ dəluv ni ; nday təbu takoru ti ndam mađəbay naŋ ni təhəl *dipeŋ ndo, àgəjazlkia ahàr ka tay a. ⁶ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisiy ga ndam *Feriziyey ni akaba ga ndam *Seduseyey ni. » ⁷ Nahkay ndam mađəbay naŋ ni təzlapay e kidiy gatay bu, təđəm : « Àđəm nahkay ti ađaba məhəlbiyu dipeŋ ndo

palam. »⁸ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Məfəku ahàr gekùli ti àhəca ; kazlapum kədəmum kəhəlumbiyu dipəŋ ndo ni ti kamam ?⁹ Kicəm ma goro do, kəsərum do kekileŋa waw ? Goro ya ti nidi dipəŋ zlamani ana mis dəbu zlamani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ?¹⁰ Goro ya ti nidi dipəŋ adəskəlani ana mis dəbu fadani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ?¹¹ ŋgay nu nàcalfəŋ ti ke dipəŋ dipəŋani do ni ti kəsərum do ni ti kamam ? Nu ti nəhi ana kùli ti bumvu slimi àna miwişŋ ga ndam Feriziyeŋ ni akaba ga ndam Seduseyeŋ ni. »¹² Nahkay zla ti ndam mađəbay naŋ ni tàra təsəra Yezu àhi ana tay « Bumvu slimi àna miwişŋ » ti, àzlapiki ana tay ti ke miwişŋ ya ti tiwişŋ dipəŋ àna naŋ ni do ; àzlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyeŋ akaba ga ndam Seduseyeŋ ya təcəhi ana mis ni.

Piyer adəm Yezu naŋ àbu Krist Bay gəđakani ya amara ni

(*Mark 8.27-30 ; Luk 9.18-21*)

¹³ A vad nahaŋ, Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni tòru ka hadf Sezare ge Filip. * Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tədəm nu *Wur ge Mis ti nu way ? »¹⁴ Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tədəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tədəm nak Zeremi ahkay do ni nak biliŋ ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni. »¹⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti kədəmum nu ti nu way ? »¹⁶ Simu Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefit àslərbiyu ni, nak Wur ge Melefit Bay ga sifa ni. »¹⁷ Yezu àhi : « Simu

* 16:13 Sezare ge Filip ti slimi ga kəsa gəđakani.

wur ge Zeŋ, mǝrvu adaba ma ge jiri hini ya kǝdǝm ni ti mis hihiriken i ahuk do. Ahukaya ma na ti Baba, naŋ ti naŋ a huɗ melef it bu. ¹⁸ Nǝhuk nahǝma nak Piyer ; anazay kur ga mǝvi njǝɗa ana ndam mǝfǝku ahàr ni akada ya tazay akur, tafakad asak ga ahay àna naŋ ni. † Nahkay ti kisim tekeɗi amǝgri araŋa ana tay do. ¹⁹ Anǝvuk lekili ga mahay ga *Mǝgur ge Melef it : ere ye ti kǝgǝskabu ka had ndo ni ti e melef it bu day atǝgǝskabu do ; ay ere ye ti kǝgǝskabá ka had a ni ti e melef it bu day atǝgǝskabu. » ²⁰ Eslini Yezu nakǝŋ àlǝgi ana ndam madǝbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Ŋgay nu Krist *Bay gǝɗakani ya Melef it àslǝrbiyu ni ti kǝhumi ana maslaŋa ba simiteni. »

*Yezu adǝm amǝmǝt mǝk amaŋgaba e kisim ba
(Mark 8.31-9.1 ; Luk 9.22-27)*

²¹ Kwa ka sarta gani nani Yezu àzlapi ana ndam madǝbay naŋ ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahàr àɗǝm nakoru a Zeruzalem kwa. Ahàr àɗǝm nǝcakay daliya dal-dal. Nday gǝɗákani ni, gǝɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melef it ni akaba ndam *mǝsǝr Wakita ge Melef it ni atawayay nu do, atakad nu. Mǝk a huɗ ga vad mahkǝrani bu anaŋgaba e kisim ba. » ²² Piyer àra ècia ma gayan na ti àzaba naŋ e kidin gatay ba cak. Àlǝgi, àhi : « Bay goro, Melef it mǝjǝgay kur ti ere nani àgrakukvu ba ti ! » ²³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ke Piyer, àlǝgi bilegeni, àɗǝm : « *Seteni, slǝkafua, ru driŋ ! Nak ti kacafǝna nu ga magray tǝwi goro a, adaba majalay ahàr gayak ti akada ge Melef it ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihiriken i ni. »

²⁴ Eslini Yezu àhi ana ndam madǝbay naŋ ni ahkado : « Tamal mis awayay adǝbay nu nahǝma, ahàr àɗǝm mǝmbrǝŋ ere ye ti awayay ni ; ku tamal tǝgri daliya,

† 16:18 Piyer ti adǝmvaba « akur. »

*tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mîbeseŋ. Tamal mis awayay maɗəbay nu ti mâgray nahkay. ²⁵ Maslaŋa ya ti àɗəm ajəgur sifa gayan, awayay àmət ba ni ti emijiŋ. Maslaŋa ya ti emijiŋ sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, aməmət ɗay-ɗay do. ²⁶ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na ɗək mək èjiŋa sifa gayan a ti elimeni gani aziaya mam ? Emijiŋa sifa gayan na ti aməŋgət mam ga məmbani àna naŋ mam ? ²⁷ Adaba nu *Wur ge Mis anara àna njəɗa ga Baba akaba məslər goro a kay, anəvi zlam ana ku way way do akada ge tawi gayan ya ti àgray ni. ²⁸ Nəhi ana kuli nahəma, e kiɗiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wuɗaka ndahaŋ atəmət ti etipi nu Wur ge Mis ananŋa, anəhuriyu a bay goro vu. »

17

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam maɗəbay naŋ ni (Mark 9.2-13 ; Lük 9.28-36)

¹ Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ wur ga mən ge Zek ni, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. ² Tòru tɪnjəa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahaŋ a. Eri gayan ni àmbatvu, asladay akada fat, azana ka vu gayan ɗay tigia bəɗ-bəɗ talla təsladay məlaŋ. ³ Eslini tipioru Eli nday ata Məwiz huya, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁴ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli məbu ahalay ti àbəlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkər, bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Məwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » ⁵ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti məguduŋguduŋ masladani àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məguduŋguduŋ ni bu, àɗəm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal, nəmərvu àna naŋ dal-dal. Gəsumiki pakama gayan ! » ⁶ Ndam *maɗəbay Yezu ni tàra ticia nahkay ti anŋgwaz

àdægakia ka tay a dal-dal, tabəhad mirdim meleher ndiɓa ndiɓa ana had. ⁷ Ay Yezu nakəŋ àhəɗakfəŋiyu ka tay, ènjifiŋ ka tay mək àhi ana tay : « Cikumaba, kəgrum aŋgwaz ba. » ⁸ Nday nakəŋ tēheliŋ eri, ti pi maslaŋa nahaŋ ndo, si Yezu naŋ bəlaŋ ciliŋ. ⁹ Nday təbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti kipurəm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis anaŋgaya e kidiŋ ga ndam evid ba kwa. »

¹⁰ Ndam maɗəbay naŋ ni təhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təɗəm wuɗaka *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àɗəm Eli amara day ti kamam ? » ¹¹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay àɗəm ahkado : « Eɗeɗiŋ Eli ara, aslamalakabu zlam ɗək day. ¹² Ay nəhi ana kuli nahəma, Eli ti àra àndava, ay ti mis təsər naŋ ndo. Təgria ere ye ti nday tawayay na ɗək. Nu Wur ge Mis day anəcakay daliya, atəgru nahkay. » ¹³ Eslini ndam maɗəbay naŋ ni təsəra àzlapaki ti ke Zeŋ bay məbaray mis ni.

*Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a
(Mark 9.14-29 ; Luk 9.37-43)*

¹⁴ Ka ya ti tinjikia ke mis dal-dalani na ti maslaŋa nahaŋ àhəɗakfəŋbiyu ka Yezu, àbəhad mirdim ¹⁵ àhi : « Bay goro, wur goro àbu seteni àniviya agray daliya dal-dal ; a vad ndahaŋ adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Məsuk cicihi ti kam-kam ! ¹⁶ Nəzibiya naŋ ana ndam maɗəbay kur na ti tągariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁷ Eslini Yezu àɗəm : « Lekulum ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekulum ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad kaŋgaya akaba kuli aw ? Nu eneɓesi ana kuli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur na ahalay a nimi. » ¹⁸ Tàra təzibiya wur na ti Yezu àzlacaki ke seteni ni, mək seteni ni àsləkiaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia naŋ lala huya.

¹⁹ Eslini ndam *madəbay Yezu ni t̄azalay Yezu ka ah̄ar gatay, t̄ihindi naŋ, t̄əhi : « Leli mīsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁰ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kīsləmki ndo ni ti adaba məfəki ah̄ar gek̄uli ke Melefit àhəca. Nəhi ana k̄uli nahəma, tamal ti məfəki ah̄ar gek̄uli ke Melefit kay do, àbu ḡuzit akada hilfi ga zlam ḡuziteni ciliŋ nəŋgu ni, kīsləmki məhiani ana həma hini : “Sləkaba, ru tegi” nəŋgu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti kīsləmki magrani do ni ti àbi. [²¹ Ay ti seteni akada nday nani nahəma, tamal ti k̄ahəŋgalay Melefit ndo akaba k̄əgəs ndəra ndo ni ti t̄əsləkiaba ana mis a koksah.] »

*Yezu adəm keti anəmət mək anəŋgaba e kisim ba
(Mark 9.30-32 ; Luk 9.43-45)*

²² A vad̄ nahəŋ, ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni d̄ek t̄əbu ka ah̄ar bəlaŋ e Gelili ni ti, Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Atəđəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara t̄əgəs nu, ²³ tara takad̄ nu. Atakada nu a ti a vad̄ ya mahkər ti anəŋgaba. » Nday nakəŋ t̄ara t̄icia ma gayəŋ na ti àhəlia ah̄ar ana tay a dal-dal.

Məhəl hadam ga ahay gəđakani ge Melefit

²⁴ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni t̄injua a Kafarnahum a ni ti ndam ya t̄əhəl hadam ga *ahay gəđakani ge Melefit ni t̄ahədəkfəŋiyu ke Piyer, t̄əhi : « Məsi gek̄uli ni ti àpəl hadam ga ahay gəđakani ge Melefit ni do waw ? » ²⁵ Piyer àhəŋgrifəŋ ana tay : « Àbəhad̄ do kamam ? »

Ka ya ti Piyer nakəŋ àhuriya a ahay va nahəma, Yezu àhi ma enji, àhi : « Simu, k̄əđəm ahəmamam ? Ndamam tabəhad̄i hadam akaba jaŋgal ana bəbay ka had̄ ni mam ? Tabəhad̄i ana tay ti bəza ga had̄ gatay gatayani t̄ək, ndam mirkwi aw ? » ²⁶ Piyer àhi : « Tabəhad̄ ti ndam mirkwi. »

Eslini Yezu nakəŋ àhi « Bəza ga had gatay gatayani ti giri-giri ti təpəl do do waw ? ²⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, məzumi bəruv ana tay ba. Nak ru ka dəluv ti kətəliyu gəya kəgəsaya kilif a. Kilif ya akəgəsaya enjenjeni na ti kəzləkikaba pakama, akədiviyu ahàr ana siŋgu akur-akurani, siŋgu nani emisli məpəl hadam goro akaba gayak. Zəbiya, kəvi ana tay. »

18

Gəđakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

(*Mark 9.33-37 ; Luk 9.46-48*)

¹ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təhəđakfəŋiyu kà Yezu, təhi : « A *Məgur ge Melefit bu ni ti way naŋ gəđakani àtam mis ndahaŋ way ? » ² Nahkay Yezu nakəŋ àzalabiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay vu ³ mək àdəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəmbatunkaba majalay ahàr gekəli a ndo, kigəm akada ga bəza ciḃ-ciḃeni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məgur ge Melefit vu do. ⁴ Adəba maslaŋa ya ti ahəŋgaroru ahàr gayaŋ a had, anjəhad kuđufa akada ga wur hini ni ti naŋ nani gəđakani àtam mis ndahaŋ a Məgur ge Melefit bu. ⁵ Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba

(*Mark 9.42-48 ; Luk 17.1-2*)

⁶ Yezu àdəm keti « Ndam ya təfəku ahàr ni ti mis tədəm təsli araŋa do akada ga bəza ciḃ-ciḃeni ni. Ay tamal maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu miŋkia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gəđakani ana maslaŋa ya èjiŋkia naŋ a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gəđakani vu dəzləz. ⁷ Aw ! Cicihi àki ka ndam ga duniya ! Cicihi àki ka tay ti adəba zlam ya tagray ti mis tiŋkia ke divi a ni ti təbu kay. Zlam nday nani ti si

tâgravu kwa. Ay tamal maslaŋa agray ti mis ejikia ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki.

⁸ « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejinjia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Ağəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna ahar bələŋ ahkay do ni àna asak bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəeni ni ahkay do ni àna asak gayak cəeni ni. Aku nani ti àmət dəy-dəy do. ⁹Tamal eri gayak ejinjia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru. Ağəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna eri bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cəeni ni. »

Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni

(Luk 15.3-7)

¹⁰ Yezu àdəm keti : « Bumvu slimi lala ! E kidiŋ ga bəza nday nani bu ni ti ŋgay bələŋ gatayani èsli araŋa do ni ti kədəmum ba. Adaba məslər gatay təbu micikeni a sarta bu dek kə meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. [¹¹ Nu *Wur ge Mis nàra ti ga mahəŋgay ndam ya ti tìjji ni.]

¹² « Bi maslaŋa nahəŋ təmbəmbak gayaŋ təbu diŋ mək bələŋ gani èjia. Àra èpia ti bələŋ gani naŋ àkibu ka ndahaŋ ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a həma bu, akoru adəboru bələŋani ni, do waw ? Lekuləm ti kədəmum mam ? ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti àdia ahàr a ni ti amərnu àna naŋ dal-dal àtama ya amərnu àna kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ya ti tìji ndo na do waw ? ¹⁴ Nahkay day Bəŋ gekəli naŋ ya e melefit bu ni awayay ti ku bələŋ e kidiŋ ga bəza nday nani bu day èji ba. »

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti rəkioru hiki lala lekuləm cecə cəa. Tamal ècəkia ma gayak na ti kəslamala wur ga muk na. ¹⁶ Ay tamal

ècukki ma do ni ti zalakivu mis bəlaŋ ahkay do ni cə ti kədəgumkioru. Adaba pakama gekəli ya ekicikəmki ni ahàr àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər tâgray sedi gani. *¹⁷ Ay tamal ti èciiki ma ana tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcakalavu, təfəku ahàr ni. Tamal èciiki ma ana tay do daya ti mənjaləŋ akada naŋ zal ya àfəki ahàr ke Melefit do ni, ahkay do ni akada naŋ bay *məhəl hadam.

¹⁸ « Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti kəgəsumkabu ka hađ ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kəgəsumkabá ka hađ a ni ti e melefit bu day atəgəskabu.

¹⁹ « Nəhi ana kəli keti : tamal ti mis cə e kidiŋ gekəli bu ka hađ ma gatay àrakabaya ku àki ka mam nəŋgu ni, tàhəŋgalaləŋa zlam gani kà Bəŋ goro ya e melefit bu na ti aməvi ana tay. ²⁰ Adaba ka mələŋ ya mis cə mahkər tənŋasva àna slimi goro a ni ti nu nəbu eslini e kidiŋ gatay bu. »

²¹ Eslini Piyer àhədakfəŋiyu ka Yezu, àhi ahkado : « Bay goro, tamal wur ga mma naŋ àbu agudaru zlam ti nəmberfəŋa sak ehimey ? Sak adəskəla waw ? »

²² Yezu nakəŋ àhi : « Mberfəŋa sak adəskəla ti nəhuk do. Mberfəŋa ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. ²³ *Məgur ge Melefit day nahkay : təzavu ata bay nahaŋ awayay asər duwa gayaŋ ya àfəŋ kà ku way way do e kidiŋ ga ndam məgri təwi gayaŋ bu ni, ti təpəli. ²⁴ Ka ya ti naŋ àbu acalfəŋ kà ma gani nahkay ti təzibiyu bay məgri təwi nahaŋ duwa gayaŋ àfəŋ àgra miliyem ehimeya. ²⁵ Ay ti èsliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni àdəm təsəkumoru naŋ naŋani, wal gayaŋ, bəza gayaŋ akaba zlam gayaŋ ni dek ga məpəli duwa ni àna naŋ. ²⁶ Eslini bay məgri təwi nakəŋ àbəhađi mirdim meleher ndiə ana hađ ana bay ga duwa ni, àhi : “Kam-kam bəsəa hayaŋ, nara

* ^{18:16} Məŋjay Mimbiki 19.15.

nəpəluk duwa gayak ni dek.” ²⁷ Eslini naŋ nakəŋ àsia cicihi ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni àmbərfəŋ duwa ni dek mək àhi “Sləka zlam gayak a.”

²⁸ « Ka ya ti bay magray təwi nakəŋ naŋ àbu asləka ni ti tàbakabu ahàr ata maslaŋa nahaŋ. Maslaŋa gani nani ti tàbu tagrakabu təwi, ay ti duwa gayəŋ àfəŋ àgray jik diŋ. Naŋ nakəŋ àdəki cip ka dəŋgu, àhi : “Si kəpəlu duwa goro ni kwa.” ²⁹ Eslini naŋ ya tagrakabu təwi nakəŋ àbəhadı mirdim, àhi : “Kam-kam besua hayaŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” ³⁰ Ay naŋ nakəŋ òru àfiyu naŋ a daŋgay vu, awayay məpəliaba duwa gayəŋ na dek day ti atafaya naŋ a. ³¹ Ndam ya tagrakabu təwi akaba tay ka ahar bəlaŋani ni tàra tipia ere ye ti àgri ana naŋ nahaŋ na ni ti àwəria bəruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nakəŋ tòru taŋgəhadı ma gani ana bay ya ti təgri təwi ni. ³² Naŋ nakəŋ àra ècia ma na ti àdəm təzalibiya naŋ a. Àra ènjia ti àhi : “Nak bay məgru təwi hini ti nak cudayani. Nəmbərfuka duwa goro na dek adaba kəgrua kam-kam a, kədəm nəmbərfuk ti ³³ ay nak ti maslaŋa ya ti kəgrumkabu təwi ni àsuk cicihi akada gayak ya kəsü cicihi ni ndo ni ti kamam ?” ³⁴ Nahkay bay ga duwa ni àzuma bəruv a dal-dal, àdəm təzoru naŋ a daŋgay vu ti təgri daliya, si tamal aməpəlabə duwa gayəŋ na dek day kwa ti atafaya naŋ a. »

³⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal lekulum kəmbərəŋumfəŋa zlam ya ti mis tàgudari ana kuli na kà tay àna huđ bəlaŋ a do ni ti, Baba naŋ ya e melefıt bu ni aməgri ana kuli day akada ga bay ga duwa ya àgri ana bay məgri təwi ni. »

19

*Yezu adəmki ma ka maday wal akaba magaray wal
(Mark 10.1-12)*

¹ Yezu àra èndeveriŋa pakama gayəŋ na ti àsləka e Gelili a, òru ka had *Zude, ke ledi nahaŋ ga zalaka *Zurdeŋ. ² Mis

dal-dal tàdàboru naŋ, mæk naŋ nakəŋ àhəŋgaraba ndam ya tèbesey do na.

³ Eslini ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ tərəkia. Tìhindifiŋa ma, təhi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayaŋ ka mawayay gayaŋ aw ? » Təhi nahkay ti adaba tawayay tatəkar Yezu ti mēdəm ma magudarani. ⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kwa ka mənjàki ga mələŋ, ka ya ti Melefit àgraya mis a ni ti àgraya ata zal ata wal a. Kèjəŋgum ma gani a Wakita ge Melefit ni bu ndo waw ?

* ⁵ Melefit àdəm : “Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata mənani ba, mæk atanjəhadkabu ata wal gayaŋ. Nday cœni ti vu gatay emigi bələŋ.” † ⁶ Nahkay ti nday cœni medeveni va do. Tìgia vu gatay bələŋ. Ere ye ti Melefit èbedekabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. »

⁷ Mæk nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Məwiz àdəm tamal mis tedevu ata wal gayaŋ ti ahàr àdəm abəki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ?‡ » ⁸ Yezu nakəŋ àdəm : « Məwiz àvi divi ana kuli ga magaray wál gekuli ti adaba lekulum kawayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. Ay ka mənjàki ga mələŋ ti àgravu nahkay ndo. ⁹ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti àgara wal gayaŋ a, day wal ni àgray mesəwehvu ndo, mæk àda wal nahəŋ a nahəma, maslaŋa nani àgra hala. »

¹⁰ Eslini ndam maɗəbay naŋ ni təhi : « Tamal ègia nahkay e kidiŋ ga zal ata wal ba ti ŋgulum mis tàday wal va ba simiteni. » ¹¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təgəskabu ma gani hini ti mis dək do ; təgəskabu ti si ndam ya ti Melefit àvia njàda gana ana tay a ni kwa. ¹² Zlam ndahaŋ təbu gərgəri təcəfəŋa mis ka maday wal a : mis ndahaŋ kwa tiweya tay a vu gatay àwayay wal do. Mis ndahaŋ ti ni mis

* 19:4 Məŋjay Məŋjəkiani 1.27 ; 5.2. † 19:5 Məŋjəkiani 2.24.

‡ 19:7 Mimbiki 24.1.

tàcad tay. Mis ndahaŋ keti ti ni tàwayay maday wal do azuhva *Məgur ge Melefit. Maslaŋa ya esliki məgəskabu pakama hini nahəma, məgəskabá. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ciḅ-ciḅeni

(Mark 10.13-16 ; Lək 18.15-17)

¹³ Kələŋ gani mis ndahaŋ təhəlibiyu bəza ciḅ-ciḅeni ana Yezu ti mähəŋgali Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayəŋ ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay naŋ ni tələgi ana tay. ¹⁴ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza tàra afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. » ¹⁵ Àra àdəma ma nahkay ti àbəki ahar ka bəza ni. Kələŋ gani àsləka eslina.

Bay ge elimeni

(Mark 10.17-31 ; Lək 18.18-30)

¹⁶ Wur dagwa nahəŋ àbu ti àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav dəy-dəy do ni ti nəgray zlam sulumani weley ? » ¹⁷ Yezu àhi ahkado : « Kihindi nu àki ka zlam sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti naŋ bəlaŋ. Tamal kawayay məŋgət sifa ya àndav dəy-dəy do ni ti gəskabá *Divi ge Melefit a. » ¹⁸ Naŋ nakəŋ àhi : « Divi weley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kəkad mis ba ; kəgray hala ba ; kigi akal ba ; kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba ; ¹⁹ həŋgrioru ahàr a hađ ana ata buk ata muk ; wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni. § » ²⁰ Eslini wur dagwa ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek, ay ti mam àhəcukivu keti mam ? » ²¹ Yezu àra ècia pakama gayəŋ na ti àhi ahkado : « Tamal kawayay miği mis sulumani lala nahəma, ru kəsəkumoru zlam gayak dek

§ 19:19 Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20 ; Levi 19.18.

ti kîdi sinġu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akənġət elimeni e melefít bu. Akagra zlam nana ðek nahəma, kára, kâdəbay nu. »²² Wur dagwa nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àhəlia ahàr a. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayəŋ àbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àhi ana ndam maðəbay naŋ ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ge elimeni məhuriyu a *Məgur ge Melefít vu ti zləzladá dal-dal. ²⁴ Nəhi ana kəli keti : ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefít vu ni ti zləzladá dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. »²⁵ Ma ga Yezu ya àdəm ni àgria ejep ana ndam maðəbay naŋ na dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefít amahəŋgay naŋ way ? »²⁶ Eslini Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàgray koksah ; ay Melefít ti eslíki magray zlam ðek tata. »

²⁷ Eslini Piyer àhi ana Yezu nakəŋ ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam a ðek, maðəbay kur ti mam amagrakivu ke leli mam ? »²⁸ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, a duniya ya atagraya məweni ni ba ni ti nu *Wur ge Mis anəhuriyu a mələŋ masladani goro vu, ananjəhadviyu e kərsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lekuləm ya kədəbum nu ni day akanjəhadumviyu e kərsi kru mahar cə vu ga magrafəŋa seriya kè dini kru mahar cəni ge Izireyel na. ²⁹ Ku way way do àmbərba zlam gayəŋ azuhva nu a, bi àmbərba ahay gayəŋ, bəza ga məŋani, ata bəŋani, bəza gayəŋ ahkay do ni vədaŋ gayəŋ nahəma, aməŋgətvù zlam nday nani kay àtam ndahaŋ ni sak diŋ. Aməŋgət sifa ya àndav ðay-ðay do ni daya. ³⁰ Ay ti nday gəðákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidiŋ gatay bu ataŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gəðákani kama ge mis. »

20

Ndam magray tɔwi a vɔdaŋ bu

¹ Yezu àdɛm keti : « *Mɛgur ge Melefɛti ti àzavu akada ga maslaŋa nahaŋ àhɛraya dɛ ge miledɛ a, awayay ahɛloru mis ga mɛgri tɔwi a vɔdaŋ gayaŋ vu ni. ² Nahkay tàgraki cakala àki ke tɔwi ga rukani, mɛk naŋ nakɛŋ àhɛloru tay a vɔdaŋ gayaŋ ni vu. ³ Àhɛraya àna njemdi ambɛlmbu a keti, èpi mis ndahaŋ tɛbu a kɛsa bu tɔwi gatay àbi, ⁴ mɛk àhi ana tay : “Lekulɛm day dɛgum a vɔdaŋ goro vu kɛgrum tɔwi ti anɛpɛl kulɛ kala-kala akada ge tɔwi gekulɛ ya akɛgrum ni.” ⁵ Nday nakɛŋ mɛk tàslɛka tɔru. Naŋ nakɛŋ àhɛraya fat wis a keti, àgray nahkay ; àna njemdi mahkɛr day àgray nahkay. ⁶ Agray njemdi zlam nahɛma, naŋ nakɛŋ àhɛraya keti, àdi ahàr ana mis ndahaŋ tɛbu eslini mɛk àhi ana tay ahkado : “Kànjɛhadum ahalay ruk kɛgrum tɔwi do ni ti kamam ?” ⁷ Nday nakɛŋ tɛhɛŋgrifɛŋ tɛhi : “Adaba maslaŋa èhindiki leli ke tɔwi gayaŋ ndo.” Naŋ nakɛŋ àhi ana tay : “Lekulɛm day dɛgum kɛgrum tɔwi a vɔdaŋ goro vu.”

⁸ « Mɛlakarawa àra ègia ti bay ga vɔdaŋ ni àhi ana gɛɛakani ga ndam ge tɔwi gayaŋ ni ahkado : “Zalabiya ndam magray tɔwi na, peli siŋgu ge tɔwi ni ana ku way way do. Njɛki mɛpɛl ndam ya tàra kɛlɛŋ a ceceni ni, ndeveriŋ àna nday ya tàra enjia ni.” ⁹ Nahkay nday ya tɔru a vɔdaŋ vu àna njemdi zlamani ni tàra, mɛk tɛvi ana ku way way do siŋgu ge tɔwi ga rukani. ¹⁰ Nahkay sarta ga mɛpɛl nday ya tɔru e tɔwi vu enji ni àra enjia ti tɛhi ana ahàr tara tɛvi ana tay àtam gatay ndahaŋ ni. Ay ti tɛvi ana ku way way do gatay day siŋgu ge tɔwi ga rukani ciliŋ. ¹¹ Tàra tɛvia siŋgu na ana tay a nahkay ti nday nakɛŋ tɛzɛrdi ma ana bay ga vɔdaŋ ni, ¹² tɛhi : “Nday hini ya tàra kɛlɛŋ a ni, tàgray tɔwi njemdi biliŋ hɛya ti kɛpɛl tay kala-kala akaba leli ya màgray tɔwi rukani a

fat bu, màmətakaba dal-dal ni ti ahəmamam ?” ¹³ Eslini bay ga vədaŋ ni àhi ana bəlaŋ gatay ni ahkado : “Zləba goro ni, ere ye ti nəvuk ni ti kigeni : məgray cakala ti àki ka sɨngu ge təwi ga rukani do waw ?” ¹⁴ Za sɨngu ge təwi gayak a ti kâsləka nimi. Nawayay nəvi sɨngu ana bay ya ti àra kələŋ a ni kala-kala akadā ya nəvuk ana nak ni. ¹⁵ Maslaŋa àbu aɣurki nu ka zlam ya ti nagray àna sɨngu goro ni aw ? Tək day ti nəgri sulum ana mis ti awəruk bəruv aw ?” ¹⁶ Nahkay nday ya təbu kələŋ ge mis ni ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu etigi gəďákani kama ge mis. Nday gəďákani ya kama ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu ataŋgoru kələŋ ge mis. »

Yezu àďəm sak ya mahkər aməmət mək amaŋgaba e kisim ba

(Mark 10.32-34 ; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yezu naŋ àbu akoru, àzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni ti àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni. Nday təbu takoru ti àhi ana tay ahkado : ¹⁸ « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjua eslina ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana gəďákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəďəm si takad nu kwa, ¹⁹ atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni ; nday nani ti eteyefu, atəzləb nu àna kurupu cək cək, atakadfəŋiyu nu kà təndal, mək a vad ya mahkər ti anaŋgaba. »

Məŋ ga ata Zek nday ata Zeŋ ehindifiŋa zlam kà Yezu a

(Mark 10.35-45)

²⁰ Eslini wal ge Zebede tərəkia ka Yezu a akaba bəza gayaŋ ata Zek nday ata Zeŋ a. Tàra tɨnjikia ti məŋ gatay ni àbəhadı mirdim ana Yezu meleher ndıb ana had, awayay ehindifiŋa zlam a. ²¹ Yezu àhi ahkado : « Kawayay ti

nêgruk mam ? » Wal nakəŋ àhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəɖakani na ti kəvi divi ana bəza goro hini cœeni ni tânjəhadfuk kà gəvay, bəlaŋ ka ahar ga ɖaf, bəlaŋ ka ahar ga gəjar gayak ti. » ²² Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem * ya enisi ni tata waw ? » Nday nakəŋ təhi : « Misliki. » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ye enisi ni ti amagravu eɖeɖiŋ. Ay ti maslaŋa ya ti aməɖəm way amanjəhadfu kà ahar ga ɖaf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayəŋ day ti aməvi məlaŋ nani ana mis ya naŋ àdaba tay a ni. »

²⁴ Ka ya ti ndam *madəbay Yezu kruani ndahaŋ ni ticia ma na ti təzumkia bəruv ka tay cœeni na. ²⁵ Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ ni ɖek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, bəbay ga had ni ti təgur mis ga njeɖa. Gəɖakani ga məlaŋ day təɖəm ahàr àɖəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəŋ mis do. ²⁶ Ay e kidiŋ gekuli bu ni ti àgravu nahkay ba. Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekuli bu awayay migi gəɖakani ti mīgi bay məgri təwi ana kuli kwa sawaŋ. ²⁷ Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekuli bu awayay migi kama gekuli ti mīgi evidi gekuli kwa. ²⁸ Nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis təgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawaŋ, navay sifa goro ga mambay mis kay àna naŋ. »

Yezu ahəŋgaraba ndam wuluf a cœ

(Mark 10.46-52 ; Luk 18.35-43)

²⁹ Ka ya ti Yezu naŋ àbu asləka a Zeriko akaba ndam madəbay naŋ na ti mis kay təɖəboru naŋ. ³⁰ Eslini tədi ahàr ana ndam wuluf ndahaŋ cœ, nday təbu manjəhadani

* ^{20:22} Zum ge hijiyem ni ti awayay aɖəmvaba daliya ga Yezu ya amacakay ni.

kà gəvay ge divi. Nday nakəŋ tàra tìcia Yezu naŋ àbu akoru ti tədəgiki ka zlahay, tədəm : « Bay geli, *Wur ge Devit, māsuk cicihi ti ! » ³¹ Mis kayani ni tələgi ana tay, təhi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni təzlahkivu kay kay sawaŋ, tədəm : « Bay geli, wur ge Devit, māsuk cicihi ti ! » ³² Yezu àra ècia zlahay gatay na ti ècik, àzalay tay mək àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kuli mam ? » ³³ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, mawayay ti mīpi divi ti ! » ³⁴ Nday nakəŋ tèsia ciciha ana Yezu a, mək Yezu ènjifiŋ kè eri gatay ni. Ka ma geli hini tipi divi huya, mək tàdəboru naŋ.

21

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(*Mark 11.1-11 ; Luk 19.28-40 ; Zeŋ 12.12-19*)

¹ Tòru tìnjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Oliviyə, kama ga kəsa Betfazi ti Yezu àslər ndam maɗəbay naŋ ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa teguni kama gekuli ni vu. Ekinjumiya nahəma, akədumi ahàr ana azoŋgu məwəlani wur gani àfəŋ kà gəvay. Picehəmbiyya, dəguma àna tay a. ³ Ay tamal maslaŋa ahi ma ana kuli ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” Nahkay ti atəmbərfəŋ tay kè kuli huya. »

⁴ Zlam gani nani àgravu dək nahkay ti, ti pakama ga bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni mǎgravu. Pakama gani nihi :

⁵ « Humi ana ndam *Siyon : “Bay gekuli naŋ tegi ara, naŋ kuɗufa.

Naŋ àki ka məŋ ga azoŋgu, àki ka wur ga azoŋgu ya mis təhəl zlam àna naŋ ni.” * »

* 21:5 Mənjay Zakari 9.9.

⁶ Mək ndam *madəbay Yezu ni tòru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay tâgray ni. ⁷ Nday nakəŋ təzəbiyu mən ga azoŋgu ni akaba wur ga azoŋgu ni. Tàra tìnjia àna tay a ti təbəkɪ azana ka tay mək Yezu ànjəhadkiyu. ⁸ Mis dal-dal eslini tàpədivoru azana gatay e divi vu, mis ndahaŋ ti ni tàkwahabiyu slimberi a vədaŋ bu, təbəhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu naŋ àbu akoru ti mis dal-dalani ya kama gayaŋ akaba ya kələŋ gayaŋ ni tàgray salalay, tàzləbay naŋ, tədəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit ! Bay Melefit məgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayaŋ a ni ! Tàzləbay Melefit driŋ agavəla ! † »

¹⁰ Ka ya ti Yezu àhuriya a Zeruzalem a ni ti mis ga kəsa ni dek ahàr àhəlia ana tay a dal-dal. Mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ hini ti way ? » ¹¹ Mək mis kayani ni tədəm : « Naŋ hini ti Yezu bay mahəŋgaray pakama ge Melefit, naŋ zal Nazaret ka had *Gelili. »

Yezu a ahay gəɖakani ge Melefit ni bu
(*Mark 11.15-19 ; Lək 19.45-48 ; Zeŋ 2.13-22*)

¹² Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəkɪ ka magaraya tay e mite va. Àmbəhadəba tabəl ga ndam mambay siŋgu na akaba məlaŋ manjəhadəni ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹³ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àɖəm : “Ahay goro zla ti atədəm ahay ga *mahəŋgalavù Melefit.” ‡ Ay lekələm ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁴ Eslini a dalaka ga ahay gəɖakani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dəra tərəkia ka Yezu a, mək àhəŋgaraba tay a. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti bəza təzlah a

† 21:9 Mənjay Limis 118.25-26. ‡ 21:13 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

ahay gəđakani ge Melefit ni bu, təđəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni t̄ara t̄ipia zlam magray ejep ga Yezu ya agray na akaba t̄icia zlahay ga bəza na ti nday nakəŋ t̄əzuma b̄əruv a. ¹⁶ Eslini nday nakəŋ t̄əhi ana Yezu : « Kəbu kici ere ga bəza ya təđəm ni aw ? Tagray nahkay ti əbəlay aw ? » Yezu əhi ana tay : « Iy, nəbu nici ere ye ti təđəm ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit əhi ana Melefit nahkay hi : “Kəgray ti ku bəza dac-dacani akaba bəza ya ka ahar ni tekeđi t̄əzləbay kur.” § Ma gani nani ti k̄əjeŋgəm ndo waw ? » ¹⁷ Eslini əmbərbu tay, əsləkaba a kəsa ni ba, òru a Betani mək əndəhadbu eslini hundum.

Məŋ ga wəruv ya əwi bəza ndo ni

(Mark 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Də ge miledə gani, Yezu nakəŋ naŋ əbu aŋgoru a kəsa ni vu ti ləwir əwərkaba naŋ a. ¹⁹ Ləwir ni naŋ əbu awər naŋ nahkay ti əpi məŋ ga *wəruv kə gəvay ge divi. Naŋ nakəŋ òru kə gəvay gani. Òru ənjua ti ədifəŋ ahər ana bəza gani ndo, si slimberi cilij, mək əhi ana məŋ ga wəruv ni ahkado : « Nak ti đay-đay ekiwi bəza va do. » Eslini məŋ ga wəruv ni əkəli h̄əya. ²⁰ Ndam madəbay naŋ ni t̄ara t̄ipia ti əgria ejep ana tay a, təđəm ahkado : « Ka ma geli hini ti məŋ ga wəruv ni əkəlia h̄əya ti ahəmamam ? » ²¹ Eslini Yezu əhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəfumkia ahər ke Melefit a, kəjalum ahər cə cə do ni ti ekislumki magray ere ye ti nəgri ana məŋ ga wəruv ni cilij do, ku kəhumi ana həma hini : “Radvaba, ru kəđiyu a *dəluv gəđakani vu” nəŋgu ni, agravu. ²² Tamal ti kəfumkia ahər ke Melefit a ti Melefit aməvi ere ye ti kahəŋgalumfəŋa ni đek ana kəli. »

§ 21:16 Limis 8.3.

Yezu agray tawi ti way àvi divi gani way ?

(Mark 11.27-33 ; Luk 20.1-8)

²³ Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu. Ka ya ti naŋ àbu acahi zlam ana mis ni ti gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ndahaŋ tərəkia, təhi : « Kagraŋ tawi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? »

²⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kè kuli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kuli, nəɗəfi bay ya ti àvu divi ge tawi ya ti nagraŋ ni ana kuli. ²⁵ Nəhi ana kuli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njəɗa gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidifŋ gatay bu, təɗəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiiyu naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsunkabu pakama gayaŋ ni ndo ni ti kamam ?” ²⁶ Ay tamal məɗəm keti : “Mis təvi njəɗa gani” ti àrakaboru do ; aŋgwaz awərfəŋa leli kè mis tezl-tezleni na, adaba nday dek təɗəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » ²⁷ Nahkay ti təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nəɗəfi bay ya ti àvu divi ge tawi ya ti nagraŋ ni ana kuli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka bəza ndahaŋ cə

²⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Cəm day, ma goro àbu nəhi ana kuli ti, akajalumki ahàr ti ahəmamam ? Maslaŋa nahaŋ àbu bəza gayaŋ təbu cə. Àhi ana bəlaŋ gani : “Wur goro ni, ru kəgray tawi a vədaŋ bu kani.” ²⁹ Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Nòru do.” Ay àpəsa gəzit ti ajalay ahàr nahaŋ mək òru a vədaŋ ni vu. ³⁰ Bəŋ gatay ni àhi ana wur nahaŋ ni day nahkay. Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Bəba nìcia, nakoru.” Ay ti àcuhway moroni ndo. ³¹ E

kidin̄ ga bəza cœeni ni bu ni ti way àgra ere ye ti bəjani awayay na way ? » Təhəŋgrifəŋ təhi : « Naŋ ye enjenjeni ni. » Mək Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kuli nahəma, ndam *məhəl hadam akaba wál mesəwehvu atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu enji gekuli. ³² Adaba Zeŋ bay məbaray mis ni àra afa gekuli a, àdəfikia divi ge jiri ana kuli a, ay ti kəgəsumkabu ma gayəŋ ni ndo. Ay ndam məhəl hadam akaba wál mesəwehvu təgəskabá sawəŋ. Ku kàra kipurama nahkay nəŋgu ni, kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ga məgəskabu ma ge Zeŋ na ndo. »

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ cudayani

(Mark 12.1-12 ; Luk 20.9-19)

³³ Yezu àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana ma *gozogul nahəŋ keti : Bay ga vədaŋ nahəŋ àbu nahəma, àjavù məŋ ga zlam a vədaŋ gayəŋ ni vu,* àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya mələŋ ga məducaya yam ga bəza ga məŋ ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahàr gani ga majəgay vədaŋ ni. Kələŋ gani àfivù vədaŋ ni a ahàr vu ana mis ti tətəwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayəŋ. ³⁴ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu ndam məgri tūwi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti tətəhəlikaboru ja gani gayəŋ. ³⁵ Ay nday ya tətəslərbiyu tay ni tàra tɪnjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgəs tay yaw yaw. Tàra təgəsa tay a ti tətəzləb bələŋ gani, təkaf bələŋ gani, bələŋ gani ti ni tizligi àna akur simiteni. ³⁶ Eslini bay ga vədaŋ ni àslərbiyu mis ndahəŋ kay tətəm nday ye enjenjeni ni. Tàra tɪnjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgri ana tay akada ya təgri ana nday ye enjenjeni ni. ³⁷ Kələŋ gani nahəma, bay ga vədaŋ ni àslərbiyu wur gayəŋ gayəŋani, àhi ana ahàr : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” ³⁸ Ay ndam məwəs vədaŋ ni tipia wur na naŋ àbu ara ti tətəlapay e kidin̄ gatay bu,

* 21:33 Zlam ya àjavù a vədaŋ vu ni ti *viŋ.

tàdàm ahkado : “Naŋ teguni ti mekeji gayan̄ ; màmbrəŋ naŋ ba, makadum naŋ ; nahkay ti vɔdaŋ ni emigi geli.”
³⁹ Āra ɛnjikia ka tay a ti tɛgəs naŋ yaw, tɛzaba naŋ a vɔdaŋ ni ba, tɔru tàkad.

⁴⁰ « Nɛdàm nahəma, bay ga vɔdaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vɔdaŋ ni mam ? » ⁴¹ Nday nakəŋ tɛhəŋgrifəŋ, tɛhi : « Amabazl ndam məwəs vɔdaŋ cudayani ni, mək aməvi vɔdaŋ ni ana mis ndahaŋ. Nahkay nday nani atəhəlibiyu ja gani gayan̄ ka mawayay gayan̄. »

⁴² Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « A Wakita ge Melefit bu, àbu məbəkiani nahkay hi :

“Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay tàwayay magray tɔwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ɛgia akur ya akay ahay na dɛk sawan̄.

Ere nani ti tɔwi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekuləm kɛjəŋgum ma gani nani dáy-day ndo waw ?
⁴³ Nəhi ana kuli nahəma, lekuləm ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gekuli ni ti akəhurumiyu do ; Melefit aməvi ti ana ndam ya ti tɛgəsiki ma, tɛgri tɔwi ni. [⁴⁴ Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdɛdkiya ti maslaŋa nani aməhuɔkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni, aməŋgəladkaba naŋ a.] »

⁴⁵ Eslini gɛdákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyəŋ ni tɛra tici ma *gozogul ga Yezu ya àdəm na ti tɛsəra àdəmki ti ka tay. ⁴⁶ Nahkay tawayay tɛgəs naŋ. Ay mis tɛbu eslini kay ti tɛgəs naŋ ndo, adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kɛ mis dal-dalani na. Adaba mis ni tɛdàm naŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

† 21:42 Limis 118.22-23.

22

Ma gozogul àki ka wuməri gəđakani
(Mark 14.15-24)

¹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul nahaŋ ana tay keti. Àhi ana tay ahkado : ² « *Məgur ge Melefit ti təzavu akaba bay nahaŋ gəđakani àgray wuməri ga mədi wal ana wur gayaŋ ni. ³ Nahkay àsləroru ndam məgri təwi gayaŋ ni ti təzalabiya mis ya ti àzalay tay na ti tàra ka wuməri na ; ay ti mis nday nani tàcuhway moroni ndo. ⁴ Eslini bay nakəŋ àsləroru ndam məgri təwi ndahaŋ keti, àhi ana tay : “Dəgum kàhumi ana mis ya nàzalay tay ni ahkado : Nəslamalakabá zlam ga wuməri na, nàbazla kokúr akaba zlam ga gənwaw goro ndahaŋ midiseni a ; zlam dek maslamalakabani, dəguma ka wuməri na.” ⁵ Ay ndam ya ti àzalay tay ni tàcuhway moroni ndo ; tàsləka tòru e təwi gatay vu. Maslaŋa nahaŋ òru a vədaŋ gayaŋ vu, maslaŋa nahaŋ òru ka cakalay gayaŋ. ⁶ Mis ndahaŋ ni ti ni təgəs ndam məgri təwi ana bay ni, təgri daliya ana tay mək tàbazl tay. ⁷ Nahkay bay ni àzuma bəruv a, àsləroru ndam slewja gayaŋ tàbazl ndam ya ti tàbazl ndam məgri təwi ni, təviyekaba kəsa gatay na. ⁸ Eslini bay ni àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Zlam məzumani ga wuməri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya nəzalay tay enji ni ti nàwayay tay va do. ⁹ Nihi nahəma, dəgum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya kədumi ahàr ana tay eslini na dek tàra ka wuməri na.” ¹⁰ Eslini ndam məgri təwi nakəŋ tòru ka mazlalamba ge divi ni, təzalakabu ndam ya tədi ahàr ana tay eslini ni dek ; ndam cuday akaba mis sulumani dek tàra ka wuməri na. Mis ni tàra tinjikaba ti tərəhva a ahay ni va ndəŋ.

¹¹ « Kələŋ gani bay ni àhurkiviyu ka ndam ya ti àzalakabu tay ni a ahay vu ga məmənjiyu tay. Eslini naŋ nakəŋ

èpi zal nahaŋ azana ga wuməri ni àfəŋ bi ; ¹² èhindifiŋa, àhi ahkado : “Zlèba goro ni, azana ga wuməri ni àfuk bi ti kàhəraya ahalay a ti ahəmamam ?” Ay ti maslaŋa gani nani èsliki məhəŋgrifəŋani ndo. ¹³ Nahkay bay ni àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Wəlumikaba asak akaba ahar a ti kizligumiyu naŋ e mite vu a mələŋ ziŋ-zijeni vu. Eslini emitəwi, amacakay daliya dal-dal.” » ¹⁴ Yezu àdəm keti : « Ndam ya ti Melefit àzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti àdəkiba tay a ni ti nday kay do. »

Ma ga hadam ya tərəli ana bay gəđakani ga ndam Rom ni

(Mark 12.13-17 ; Lük 20.20-26)

¹⁵ Eslini ndam *Feriziyen ni təzlapay e kidinŋ gatay bu təđəm : « Magray ahəmamam ti Yezu məđəm ma magədavani ti məgəsiki naŋ ni mam ? » ¹⁶ Nahkay nday nakəŋ təslərkiuru ndam mađəbay tay ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya tađəbay bay *Erot ni ti təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, məsəra nak ti kəđəm ma ge jiri, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani. Aŋgwaz àwərfəŋa kur kà pakama ge mis ya təđəmkuk na do ; ku kè meleher ga way way do day kəgray aŋgwaz do. ¹⁷ Ay ti hi ana leli nimi, a majalay ahər gayak bu ni ti Melefit àvia divi ana leli a ga mabəhadı hadam ana *bay gəđakani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? »

¹⁸ Nday nakəŋ tərə təhia ma na nahkay ti Yezu àsəra təđəməya ma ge jiri ga huđ gatay a ndo. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti kawayum mis təđəm lekuləm ndam jireni, ay ti lekuləm ndam jireni do ! Kəhəlumfua eyu a ti kamam ? ¹⁹ Ŋga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana ya ti mis tərəpəl hadam àna naŋ na day nimi. » Mək nday nakəŋ təvi siŋgu akur-akurani bəlaŋ. ²⁰ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahər ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? »

²¹ Tàhəngrifəŋ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. * » Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Hənggrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayaŋ, ge Melefit ti ni hənggrumi ana Melefit zlam gayaŋ. » ²² Tàra tìcia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Nahkay təmbərbu naŋ, tàsləka.

Maŋgabana e kisim ba

(Mark 12.18-27 ; Luk 20.27-40)

²³ Ka fat gani nani nahəma, ndam *Seduseyeŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyeŋ ti tədəm mis àməta ti àngaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ təhi ana Yezu ahkado : ²⁴ « Məsi, Məwiz àdəm ahkado : “Tamal mis àməta, wal gayaŋ èwii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga məŋ ga zal ni azay wal ni, ti tìwia mekeji ana wur ga məŋani ya àmət na.” † ²⁵ Yaw mis ndahaŋ təbu afa geli nday adəskəla kà məŋ gatay, gəđakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifina wur a ndo, mək zal ni àməta. Àra àməta àmbərba wal gayaŋ na ti mimbiki ga zal ni àzay. ²⁶ Àra àza wal na ti naŋ day èwifina wur a ndo, mək àməta. Mimbiki gayaŋ ye cə ni day àgray nahkay, mək àməta. Nahkay nday adəskəlani ni dek tàza wal na day tiwifina wur a ndo mək nday dek təməta. ²⁷ Kələŋ gani wal ni day àra àməta. ²⁸ Ay ka fat ya ti mis dek atəngaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlaŋ e kidin gatay adəskəlani ni bu amazay way ? Nday dek tàza naŋ a ni. »

²⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəngrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahàr gekəli ti kigeni do, adəba kicəmbaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəki na ndo, kəsərum njeđa ge Melefit do palam. ³⁰ Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək atəngaba e kisim ba ni ti zawal ataday

* 22:21 Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gəđakani gatay a, təbəki slimi gayaŋ daya. † 22:24 Məŋjay Mimbiki 25.5.

wál va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huđ melefit bu ni sawaŋ. ³¹ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya taŋgaba e kisim ba nahəma, kəjeŋgum ma ge Melefit ya àhi ana kuli ni ndo waw ? Melefit àdəm : ³² “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekup.” Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. » † ³³ Mis dal-dalani ni təbu tici zlam gayaŋ ya acahi ana tay ni ti ma gayaŋ ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis tégəskabu enji ni ti weley ?

(*Mark 12.28-34 ; Lük 10.25-28*)

³⁴ Ndam *Feriziyen ni təsəra Yezu àwəlkia ndam *Seduseyen na ka pakama. Tàra təsəra nahkay nahəma, təcakalavu ³⁵ mək bay *məsər Wakita ge Melefit bəlaŋ e kidiŋ gatay bu awayay ahəlfəŋa eyu kà Yezu a, nahkay àhi : ³⁶ « Məsi, *Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis tégəskabu enji ni ti weley ? »

³⁷ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « “Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlaŋ, àna sifa gayak dek akaba àna majalay ahàr gayak dek.” § ³⁸ Hini gani ti Divi ye enjenjeni, Divi ya ti ahàr àdəm mis tégəskabu enji ni. ³⁹ Divi ye cə ya ahàr àdəm mis tégəskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” * ⁴⁰ Divi ge Melefit ya àdəfikiki ana Məwiz ni akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni dek ti təvu e Divi cəeni hini bu. »

Bay gəđakani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ?

(*Mark 12.35-37 ; Lük 20.41-44*)

† 22:32 Mahərana 3.6, 15, 16. § 22:37 Mimbiki 6.5. * 22:39 Levi 19.18.

⁴¹ Ndam *Feriziyen ni nday tɛbu macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado : ⁴² « Lekulum ti kɛhumi ana ahàr *Krist *Bay gɛɗakani ya amara ni ti naŋ way ? Naŋ wur ga way ? » Nday nakɛŋ tɛhɛŋgrifɛŋ, tɛhi : « Naŋ ti *Wur ge Devit. » ⁴³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahɛmamam Devit naŋ naŋani àna ahàr gayan ɛɗɛm Bay gɛɗakani ya amara ni ti bay gayan ni mam ? ɛɗɛm ma gani àna njɛɗa ga *Mɛsuf ge Melefit, ma gani nani ti nihi :

⁴⁴ “Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njɛhadà gwar kà ahar ga ɗaf goro a, a mɛlan ga gɛɗakani va.

Ndam ezir gayak ti anabɛhad tay kɛ meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abɛki asak ni, ti kɛcɛlki ka tay.” †

⁴⁵ « Nɛɗɛm nahɛma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayan ti, tɛzalay naŋ *Wur ge Devit keti ti kamam ? »

⁴⁶ Yezu àra ɛɗɛma ma nahkay ti maslaŋa ya ti esliki mɛhɛŋgrifɛŋani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslaŋa ya ti azay njɛɗa gayan ge mihindifiŋa ma nahaŋ a ni ti àbi va bi.

23

Bumvu slimi àna ndam mɛsɛr Wakita ge Melefit ni

(*Mark 12.38-39 ; Lɔk 11.43, 46 ; 20.45-46*)

¹ Nahkay ka ya ti mis ɗɛk tɛbu tɛbi slimi ana ma ga Yezu nahɛma, Yezu nakɛŋ àhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam maɗɛbay naŋ ni ahkado : ² « Ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni ti Melefit ɛɗaba tay ga mɛɗɛfiaba *Divi ge Melefit ya Mɛwiz ɛbɛki na ana mis a. ³ Gɛsumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti tɛhi ana kulɛ ni ɗɛk, ay ti kɛgrum zlam gatay ya tagray ni ba, ɛɗaba tagray zlam ya tɛɗɛmaya ni do. ⁴ Pakama gatay

† 22:44 Limis 110.1.

ya tahi ana mis grum ni ti akada zlam mafasani dal-dal ya tawalkabu, tahalkiyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku ana weleher tekefi tawayay majonaki tay do. ⁵ Tawi gatay ya tagray ni dek ti tawayay ti mis tadam abalay. Nahkay zlam gatay ya ti tawalkabu ni * ti gadakani atam ge mis ndahan ni. Zlam ya ti tadamakkiyu ka mugudi gatay ni † day zabalani atam ge mis ndahan ni. ⁶ Tawayay manjahadvani e kursi ga gadakani vu ka molan mazum zlam ga wumari akaba a ahay ga *mahangalavu Melefit bu. ⁷ Tawayay ti mis tagri sa ana tay a gosku bu ke meleher ge mis dek. Tawayay ti mis tazalay tay "Musi." ⁸ Ay lekulum zla ti kawayum ti mis tazalay kuli "Musi" ba, adaba lekulum dek ti ka manj gekuli, Musi gekuli day nan belan. ⁹ Mis ya ka had ni ti kalam tay "baba" ba. Adaba Banj gekuli ti nan belan, nan e melefit bu. ¹⁰ Kawayum ti mis tazalay kuli "gakakani" ba, adaba Gadakani gekuli ti nan belan, nani *Krist. ¹¹ Maslaja ya ti nan gadakani e kidin gekuli bu ni ti bay ya ti amagri tawi ana kuli ni. ¹² Nahkay day maslaja ya ti awayay gadakani ni lu, Melefit amafakad nan kolan ge mis dek. Ay maslaja ya ti adam nan kolan ge mis dek ni day, Melefit amovi molan gadakani. »

Ndam ya ti tawayay ti mis tadam nday ndam jireni ni

(Mark 12.40; Luk 11.39-52 ; 20.45-47)

¹³ « Lekulum ndam *masar Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyer, lekulum ya ti kawayum ti mis tadam

* ^{23:5} Ka ya ti tahangalay Melefit ni ti ndam Zude ndahan tawalkabu zlam ke meleher ahkay do ni tawavu a ahar vu ; a hud ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit abu mabakiani. Ana ma asara ti tazalay zlam mawalkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † ^{23:5} Ndam Zude tadamakkiyu zlam akada ezewed ka ma ga mugudi gatay ga mafaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

lekulum ndam jireni ni ti akasum cicihi, adaba kabum kacumfona mis ndahan ga mehuriyani a *Magur ge Melefit va. Lekulum lekulumeni day kahurumiyu do, kacumfona ndam ya tawayay mehuriyani na daya.

[¹⁴ « Lekulum ndam maser Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tadam lekulum ndam jireni ni, akasum cicihi. Adaba kabum kaholumfona zlam ga wal madakway a dek, kabum kapesumki ka mahongalay Melefit, kawayum ti mis tadam lekulum mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti Melefit amagrafona ke kuli a ni amatam ge mis ndahan ni.]

¹⁵ « Lekulum ndam maser Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tadam lekulum ndam jireni ni, akasum cicihi. Lekulum kabum kadogum ka had ndahan gergeri kay ku ana asak, ku ana *slalah ga yam, ti khangatum ku mis bolar ga madabay kuli. Ay tamal ti khangatuma maslana bolar nahema, kegrum ti magudar zlam atam gekuli ni sak cu ; nahkay egi maslana ya ti Melefit ezligiyu nan a *daluv ga aku vu di ni akada ya ti amabiyu kuli ni.

¹⁶ « Lekulum ndam wuluf ya kadumfona ahar ka ndam wuluf ndahan a ni, akasum cicihi. Adaba kabum kadamum : “Maslana ya ti ambada ana *ahay gadakani ge Melefit na ti mbaday ni azum nan do, ay tamal ambada ana gru ya tangah a ahay gadakani ge Melefit ni ba ni ti mbaday ni azum nan.” ¹⁷ Lekulum ti ndam wuluf murani ededin. E kidin ga ata ahay gadakani ge Melefit ni nday ata gru ni bu ni ti gadakani ti weley ? Gadakani ti gru ni tak day ti ahay gadakani ge Melefit ya agray ti gru ni migi *njelatani ni aw ? ¹⁸ Kabum kadamum keti : “Maslana ya ti ambada ana molar ya ti *teviyekiki zlam ana Melefit na ti mbaday ni azum nan do, ay tamal ambada ana zlam ya ti teviyekki na ti mbaday ni azum nan.” ¹⁹ Lekulum

ti wulufani eƒeƒiŋ. E kiƒiŋ ga mɛlaŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit ni nday ata zlam ya teviyekki ni bu ni ti gɛɗakani ti weley? Gɛɗakani ti zlam ya teviyekki ni tɛk day ti mɛlaŋ ya agray ti zlam ni mîgi njɛlatani ni aw? ²⁰ Maslaŋa ya ti ambaday àna mɛlaŋ meviyekiki zlam ana Melefit ni ti àmbaday àna naŋ ciliŋ do, àmbaday ti àna zlam ya ti teviyekki ni daya. ²¹ Maslaŋa ya ti ambaday àna ahay gɛɗakani ge Melefit ni ti àmbaday àna ahay ni ciliŋ do, àmbaday ti àna Melefit ya naŋ àvu ni daya. ²² Maslaŋa ya ti ambaday àna huɗ melefit ni ti àmbaday àna huɗ melefit ti ciliŋ do; àmbaday ti àna kɛrsi ge Melefit, àna Melefit naŋ ya naŋ àvu gappa manjɛhadviyani ni daya.

²³ « Lekulɔm ndam mɛsɛr Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyɛŋ, lekulɔm ya ti kawayum ti mis tɛɗɛm lekulɔm ndam jireni ni, akɛsum cicihi. Aɗaba azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeɗi, kɛbum kɛzumiaba biliŋ a huɗ ga kruani ba ana Melefit a. Ay *Divi ge Melefit tɛbu, tɛtam nday ya ti kɛgɛsumkabu ni: magray jiri, mɛgri zlam sulumani ana mis akaba mawayay Melefit. Divi nday nani ti kɛgɛsumkabu do. Giri-giri ti ere ye ti amal kɛgrum enji ni ti nday gani, day kwa ti kɛgrum zlam ndahaŋ ya Mɛwiz àɗɛm grum ni. ²⁴ Lekulɔm ndam wuluf ya kɛdumfɛŋa ahar kà ndam wuluf ndahaŋ a ni, kɛbum kaŋgazumaba zlam gekɛli ya kisum na, kɛhumi ana ahàr bi ezɛwi àɗɛkiviya, ay ti kipurumkivu ezligwemi ya àkibu ni do kɛndum akaba naŋ.

²⁵ « Lekulɔm ndam mɛsɛr Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyɛŋ, lekulɔm ya ti kawayum ti mis tɛɗɛm lekulɔm ndam jireni ni, akɛsum cicihi. Aɗaba lekulɔm kɛbum kabarumfɛŋa alɛŋ ge hijiyem akaba alɛŋ ga halaf a, ambatakani do a huɗ gekɛli bu ni ti akal akaba cuday cisl cisl. ²⁶ Lekulɔm ndam Feriziyɛŋ ti ndam wuluf!

Barumfəŋa huɖ ge hijiyem na enji a day, nahkay ti aləŋ gani day emigi njələta.

²⁷ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tɔdɔm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulum kəbum akada mindiviŋ ya təgrakia yam ga zlam bəɖ-bəɖana amənjavu gwar ka dala ti əbəlaj, ambatakani do a huɖ gani bu ni ti aslat ge mis akaba zlam maɣədavani gərgəri təvu cisl cisl ni. ²⁸ Lekulum day nahkay, mis tamənjaləŋ kə kuli ti akada lekulum ndam jireni, ambatakani do cufay akaba masəkad malfada təniki ka məbəruf ana kuli dal-dal.

²⁹ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tɔdɔm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulum kəbum kedezlümkiyu mindiviŋ ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kəbum kəŋgələdüm mindiviŋ ga ndam jireni, ³⁰ mək kəɖəmum ahkado: “Tamal ka ya ti ata bəŋ geli təbazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni leli day mələbu ti akal leli məgəsiki ana tay ga mabazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ndo.” ³¹ Nahkay lekulum lekulumani kəgrumkia sedi ka ahər gekuli a, kəɖəmum lekulum bəza ga ndam ya təbazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni. ³² Nahkay ti ndeveriŋum təwi ga ata bəŋ gekuli ya tənəkə ni, kəmbərəŋum ba! ³³ Lekulum ti zlam a haɖ, lekulum medək! Akatamumfəŋa kə dəluv ga aku ya Melefit amatraɓ kuli əna naŋ na ti ahəmamam? ³⁴ Nahkay ti nara nəsləribiyu ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ana kuli, ndam məsər zlam akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ana kuli; akabazlum ndahaŋ, akadarumfəŋ ndahaŋ kə təndal, akəzləbum ndahaŋ əna kurupu a ahay gekuli ya *kahəŋgalumvù Melefit ni bu,

ndahaŋ ti ni akəfəbumoru tay ka kəsa ka kəsa ga məgri daliya ana tay. ³⁵ Nahkay ti ndam jireni ya mis t̄abazl tay ni dək ti seriya gani amədədk̄i ke k̄uli, adaba kala k̄abazlum tay ti lek̄ul̄um lek̄ul̄um̄eni. Ānjək̄ibiyu kwa ka ga Abel ābivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. K̄ək̄ad̄um Zakari ti e kid̄iŋ ga m̄ələŋ meviyekiki zlam ana Melefit ata m̄ələŋ *nj̄əlatani ga ahay gəf̄akani ge Melefit ni bu. †
³⁶ Nəhi ana k̄uli nahəma, zlam ya mis t̄agudarbiyu ni dək ti seriya gani amədədk̄i ka ndam ye e hini vu ni. »

Yezu et̄uwi ndam Zeruzalem
 (L̄uk 13.34-35)

³⁷ « Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, k̄əbum kabazlum ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, k̄əbum kabazlum ndam ya ti Melefit asl̄eribiyu tay ana k̄uli ni āna mizligi tay āna akur daya. Sak ehimeya n̄əwaya macakalakab̄a k̄uli a akad̄a ga m̄əŋ ge mick̄ur ya acakalakabu b̄əza gayaŋ, ab̄eki k̄əpasla gayaŋ ka tay ni. Ay ti lek̄ul̄um k̄əcuhwum ndo. ³⁸ Nahkay ti Melefit am̄əbrəŋ ahay gek̄uli ni amanj̄əhad̄ gweŋa. ³⁹ Nəhi ana k̄uli nahəma, ekip̄um nu e eri vu va do. Ekip̄um nu wudaka ti si k̄əd̄əməma “Bay Melefit m̄əgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti amara āna slimi gayaŋ a ni” § day kwa. »

24

Yezu ad̄əm etembedkaba ahay gəf̄akani ge Melefit na
 (Mark 13.1-2 ; L̄uk 21.5-6)

¹ Ka ya ti Yezu āh̄əraya a *ahay gəf̄akani ge Melefit ni ba, naŋ ābu asl̄əka ni ti ndam mad̄əbay naŋ ni

† 23:35 A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Z̄ude ni bu ni ti t̄əd̄əmk̄i ma ka Abel ka m̄ənj̄ək̄i gani (M̄ənj̄ək̄iani 4.8). T̄əd̄əmk̄i ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22). § 23:39 Limis 118.26.

tàhəfakfəñiyu təhi ahkado : « Mənjaki ahəmamam tələm ahay gəfakani ge Melefit ni day ti ! » ² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìpuma ahay hini medezleni na do waw ? Nəhi ana kuli nahəma, etembedkaba besek-besek, ku akur bəlanj day amanjəhadki ka akur nahaj va do. »

Ere ye ti amagravu ka mandav ga məlanj ni
(Mark 13.3-13 ; Luk 21.7-19)

³ Yezu naj əbu manjəhadani digusa ka ahər gayaj ka həma *Oliviye nahəma, ndam madəbay naj ni təkəfakfəñiyu mək tihindifiña ma, təhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya akəngə akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahəmamam ? » ⁴ Eslini Yezu nakəñ əhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi maslanja əgosay kuli ba. ⁵ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naj ti nu, amədəm naj ti *Krist *Bay gəfakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁶ Mis atagray silik kə ciferi akaba kə driñeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum anğwaz ba. Ahər adəm zlam nday nani təgravu kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəngu ni, mandav ga duniya faj do. ⁷ Ndam ga had ndahanj atakadvu akaba ndam ga had ndahanj, bəbay ndahanj akaba bəbay ndahanj. Had amadaday a kəsa gərgərani ndahanj bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahanj bu. ⁸ Zlam nday nani dek ti mənjəki ga daliya ciliñ, təzavu akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huf bu ni.

⁹ « Eslini atəgəsi kuli ana mis ndahanj ga məgri daliya ana kuli, atabazl kuli daya. Mis ga duniya dek etizirey kuli adaba lekələm ndam goro. ¹⁰ Ka sarta gani nani ti mis dal-dal atəmrəñ məfəku ahər, etizirevu, atəsəkumoru mis gatay ndahanj. ¹¹ Ndam ya tədəm nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkad malfada ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. ¹² Nahkay ti atagudarkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akada ya

ahaslani va do. ¹³ Ay ti maslaṅa ya ti aməmrəṅ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayaṅ ni ti Melefit amahəṅgay naṅ. ¹⁴ Wudaka duniya andav nahəma, ahàr àdəm mis təhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit na ana mis ga had gərgərani na dek, ti nday ya ti nday ndam *Zude do ni dek tici ma gani day kwa. Kələṅ gani duniya amandav həya. »

Daliya dal-dalani ya mis atagraṅ ni

(Mark 13.14-23 ; Lək 21.20-24)

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Kəsəruma, ahaslani bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit Deniyel àdəmki ma ka zlam magədavani ya ti àbəlay do fererani, eziṅ zlam dek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipum naṅ ka mələṅ *njəlatani. » (Bay ya ti eṅgey ma hini ti ahàr àdəm mici lala). ¹⁶ « Ekipuma naṅ a ti ahàr àdəm ndam ya ka had *Zude ni tâcuhworu a həma vu kwa. ¹⁷ Maslaṅa ya ti naṅ ka *dalahaṅ ga ahay gayaṅ ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayaṅ a day ba. Məhəraya mâcuhway sawaṅ. ¹⁸ Maslaṅa ya ti naṅ a vədaṅ bu ni ti ni, àṅga a magam a ga mara mazay azana gayaṅ ba. Mâcuhway sawaṅ. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza təfəṅ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! ²⁰ Nahkay ti həṅgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ahkay do ni a vad *məpəsabana va ba, ²¹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay àtam daliya ndahaṅ ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka mənjàki ga mələṅ ni duk àbivaya ana kana ni. Kələṅ ga daliya nani ti daliya ndahaṅ atələbi akada nani day-day va bi. ²² Melefit àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaṅa àbi amatamfəṅa kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayaṅ ya adaba tay a ni palam.

* ^{24:15} Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

²³ « Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kuli ahkado : “Pam *Krist naŋ àbu ahalay !” ahkay do ni : “Naŋ àbiyu tegi !” nahəma, kəgəsumiki ma gayan ni ba.

²⁴ Adaba mam ? Ndam ndahaŋ atara tasəkad malfada, ku way way do aməfəm naŋ Krist ahkay do ni naŋ bay məhəŋgri ma ge Melefit ana mis. Atagra y zlam ya ti mis təgray koksah, mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. ²⁵ Lekuləm zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kuli andava.

²⁶ « Tamal ti təhi ana kuli ahkado : “Naŋ àbiyu a huđ gili bu !” ti kədəgum ba ; tamal təhi ana kuli ahkado : “Naŋ àbu məbuani ahalay hi !” ti kəgəsumiki ma gatay ni ana tay ba. ²⁷ Nu *Wur ge Mis anaŋga ti mis etipi nu akada ga avər ya abay aku kwa gwar egezi akoru àna naŋ cekw agavəla ni. ²⁸ Nəhi ana kuli nahəma, ka məlaŋ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcəkalavu eslini. »

Məŋga ga Wur ge Mis a

(Mark 13.24-27 ; Luk 21.25-28)

²⁹ Yezu adəm keti : « Ay ka sarta gani nani, kələŋ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday məlaŋ va do huya, kiyi day amasladay məlaŋ va do. Boŋgur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga hada, zlam njəda-njedani a huđ melefit bu atədəday a məlaŋ gatay bu daya. ³⁰ Eslini zlam nahaŋ amaŋgazlavu a huđ melefit bu ; àna zlam gani nani ti mis atəsər nu *Wur ge Mis nəbu naŋga. Ka sarta gani nani ti mis ga duniya dek etitəwi, etipi nu Wur ge Mis anara ka maklabasl àna njəda kay akaba masladay goro a dal-dal. † ³¹ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit, etivibiyu mezlelim gədakani, atəcəkalakabu ndam ya Melefit adaba tay a ni kə sliri ga məlaŋ fadani ni dek ; ku ka

† ^{24:30} Məŋjay Deniyel 7.13.

məlaŋ driŋeni weley weley do dek atəcakalakabu mis ka ahar bəlaŋ. »

Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv

(Mark 13.28-31 ; Luk 21.29-33)

³² « Nazay mazavu gani akada ga məŋ ga *wəruv ni, ahər ədəm kicəm kwa : ka ya ti əbakaba slimberi a mək edī nahəma, kəsəruma mədərdər ənjia wudak. ³³ Nahkay day tamal kīpəma zlam ya nəhi ana kuli ni naŋ əbu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, nīnjia wudak. ³⁴ Nəhi ana kuli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³⁵ Məlaŋ ya agavəla akaba məlaŋ ya a ga hađ ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Maslaŋa ya ti asər vad ga mandav ga duniya ni ti si Melefit kwa

(Mark 13.32-37 ; Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ Yezu ədəm keti : « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslaŋa əbi əsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huđ melefit bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekeđi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti əsəra cilij. ³⁷ Ere ye ti əgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu *Wur ge Mis ananğa ni. ³⁸ Ke zemeni gani nani wudaka yam eziŋ məlaŋ dek ni ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wəl, wəl day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk əbiviya ana vad ya ti Nəwi əhuriya a *slalah ga yam gəđakani vu ni. ³⁹ Eslini yam ni əra eziŋ tay kəđap ka məsər gatay do. Nu Wur ge Mis day anara ka sarta ya ti mis təjalaki ahər do ni. ⁴⁰ Nəhi ana kuli nahəma, ka ya ti ananğa ni ti ku tamal mis cə nday a vədaŋ bu nəŋgu ni atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu bəlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴¹ Ku tamal wəl cə tihikabu humbu ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu

bəlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴² Nahkay ti njəhadum eri, adaba kəsərum vad ya ti nu Bay gekəli anara ni do. ⁴³ Cəm day, tamal bay ahay əsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məlavad ga məzləl naŋ na ti anjəhad eri, əmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁴ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahər do ni. »

Bay magray təwi jireni

(Lək 12.41-48)

⁴⁵ Yezu ədəm keti : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, əsəra zlam a ni ti way ? Bay nani ti bay ya ti naŋ agri təwi ni ambərfəŋ təwi ga hud ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəŋ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahaŋ əna sarta gani daya. ⁴⁶ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya naŋ agri təwi ni əsləkabiya ədi ahər, naŋ əbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmərnu. ⁴⁷ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməmbriyu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁸ Ay bi bay magray təwi ni əhi ana ahər ahkado : “Bay ya ti nəgri təwi ni əsləkabiya weceweci do.” ⁴⁹ Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni. Azum zlam zlam gayan, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyi ahər ana tay ni. ⁵⁰ Naŋ əbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni əjalaki ahər do ni, əna njemdi ya ti əsər do ni. ⁵¹ Eminjia ti amatraə naŋ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahaŋ ya ti təhi ana ahər nday ndam jireni ni. Eslini ti emitəwi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul əki ka bəza dahalay kru

¹ Yezu ədəm keti : « Ere ye ti amagravu ka fat gani nani a *Məgur ge Melefıt ni bu ni ti əzavu akaba bəza dahalay

kru, t`h`ela ceᅅgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ah`ar akaba bay maday wal ni. ² E kidiᅅ ga b`eza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahaᅅ zlamani ni ti ni wir-wireni. ³ Nday zlamani murani ni t`cahv`u amal e ceᅅgel gatay vu ciliᅅ, t`cah` amal nahaᅅ a ahar vu ndo. ⁴ Ay ti nday wir-wireni ni t`cahv`a amal e ceᅅgel gatay va m`ek t`caha amal nahaᅅ a ahar va ju. ⁵ Bay maday wal ni `ara weceweci ndo ni ti b`eza dahalay kruani ni dek ere ge d`uwir `ag`esa tay a, t`d`aguya e d`uwir va.

⁶ « Huf` ya vad` `ara `egia ti t`ici zlahay ah`endabiyu : “Bay maday wal ni `enjia, h`erumaya, ᅅgumivoru a ma vu.” ⁷ Nahkay b`eza dahalay ni dek t`epidekvu. T`ara t`epidekva ti t`eslamalakabu ceᅅgel gatay. ⁸ Eslini b`eza dahalay murani ni t`ahi ana nday wir-wireni ni ahkado : “C`ahumif`eᅅa amal gek`uli na ana leli a ti, adaba ceᅅgel geli ni aku awayay am`etkia.” ⁹ Ay nday wir-wireni ni t`ah`eᅅgrif`eᅅ ana tay, t`ahi ana tay ahkado : “`Agravu do, adaba emisli ana leli akaba k`uli do. Hojo d`egum afa ga ndam ya t`es`ekumoru ni ti k`es`ekumumbiya.” ¹⁰ Ka ya ti nday nak`eᅅ t`d`agoru takoru t`es`ekumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni `enjia. Nahkay b`eza dahalay zlamani wir-wireni ya t`eslamalava ni t`ahuriyu akaba bay maday wal ni a ahay ga wum`eri ni vu, m`ek ndam ga wum`eri ni t`ezl`ekv`u mahay. ¹¹ K`el`eᅅ gani b`eza dahalay ndahaᅅ zlamani ni t`injia, t`d`em ahkado : “Bay geli, bay geli, zl`ekiaba mahay na ana leli a ti !” ¹² Naᅅ nak`eᅅ `ahi ana tay : “N`ahi ana k`uli nah`ema, n`es`er k`uli do.” » ¹³ Nahkay Yezu `ahi ana ndam mad`ebay naᅅ ni ahkado : « Nj`ehad`um eri, adaba k`es`erum vad` akaba sarta goro ya anara ni do. »

*Ma gozogul `aki ka ndam magray t`uwi mahk`er
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis anan̄ga ti akad̄a ga maslan̄a ya nan̄ àbu akoru e mirkwi gayan̄ ni. Ara asl̄eka wudak nah̄ema, àzalakabu ndam m̄agri t̄awi gayan̄ m̄ak ambribu elimeni gayan̄ ana tay a ahar vu. ¹⁵ Nan̄ nak̄eḅ eḅi siṅgu ana tay : àvi ana ku way way do akad̄a gayan̄ ya esl̄iki magray t̄awi àna nan̄ di ni ; àvi ana b̄elan̄ gani siṅgu ga gru miliyem zlam, ana nahan̄ ni miliyem c̄u, ana nahan̄ ni ti ni miliyem. K̄el̄eḅ gani, nan̄ nak̄eḅ àsl̄eka. ¹⁶ Nahkay nan̄ ya ti t̄ebi siṅgu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna nan̄ m̄ak àṅḡetki siṅgu ga gru miliyem zlam. ¹⁷ Nan̄ ya ti t̄ebi siṅgu ga gru miliyem c̄ueni ni day àmbatvu àna nan̄ m̄ak àṅḡetki siṅgu ga gru miliyem c̄u. ¹⁸ Ay maslan̄a ya t̄ebi siṅgu ga gru miliyem ni òru àṅḡah, èliyu siṅgu ya bay gayan̄ àvi ni d̄ek a had̄ vu.

¹⁹ « Bay ya ti t̄agri t̄awi ni àra àp̄esia e mirkwi gayan̄ na ti àsl̄ekabiya. Àra àsl̄ekabiya ti àd̄em t̄h̄el̄ibiya zlam gayan̄ na, acalaba. ²⁰ Nahkay maslan̄a ya t̄ebi siṅgu ga gru miliyem zlamani ni àr̄ekia, àh̄alk̄ivabiya siṅgu ndahan̄ miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna siṅgu miliyem zlamani ya k̄ebu ni, n̄ambatva àna nan̄ a, n̄eḅḡetkia ndahan̄ a miliyem zlam.” ²¹ Esl̄ini bay ni àhi : “Àb̄elay, nak jireni, nak bay magray t̄awi sulumani. Nihi ti n̄efiyu kur k̄egur zlam kay, ad̄aba k̄egr̄ua t̄awi sulumana àna zlam ḡuziteni hini ya n̄evuk na. M̄ervu akaba nu.” ²² Nan̄ ye c̄u ni day àr̄ekia àhi ahkado : “Bay goro, àna siṅgu miliyem c̄ueni ya k̄ebu ni, n̄ambatva àna nan̄ a, n̄eḅḡetkia ndahan̄ a miliyem c̄u.” ²³ Esl̄ini bay ni àhi : “Àb̄elay, nak jireni, nak bay magray t̄awi sulumani. Nihi ti n̄efiyu kur k̄egur zlam kay, ad̄aba k̄egr̄ua t̄awi sulumana àna zlam ḡuziteni hini ya n̄evuk na. M̄ervu akaba nu.”

²⁴ « K̄el̄eḅ gani maslan̄a ya t̄ebi siṅgu ga gru miliyem ni àr̄ekia bilegena, àhi ahkado : “Bay goro, n̄es̄era

manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərəj mis do. Zlam ya ti nak kizligi ndo ni day kabaz, zlam ya ti kəbəhad hilfi gani ndo ni day kacakalakabu. ²⁵ Nəgrafuka aŋgwaz a. Nahkay nòru nìliyu sɪngu gayak ni a had vu. Nihi za zlam gayak a.” ²⁶ Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray təwi sulumani do, nak masəfani. Kəsəra manjəhad goro a, kədəm zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz, zlam ya ti nəbəhad hilfi gani ndo ni day nəcakalakabu. ²⁷ Tamal kəsəra nahkay ti hojo amal kəvia sɪngu goro na ana ndam macakalana, nihi nəsləkabiya ti amal nədia ahàr a èwikia.” ²⁸ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa sɪngu na, kəvumikivu ana maslaŋa ya ti sɪngu ga gru gayaŋ miliyem kruani ni.” ²⁹ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu, zlam gayaŋ emigi kay dal-dal. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ³⁰ Ay maslaŋa ya ti àgray təwi sulumani ndo ni zligumiyu naŋ e mite vu a mələŋ ziŋ-zinəni vu, emitəwi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagrafəŋa kè mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

³¹ Yezu àdəm keti : « Ka fat ya ti nu Wur ge Mis anəŋga a mələŋ masladani goro ba akaba *məslər ge Melefit a dek ni ti ananjəhad e kərsi ga bay goro bu. ³² Eslini mis ga had gərgərani dek atəcakalavu kè meleher goro. Mək enedekaba mis a akada ga bay majəgay zlam edekaba təmbəmbak akaba awəwak a ni. ³³ Anabəhad təmbəmbak ni gwar ka ahar ga daf goro, awəwak ni ti ni gwar ka ahar ga gəjar. ³⁴ Nahkay anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga daf goro ni ahkado : “Ləkələm ya ti Baba àgria sulum gayaŋ ana kəli a ni ti dəguma, hərəmiyu a *Məgur ge Melefit vu. Mələŋ gani nani ti Melefit aslamalikabu ana kəli kwa ka mənjàki ga duniya. ³⁵ Adaba ka ya ti ləwir awər nu

ni kàvumua zlam məzumana ; ka ya ti yam akad nu ni kàvumua yam a ; ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabá nu a ; ³⁶ ka ya ti azana àfu bi ni kàvumua azana ; ka ya ti nèbesey do ni kəmənjumlahiya nu a ; ka ya ti nu a daŋgay bu ni day kəmənjumlahiya nu a.” ³⁷ Eslini ndam jireni ni atəhəŋgrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mīpi kur ləwir awər kur mək məvuk zlam məzumani ti ananaw ? Mīpi kur yam akad kur mək məvuk yam ti ananaw ? ³⁸ Mīpi kur nak zal mirkwi mək məgəskabu kur ti ananaw ? Mīpi kur azana àfuk bi mək məvuk azana ti ananaw ? ³⁹ Mīpi kur kəbesey do ahkay do ni nak a daŋgay bu mək mōru məməŋjiyu kur ti ananaw ?” ⁴⁰ Eslini anəhəŋgrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlaŋ ga bəza ga mma ya ti tīslī araŋa do ni ti kala kəgrumu ti ana nu.”

⁴¹ « Kələŋ gani anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga gəjar goro ni ahkado : “Sləkumfua, lekələm ti metikwesleni, dəgum a aku ya àmət dəy-dəy do ni vu. Aku nani ti Melefit əgriaya ana seteni a akaba ana ndam məslər ge seteni a.

⁴² Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumu zlam məzumani ndo ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumu yam ndo ; ⁴³ ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabu nu ndo ; ka ya ti azana àfu bi ni kəvumu azana ndo ; ka ya ti nèbesey do ahkay do ni nu a daŋgay bu ni day kəmənjumlahiya nu ndo.”

⁴⁴ Eslini nday nakəŋ atəhəŋgrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mīpi kur ləwir awər kur, yam akad kur, nak zal mirkwi, azana àfuk bi, kəbesey do, ahkay do ni nak a daŋgay bu mək məvuk ere gani ndo ahkay do ni məməŋjiyu kur ndo ni ti ananaw ?” ⁴⁵ Eslini anəhəŋgrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlaŋ ga bəza ga mma ya ti tīslī araŋa do ni ndo ni ti kala kəgrumu ana nu ndo.” ⁴⁶ Nahkay nday gani nani atoru ka məlaŋ ya ti atəcakay daliya ga kaŋgay-kaŋgayani

ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka melaŋ ga *sifa ya àndav
ɗay-ɗay do ni. »

26

Tagray dabari ge mijij Yezu

(*Mark 14.1-2 ; Luk 22.1-2 ; Zeŋ 11.45-53*)

¹ Yezu àra èndeveriŋa ma gayaŋ ya àdɛm na ɗɛk ti àhi
ana ndam maɗɛbay naŋ ni ahkado : ² « Kèsɛruma, vad àvu
cɛ tara tagray wumɛri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atɛgɛsi
nu *Wur ge Mis ana mis mɛk *atadarfɛŋjiyu nu kà tɛndal. »

³ Eslini gɛɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni akaba gɛɗákani ndahaŋ tɛcakalavu a magam
afa ga Kayif gɛɗákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni. ⁴ Tɛzlapakabá, tawayay tɛgɛs Yezu àna wir-wir
ti tákad naŋ. ⁵ Nday nakɛŋ tɛɗɛm : « Mɛgɛs naŋ a wumɛri
ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni
atɛmbrɛŋ leli do, etizligeya silik a kɛsa va. »

Wal nahaŋ abɛki tersel ka Yezu

(*Mark 14.3-9 ; Zeŋ 12.1-8*)

⁶ Ka ya ti Yezu naŋ a Betani naŋ a ahay bu afa ga Simu
zal ambɛlɛk ni ti ⁷ wal nahaŋ àrɛkia. Wal nani ti tersel ge
siŋgu kayani àfɛŋ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu
naŋ àbu azum zlam nahɛma, wal nakɛŋ abɛki tersel ni ka
ahàr. ⁸ Ndam *maɗɛbay Yezu ni tãra tìpia ti àwɛria bɛruv
ana tay a, tɛɗɛm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ?
⁹ Tersel ni siŋgu gani kay ti, hojo amal tɛsɛkumoya ti tìdi
siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? »

¹⁰ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado :
« Kɛhɛlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gayaŋ
ya àgru ni ti àbɛlay. ¹¹ Ndam talaga zla nahɛma, nday

* ^{26:7} Kolombu gani nani ti tàgray àna akur sulumani ya tɛzalay elbetir
ni, siŋgu gani kay.

tàbu akaba kùli kəlavaf. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kùli kəlavaf do. ¹² Wal hini àbəkua tersel ka vu a ti, àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ¹³ Nəhi ana kùli nahəma, a mələj bu dək, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atanjəhad ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahàr ke mis do. »

Zudas awayay agəsi Yezu ana gəđákani ga ndam Zude
(*Mark 14.10-11 ; Luk 22.3-6*)

¹⁴ Kələj gani Zudas Iskariyot biliñ a huđ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni bu òru afa ga gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ¹⁵ àhi ana tay ahkado : « Nara nəđəfiki Yezu ana kùli ti kəgəsum nañ ti kəvumu mam ? » Nday nakəj tàra ticia ma gayañ na ti təbi siñgu akur-akurani kru kru mahkər. ¹⁶ Nahkay kwa ka sarta gani nani Zudas nakəj àdəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs nañ ni.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam madəbay nañ ni

(*Mark 14.12-21 ; Luk 22.7-14, 21-23 ; Zej 13.21-30*)

¹⁷ Vad ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumvù *dipeñ miwisinəni do ni ènjia. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia ka Yezu a, tihindifiña ma, təhi ahkado : « Kawayay ti mòru māsalamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹⁸ Nahkay nañ nakəj àhi ana tay : « Dəgum a kəsa gəđakani ni vu. Kìnjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana meni ; humi ahkado : “Məsi geli àdəm : Sarta goro ènjia wudak. Nara ga məzum zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti afa gayak.” » ¹⁹ Nahkay ndam madəbay Yezu ni tòru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

²⁰ Ga mələkarawa ti Yezu òru àzum zlam akaba ndam madəbay naŋ kru mahar cœeni ni. ²¹ Ka ya ti nday təbu təzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, biliŋ gekəli aməsəkumoru nu. » ²² Ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhəlia ahàr ana ndam madəbay naŋ na dal-dal. Way way do biliŋ àna biliŋeni naŋ àbu àdəm : « Nu do, do waw, Bay goro ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti, naŋ ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. ²⁴ Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àdəm a Wakita gayaŋ bu ni. Ay ti zləzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwieya naŋ a ndo. » ²⁵ Zudas naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni àhi ahkado : « Nu do, do waw, Məsi ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. »

Daf ge Melefit

(*Mark 14.22-26 ; Lük 22.14-20 ; 1 Korej 11.23-25*)

²⁶ Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri səsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Zuma, zumum : hini ti aslu ga vu goro. » ²⁷ Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsi ana Melefit keti, àvi ana tay mək àhi ana tay : « Lekələm dek səm. ²⁸ Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay, ti Melefit māmberfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a. ²⁹ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad ya ti enisi zum məweni akaba kəli a Məgur ga Baba bu ni kwa. » ³⁰ Tàra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit àna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliyiye vu.

Yezu àdəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(*Mark 14.27-31 ; Lük 22.31-34 ; Zeŋ 13.36-38*)

³¹ Nday tǎbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « A huf ga mǎlavaf hini bu ni ti lekulǎm dek ekijumkia ke divi a azuhva ere ye ti amagrakuvu ni ; adaba àbu mǎbækiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdǎm amakadkia bay majǎgay tǎmbǎmbak na ka tay a, nahkay tǎmbǎmbak ni etedevu kway-kwayay. † ³² Anǎmǎt, ay ka ya ti anǎngaba e kisim ba nahǎma, akǎdumu ahàr e Gelili. »

³³ Piyer àra ècia ma gayǎn na ti àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a, tǎmbrǎn kur nǎngu ni, nu ti nijikia dǎy-dǎy do. » ³⁴ Ay Yezu àhǎngrifǎn, àhi : « Nǎhuk nahǎma : nak ti kani kani a a huf ga mǎlavaf bu, wudaka agwazl azlah nahǎma, akǎdǎm sak mahkǎr kǎsǎr nu do timey. » ³⁵ Eslini Piyer nakǎn àdǎm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti mǎmǎtkabu nǎngu nahǎma, nǎgay nǎsǎr kur do ni ti nǎdǎm do simiteni. »

Ndam *madǎbay Yezu ndahǎn ni dek dǎy tǎdǎm akadǎ ge Piyer ni.

Yezu àhǎngalay Melefit e Gecimeni

(Mark 14.32-42 ; Luk 22.39-46)

³⁶ Yezu akaba ndam madǎbay nǎn ni tǎru ka mǎlǎn nahǎn, mǎlǎn gani nani ti tǎzalay Gecimeni. Tǎru tinjǎa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njǎhaduma ahalay a hayǎn, nakoru tegi nahǎngalay Melefit. » ³⁷ Àzalay Piyer akaba bǎza ge Zebede cǎeni, tǎru cak. Eslini ti Yezu nakǎn àjalay ahàr dal-dal, mǎbǎruv àtikaba kwir kwir. ³⁸ Àhi ana tay : « Mǎbǎruv atukaba, akadǎ nara nǎmǎt. Njǎhaduma ahalay a, njǎhadum eri ga mǎvu njǎdǎ. » ³⁹ Nahkay Yezu nakǎn àhǎdǎkfǎna ka tay a òru cak, àndǎhad a huf a huf, àhǎngalay Melefit, àdǎm ahkado : « Bǎba, zlam dek kisliki

† 26:31 Mǎnjay Zakari 13.7.

magrani ; hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nəngu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

⁴⁰ Àra àhəngala Melefit a nahkay ti àngəkia ka ndam mədəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Kèbesəm manjəhadani eri ga majəgaki nu njemdi biliŋ koksah aw ? ⁴¹ Njəhadum eri, həngalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kijəmkiya ke divi a ba. Məbəruv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

⁴² Yezu àngəvù, òru àhəngalay Melefit keti, àdəm : « Bəba, tamal ahàr àdəm nəcakay daliya hini kwa ti, gray akada gayak ya ti kawayay ni. » ⁴³ Àra àhəngala nahkay ti àngəkia ka ndam mədəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay, nday e dəwir bu, tàmətaɔkaba ga manjəhadana eri a. ⁴⁴ Àngəvù keti ya mahkər, òru àhəngalay Melefit akada gayan nahan ni. ⁴⁵ Àra àsləkabiya ti àhi ana ndam mədəbay naŋ ni keti : « Kekileŋa kinjəm dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsəməba waw ? Sarta ènjia. Ũga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴⁶ Cikumaba, mədəgumkiuru ka tay. Ũga pəm, maslaŋa ya ti ara aɡəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Təgəs Yezu

(*Mark 14.43-50 ; Luk 22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12*)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zədas biliŋ ga ndam ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kə tay. Gədəkani ga ndam

† ^{26:39} Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bəruv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

*manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ təslərbiyu tay. ⁴⁸ Wudfaka nday tara ti Zudas bay məsəkumoru Yezu ni əhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Əhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa əna məfəki ma kə tuwər § nahəma, naŋ gani huya. Gəsuma naŋ a. » ⁴⁹ Zudas nakəŋ əra ənjia ti ərəkia ka Yezu nakəŋ a huya. Əhi : « Wəsi Məsi, » mək əgri sa əna məfəki ma kə tuwər. ⁵⁰ Eslini Yezu əhi : « Zləba goro ni, ere ye ti kərəkia kawayay kagraŋ ni ti gray zlam gayak. » Nahkay mis nakəŋ tədəgaki ka Yezu cip, təgəs naŋ. ⁵¹ Eslini mis biliŋ e kidiŋ gatay ya təbu akaba Yezu ni bu ərad maslalam fətah, əsifəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndəf. ⁵² Ay Yezu əhi ahkado : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Adaba ndam ya ti takadvu əna maslalam ni dek ti atabazl tay day əna maslalam. ⁵³ Kəhi ana ahər niqliki mahəŋgalay Baba, mək əslərubiya məslər gəyaŋ dəbu dəbu ehimeya do aw ? ⁵⁴ Ay tamal nagraŋ nahkay ti pakama ya ti əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agravu ti ahəmamam ? »

⁵⁵ Eslini Yezu əhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado : « Kədəgumkua əna maslalam a akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ambatakani do nəbu manjəhadani nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsum nu ndo timey. ⁵⁶ Ay zlam nani dek agravu ti ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge melefit tədəm, əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. » Eslini ndam mədəbay naŋ nakəŋ dek təmbərbu naŋ, tədəgiki ana hwa tidizl.

Tagrafəŋa seriya kə Yezu kə meleher ga gəđákani ga

§ 26:48 Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni əna məfəki ma ka tay kə tuwər.

ndam Zude a

(*Mark 14.53-65* ; *Luk 22.54-55, 63-71* ; *Zerj 18.13-14, 19-24*)

⁵⁷ Tàra tэгэса Yezu a ti tэzoru naŋ afa ga Kayif гэдakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-ба ti ndam *mэsэр Wakita ge Melefit ni akaba гэдakani ndahaŋ tэcakalava eslina. ⁵⁸ Ka ya ti tэбу takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adэboru naŋ kэлəŋ driŋ duk a dalaka ga ahay ga гэдakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mэк àŋjəhad digus akaba ndam magray tэwi ye eslini ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni dek.

⁵⁹ Гэдakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba гэдakani ge seriya ni dek tэбу tadəbay zlam magudarani ga mэwəlki Yezu ka seriya àna malfada, adaba tawayay takad naŋ, ay ti təŋgət ndo. ⁶⁰ Eslini mis kay tэsəkadki malfada, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni təŋgətfəŋa zlam magudarana ndo. Kэлəŋ gani mis ndahaŋ cə ticikaba, tэsəkadki malfada nahaŋ keti, ⁶¹ tэдəm : « Leli məcifija, àdəm ahkado : “*Ahay гэдakani ge Melefit ni ti nisliki membedkabana. Enembedkaba ti a hud ga vad mahkərani bu nisliki mələmvana nahaŋ a.” » ⁶² Eslini гэдakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ecikaba cəkwađ, àhi ana Yezu : « Nak kəhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti tэzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶³ Ay Yezu nakəŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Mэк гэдakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àhi keti : « Nəhuk mbaday dək ana slimi ge Melefit Bay ga sifa ni : tamal nak *Krist *Bay гэдakani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli. » ⁶⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak nakani kэдəmaya zlam gayak a. Ay nəhi ana kəli keti : Kama kama ti ekipəm nu *Wur ge Mis manjəhadani a məlaŋ ga гэдakani bu, kə ahar ga daf ge Melefit Bay

njɔda-njɔdani ni. * Ekipum anara ka maklabasl a hud melefɪt ba. † »

⁶⁵ Gɛɔakani nakɛŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia bɛruv a, èguzlehkaba azana ka vu gayaŋ a kwar, ‡ àhi ana mis ni ahkado : « Azay ahàr gayaŋ akada naŋ Melefɪt ; maɔɔbay sedi nahaŋ kamam mba mam ? Kìcuma, endivi Melefɪt timey ! ⁶⁶ Ay ti kawayum ti màgrumi mam ? » Mɛk mis ni ðek tɔɔɔm : « Àgudara, si tàkad naŋ kwa. » ⁶⁷ Eslini mis ndahaŋ tɪtɪfiviyu esliɓ e eri vu, tɛsi maɔɔɔɔɔɔ ga ahar, tɔbi bɛbarva, ⁶⁸ tɛhi : « Nak Bay gɛɔakani ya amara ni, ðɛfiaya maslaŋa ya ti àzlab kur na ana leli a zla ! »

Piyer àɔɔm naŋ àsɛr Yezu do

(Mark 14.66-72 ; Luk 22.56-62 ; Zeŋ 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ka sarta gani nani ti Piyer naŋ àbu manjɛhadani digusa a dalaka ni bu. Naŋ àbu eslini ti wal nahaŋ àrɛkia : wal nani naŋ àbu agray tɔwi eslini. Àhi ana Piyer nakɛŋ ahkado : « Nak day kàsawadumkabá akaba Yezu zal Gelili na. » ⁷⁰ Ay ti Piyer àhi kè meleher ge mis ðek ahkado : « Aha. Nìcikaba ere ye ti kawayay kɔɔm na do. »

⁷¹ Àra àɔɔma nahkay ti òru gwar ka mahay. Naŋ àbu akoru nahɛma, wal nahaŋ èpi naŋ keti. Wal nani day agray tɔwi eslini. Àra èpia naŋ a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini tɛsawadakaba akaba Yezu zal Nazaret na. »

⁷² Eslini Piyer nakɛŋ àmbaɔay, àɔɔm keti : « Aha, nu nɛsɛr maslaŋa gani nani do timey. »

* ^{26:64} Mɛnjay Limis 110.1. † ^{26:64} Mɛnjay Deniyel 7.13.

‡ ^{26:65} Tamal zal zude eguzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ti aɔafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àbɔlay do simiteni ni àgrava. Gɛɔakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefɪt èguzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àɔɔm naŋ Wur ge Melefɪt ni, aɔaba tɔɔɔm èndivia Melefɪt a dal-dal.

⁷³ Àra àpèsa bal ti mis ya tèbu a dalaka bu ni tàhəfakfəñiyu ke Piyer, təhi keti : « Edefin nak ndam gatay gani, adaba mis təsər àna dəngu gayak ya kazlapay àna nañ ni. » ⁷⁴ Nañ nakəñ àmbaday, àdəm : « Tamal nasəkad malfada nahəma, Melefit mākada nu a. Nəsər maslaña gani nani ya ti kacalurfəñ ni do. » Eslini agwazl azlah huya. ⁷⁵ Piyer nakəñ ma ga Yezu ya àhi « Wudaka agwazl azlah ti akəfəm sak mahkər kəsər nu do » ni àngiaya a ahàr ba. Nahkay Piyer nakəñ àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

27

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet

(*Mark 15.1 ; Lük 23.1-2 ; Zeñ 18.28-32*)

¹ Du àna zuzəeni nahəma, gəđákani ga ndam *mañgal-abakabu mis akaba Melefit ni təcakalava akaba gəđákani ndahañ na, tàgraki sawari ka Yezu ga makađ nañ. ² Eslini tэгəs Yezu nakəñ, təwəl mək tòru àna nañ afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Ròm ya agur had *Zude ni.

Məmət ga Zudas

(*Təwi 1.18-19*)

³ Zudas nañ ya ti àsəkumoru Yezu ni àra àsəra tэгəsa Yezu a təwəla ti, àhəngarvu maravu mək àhəngribiyu siñgu akur-akurani kru kru mahkərani ni ana gəđákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ga ndam *Zude ni, ⁴ mək àhi ana tay ahkado : « Nəgudara zlam a, adaba nəsəkumoya sifa ga maslaña ya ti àgudar araña ndo na. » Ay nday nakəñ təhəngrifəñ, təhi : « Ma gani geli mam ? Məsər gayak. » ⁵ Eslini Zudas nakəñ àboru siñgu ni bədak a *ahay gəđákani ge Melefit ni vu, mək òru àwəliyu ezewed agavəla, àfiviya ahàr gayañ tandal ga makađ ahàr gayañ, mək àmət. ⁶ Eslini bəbay gəđákani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni

tàhèlaba sɪngu na, tàdɛm : « E divi geli bu ni ti mìsliki mabəkiviyu sɪngu hini àkivu ka sɪngu ya taŋgahi ana Melefit ni vu do, adaba sɪngu hini ti tàsəkum sifa ge mis àna naŋ. »

⁷ Nahkay nday nakəŋ tàgray sawari, mək tàsəkumfəŋa vɛdaŋ kà bay mələm zlam a. Mələŋ gani ègi mindiviŋ ga ndam madurlaŋ. ⁸ Ku kani vɛdaŋ gani nani ti tɛzalay vɛdaŋ ge mimiz. ⁹ Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tàhèla sɪngu akur-akurani kru kru mahkərani na, sɪngu ya ti ndam *Izireyel tàgraki sawari tàdɛm tàsəkum naŋ àna naŋ ni, ¹⁰ tàsəkum vɛdaŋ ga bay mələm zlam àna naŋ, akada ga Bay geli ya àhu ni. * »

*Pilet agra*fəŋa seriya kà Yezu a

(*Mark 15.2-5 ; Lük 23.3-5 ; Zeŋ 18.33-38*)

¹¹ Tòru tɪnjua àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edefiŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kəɗəm. » ¹² Eslini gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ndahaŋ ni tacalki naŋ ka zlam magudarani. Ay ti naŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. ¹³ Pilet èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » ¹⁴ Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayaŋ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana bay na dal-dal.

Tàdɛm seriya àgəsa Yezu a, si takad naŋ kwa

(*Mark 15.6-15 ; Lük 23.13-25 ; Zeŋ 18.39-19.16*)

¹⁵ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude tàbu tihindi-fiŋa kè Pilet a ti mɛfaya zal daŋgay a bələŋ. Tìhindifiŋa ti naŋ àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. ¹⁶ Ay ka sarta gani nani ti zal nahaŋ àvu a daŋgay bu slimi

* ^{27:10} Məŋjay Zakari 11.12-13 ; Zeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

gayaŋ Yezu Barabas. Maslaŋa nani ti mis dek tæsæra naŋ a.
¹⁷ Nahkay ka ya ti mis ni təcakalava nahøma, Pilet nakəŋ èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Kawayum hi ti nêfiaya way ana kuli a way ? Nêfiaya Yezu Barabas ana kuli a tək, day ti Yezu naŋ ya ti təzalay *Krist ni aw ? »
¹⁸ Àdəm nahkay ti adaba àsæra tægəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹⁹ Ka ya ti Pilet naŋ àbu manjəhadani agray seriya ni ti wal gani àslərkibiyu mis àhi mæra mæhi ahkado : « Maslaŋa nani ti mis jireni, kəgri araŋa ba. Adaba kani ga məlavad nəgra daliya dal-dal, kisim èzidekuva àna maslaŋa nana. »

²⁰ Eslini gəďákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəďákani ndahaŋ ni tæhi ana mis macakalavani ni : « Humi : “Mawayay si káfaya Barabas a, Yezu ti ni kəkada naŋ a.” »
²¹ Bay ni àhi ana tay keti : « E kidiŋ gatay cœni ni bu ni ti kawayum ti nêfiaya way ana kuli a way ? »
 Nday nakəŋ tæhi : « Barabas. »
²² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Nahkay ti kawayum ti nêgri mam ana Yezu naŋ ya ti təzalay naŋ Krist ni mam ? »
 Nday dek tæhi : « *Darfəŋ naŋ kà təndal. »
²³ Pilet àhi ana tay keti : « Àgudar mam emiteni mam ? »
 Nday nakəŋ ba təzlah kay kay, təďəm : « Darfəŋ naŋ kà təndal, darfəŋ naŋ kà təndal. »
²⁴ Pilet nakəŋ àra àsæra mis ni eticiiki ma do, tawayay tizligaya ŋguwa ti, àcah yam àbarakaba ahar gayaŋ a kè eri ge mis na dek mək àdəm : « Kəkadum maslaŋa hini ti ahar goro àkibu bi, mæsər gekuli. »
²⁵ Eslini mis ni dek təďəm ahkado : « Məgəskabá ka ahər geli akaba bəza geli a, təkad naŋ. »
²⁶ Pilet àra ècia ma gatay na ti àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayaŋ ni tæzłəb Yezu àna kurupu. Tàra tæzłəba ti àhi ana tay tæzay naŋ, tōru tædarfəŋ naŋ kà təndal.

Ndam slewja teyefij kà Yezu
(Mark 15.16-20 ; Zej 19.2-3)

²⁷ Ndam slewja ni tëzoru Yezu nakəŋ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Eslini tëzalakivabiyu ndam slewja ndahaŋ ni dek, tërəkiva ka tay a tëra tëvelinj ahàr ana Yezu. ²⁸ Tàmbatki azana ndizeni, ²⁹ tëkeleya adak a, tëslap hindigil-hindigil, tëfiviya a ahàr vu akada ga jaku ni, tëzay eziŋwi tëfivù a ahar ga đaf vu. Tàra tëbəkia zlam a zla nahəma, tëbəhad mirdim kè meleher gayəŋ tëgri sa, teyefij, tëhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zəde ! » ³⁰ Eslini nday nakəŋ titifiviya eslib e eri vu, tëzafəŋa eziŋwi na mək tësi a ahàr vu. ³¹ Tàra tëbia seki a nahkay ti tëcakwakia azana ya tëfəki na, tëbikabu azana gayəŋ gayəŋani ya tëcakwakia ni. Kələŋ gani tëzay naŋ ga moru *madarfəŋ naŋ kà təndal.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal
(Mark 15.21-32 ; Lək 23.26-43 ; Zej 19.17-27)

³² Ka ya ti ndam slewja ni tëbu tasləkaba a kəsa ni ba ni ti tëbakabu ahàr akaba zal Sireŋ nahaŋ, slimi gayəŋ Simu. Eslini nday nakəŋ tëfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ³³ Nday nakəŋ tòru tijnjəa ka mələŋ nahaŋ ; mələŋ gani nani ti tëzalay Golgota, adəmvaba « mələŋ ga aslat ga ahàr. » ³⁴ Təvi zum mebedeni akaba haf bilek-bilekeni ana Yezu nakəŋ. Àra àcaka ti àwayay miseni ndo. ³⁵ Eslini nday nakəŋ tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tàra tadarfəŋa naŋ a ti tàgraki ca-ca àki ka azana gayəŋ ni bələŋ àna bələŋ ti tësər way azum way. ³⁶ Kələŋ gani tənjàhad tajəgaki naŋ. ³⁷ Eslini tadarfəŋ pələŋgaf kà təndal agavəla ga ahàr gayəŋ. Ka pələŋgaf nani ti tëbəkia zlam magudarani ge mis ni ti mis dek tësər ; tëbəkia ti nahkay hi : « Hini ti Yezu bay ga ndam *Zəde. » ³⁸ Eslini keti tadarfəŋ ndam akal bebem cə kà təndal ndahaŋ kà

gəvay ga Yezu, bəlaŋ gani ka ahar ga dəf, bəlaŋ gani ti ni ka ahar ga gəjar gayan.

³⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni t̄ara t̄ipia naŋ a ti t̄indivi naŋ, t̄ədəd̄ay ah̄ar, ⁴⁰ t̄əhikaboru : « Hini, nak ya ti k̄əđəm ahkado : “Nembedv̄u *ahay ḡəđakani ge Melefit ni ti anələmaba a hud ga vad mahk̄erani ba” ni do aw ? Tamal nak Wur ge Melefit ti h̄əŋgay ah̄ar gayak, h̄əraya k̄a t̄əndal na zla aw ! » ⁴¹ Eslini ḡəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *m̄əsər Wakita ge Melefit akaba ḡəđakani ndahaŋ ni t̄əyefiŋ daya. T̄əđəm ahkado : ⁴² « Naŋ nakəŋ əh̄əŋgaraba mis ndahaŋ a keti ti əh̄əŋgaraba ah̄ar gayan a koksah timey ! Naŋ bay ga ndam *Izireyel ! Tamal nahkay ti m̄āh̄əraya k̄a t̄əndal na ! Tamal ti əh̄əraya nah̄əma, leli tekeđi am̄əf̄əki ah̄ar bilegeni. ⁴³ Əf̄əkia ah̄ar ke Melefit a, əđəm naŋ Wur ge Melefit ti, tamal Melefit awayay naŋ ti m̄āh̄əŋgay naŋ nihi zla aw ! » ⁴⁴ Mis ya t̄əbu madarf̄əŋani k̄a gəvay ga Yezu nakəŋ, nday day t̄indivi naŋ nahkay.

Yezu am̄ətf̄əŋ k̄a t̄əndal

(Mark 15.33-41 ; Luk 23.44-49 ; Zeŋ 19.28-30)

⁴⁵ Fat əra əcika tirked-keđ ka ah̄ar melefit a ti ləvəŋ əgray ka had ni dek tekdefiŋ duk əbivoru əna njemdi mahk̄er ya ga m̄ələkarawa. ⁴⁶ Əra əgra njemdi mahk̄er ti Yezu ədi ana zlahay kay kay, əđəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabah̄tani ? » Awayay ad̄əmvaba ti « Bay Melefit goro ni, Bay Melefit goro ni, k̄əmb̄rəŋ nu ti kamam ? † » ⁴⁷ Mis ya t̄əbu eslini ni ndahaŋ t̄ara t̄icia gayan ya ti əzlah na ti t̄əđəm : « Azalay Eli ni. » ⁴⁸ Eslini biliŋ gatay əcuhworu, əzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, ətəliyu a zum cec̄əwekeni vu juđ, əđahki ka aday ətəlikabiyu ana

† 27:46 Limis 22.2.

Yezu a ma vu ti mîsi. ⁴⁹ Ay mis ndahaŋ tahi : « Besa day, tamal ti Eli ara ahəŋgay naŋ ti mara mipi. »

⁵⁰ Ay Yezu nakəŋ əzlahkivu kay kay, amət. ⁵¹ Ka ya ti amət ni ti azana ga mahay ga melaŋ *njelatani ya ti a hud ga ahay gədakani ge Melefit ni bu ni eguzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a had. Had adaday, hudəkum tādahvu, ⁵² mahay ge mindiviŋ təzləkvaba mək ndam ge Melefit ya təmət ni, mis dal-dal e kidiŋ gatay bu taŋgaba. ⁵³ Ka ya ti Yezu aŋgaba e kisim ba ni ti mis ya taŋgaba ni təhəraya e mindiviŋ ba, təhuriyu a kəsa njelatani vu. Eslini mis kay tipia tay a. ⁵⁴ Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahaŋ ya tajəgaki Yezu ni təra tipia ga had ya adaday na akaba zlam ndahaŋ ya aŋgravu na dek ti aŋgwaz adəgakia ka tay a, nahkay tədəm : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit efeediŋ. »

⁵⁵ Wəl ndahaŋ dal-dal təbu eslini cak, tamənjoru. Wəl nday nani tādəbabiyu Yezu kwa e Gelili ga məgri təwi. ⁵⁶ E kidiŋ ga wəl nday nani bu ni ti Mari ga kəsa Magədala, Mari məŋ ga ata Zek nday ata Zuzef, nahaŋ ni ti ni məŋ ga bəza ge Zebede təkibu ka tay.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu

(*Mark 15.42-47* ; *Luk 23.50-56* ; *Zəŋ 19.38-42*)

⁵⁷ Məlakarawa əra əgia ti bay ge elimeni nahaŋ əra ; slimi gayaŋ Zuzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ day bay madəbay Yezu. ⁵⁸ Naŋ nakəŋ oru afa ge Pilet, oru ehindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakəŋ ahi ana ndam slewja tōru tēvi. ⁵⁹ Zuzef əra əza kisim ga Yezu na ti akambah əna dawra məweni. ⁶⁰ Əra akambaha ti əfiyu e mindiviŋ məweni vu. Mindiviŋ nani ti gayaŋ gayaŋani, əliyu a pəlad vu. Əra əfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti əbəladiyiyu belim gədakani ana mahay ge mindiviŋ ni mək əsləka oru a magam. ⁶¹ Ata Mari ga kəsa Magədala ni

nday ata Mari naharj ni nday təbu manjəhadani kà gəvay ge mindiviñ ni.

Ndam slewja tajəgaki mindiviñ ga Yezu ni

⁶² Hajəj gani vad *məpəsabana ti gəđákani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyeñ ni tòru ka ahar bəlañ afa ge Pilet. ⁶³ Tòru tìnjəa ti təhi : « Bay, ka ya ti bay masəkəđ malfadə nani nañ əbu əna sifa ni əđəm : “A vad ya mahkər anarğaba e kisiim ba.” Ma gayanə ya əđəm ni arğiya a ahər ba ana leli a. ⁶⁴ Nahkay ti hi ana mis tərğay mindiviñ ni, do ni ti ndam mađəbay nañ ni atara tərza kisim gayanə na akal-akal a, atəhi ana mis arğaya e evidə ba. Atara tədəma ti malfadə gatay ni amatam gayanə ya əsəkəđ ni. » ⁶⁵ Eslini Pilet nakəñ əhi ana tay : « Ndam slewja nday hi, dəgum akaba tay ti tərğaki mindiviñ ni akadə gekəli ya kawayum ni. » ⁶⁶ Nahkay gəđákani nakəñ tòru ke mindiviñ ni ga majəgani lala : tərəndi lemerə gatay mək tərbəhad ndam slewja ga majəgakiani.

28

Yezu arğaba e kisiim ba

(Mark 16.1-10 ; Lük 24.1-12 ; Zərj 20.1-10)

¹ Vad *məpəsabana əra əsləkaba, ge miledə fat azlərəvaya a vad ga gosku ye enjenjeni zla nahəma, ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari naharj ni tòru təmənjiyu mindiviñ ni. ² Tòru tìnjəa ti had ədaday kay kay, həya məslər ga Bay geli əsləkabiya e melefit ba, əbələdləña belim na mək arğəhadki digəs. ³ Vu gani asladay akadə ga avər ya abay aku ni ; azana gayanə day bəđ-bəđ akadə ga koskosay ni. ⁴ Ndam ya tərğaki mindiviñ ni tərə tìpia ti arğwaz ədəgakia ka tay a dal-dal, tərğər, tìgia akadə sifa ariviyu ana tay va bi. ⁵ Eslini

məslər ni àhi ana wál ni ahkado : « Aɲgwaz àwər kúli ba. Nəsəra, kəfəbum ti Yezu naɲ ya ti *tədərɲəɲ kà təndal ni ; ⁶ àɲgaba e kisim ba, naɲ àbi ahalay va bi. Dəguma mənjumki, məlaɲ ya táfəkəf kisim gayaɲ ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum weceweci, kəhumi ana ndam madəbay naɲ ni ahkado : “Àɲgaya e kisim ba ; àdoru ka haɲ *Gelili kama gekúli, akədumi ahàr ti eslini, akaɲa gayaɲ ya ti àhi ana kúli ni.” Ma goro ti nahkay. »

⁸ Wəwal nakəɲ tàsləka ke mindiviɲ na ke wecewecena ; aɲgwaz awər tay, ay təbu təmərɲu dal-dal. Təcuhworu, tawayay moru məhi ma gani ana ndam *madəbay Yezu ni. ⁹ Ka ma geli hini ti Yezu àɲgazlivu ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana kúli. » Eslini wál ni tərəkioru tábəhadí mirdim, təbəkí ahar ka asak gayaɲ ni, təzləbay naɲ. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Aɲgwaz àwər kúli ba, dəgum kəhumi ana bəza ga mmawa ni tòru e Gelili. Eslini ti atoru tipi nu. »

Ndam majəgay mindiviɲ ni tənɲəhadí ere ye ti àgravu ni ana mis

¹¹ Ka ya ti wál ni nday təbu e divi bu mba ni ti ndam slewja ndahaɲ e kidíɲ ga nday ya tajəgaki mindiviɲ ni bu tòru a kəsa vu. Tòru tɲɲə ti tənɲəhadí ere ye ti àgravu ni dek ana gəɲákani ga ndam *maɲgalabakabu mis akaba Melefit ni. ¹² Nahkay gəɲákani nani tənɲasvu akaba gəɲákani ndahaɲ, təgray sawari e kidíɲ gatay bu. Tàra təzlapakaba ti təbi siɲgu ana ndam slewja ni dal-dal, ¹³ təhi ana tay ahkado : « Dəmum : “Ga məlavəɲ ka ya ti leli e dɲwir bu ni ti ndam madəbay naɲ ni tàra təzaba kisim gana akal a.” ¹⁴ Tamal bay ni ècia ma gana ti məsəra ere ye ti aməhi na, emiciiki ana leli ; nahkay ti aməgri arəɲa ana kúli do. » ¹⁵ Ndam slewja nakəɲ təhəl siɲgu ni mək təgray ere ye ti təhi ana tay ni. Nahkay kwa ka

Ma Mūweni Sulumani ge Melefit
New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

